

Tartalomjegyzék

A 70 ÉVES BARANYI ANNA KÖSZÖNTÉSE

- 3 A művek bővületében – **Ninkov K. Olga** életútinterjúja **Baranyi Anna** művészettörténésszel

- 59 **Papdi Izabella:** Baranyi Anna bibliográfiája (1977–2021)

- 127 **Kucor Tamara:** A historizmus és a szecesszió mezsgyéjén – Adalék Bácskossuthfalva építészettörténeti kutatásaihoz (tanulmány)

- 139 **Korhecz Papp Zsuzsanna:** Oláh Sándor festéstechnikája és -kellékei (tanulmány)

- 154 **Vastag Gázsó Hargita:** Párhuzamok és kötődések – Munk Artúr író és Oláh Sándor képzőművész (tanulmány)

- 171 **Borz Zsófia:** 70 – 30 – 20 – Jubileumi érmek a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményéből (tanulmány)

- 185 **Gombos László:** Baranyi Anna működése a Zenetörténeti Múzeumban (tanulmány)

A fedőlapon Oláh Sándor festődobozja látható a szabadkai Városi Múzeum gyűjteményéből (Kolovics Svetlana fotója).

A szám megjelenését a Szerb Köztársaság Művelődési és Tájékoztatási Minisztériuma, a Tartományi Művelődésügyi, Tömegtájékoztatási és Vallási Közösségi Titkárság, a Magyar Nemzeti Tanács, Újvidék Város Önkormányzata, a Bethlen Gábor Alap, valamint a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

A jelen folyóiratban szereplő tartalmak nem feltétlenül tükrözik a kiadványt támogató Újvidék Város Önkormányzatának hivatalos álláspontját.

HÍD – irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat. – 2022. május–június. Kiadja a Forum Könyvkiadó Intézet. Igazgató: Virág Gábor. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 21000 Novi Sad, Vojvoda Mišić u. 1., telefon: 021/457-216; a Híd honlapja: www.hid.rs; e-mail: hid@forumliber.rs – A Szerb Köztársaság Tudományügyi és Technológiai Minisztériuma által tudományosnak (M53) minősített folyóirat. – Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. – Előfizethető az Izdavački zavod Forum 840-905668-94-es számlára (broj modela 97, poziv na broj [odobrenje] 16-80250-742131-00-04-820); előfizetésekor kérjük feltüntetni a Híd nevét. – Előfizetési díj belföldön 960 dinár. Egyes szám ára 200 dinár, a duplaszám ára 300 dinár. Külföldre és külföldön egy évre 50 EUR – Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. nyomdájában, Újvidéken. – YU ISSN 0350-9079

CIP – A készülő kiadvány katalogizálása

A Matica srpska Könyvtára, Novi Sad

82+3

HÍD : irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat / Főszerkesztő Berényi Emőke. – 1. évf., 1. sz. (1934) – 7. évf., 15. sz. (1940); 9. évf., 1. sz. (1945)–. – Újvidék : Forum Könyvkiadó Intézet, 1934–1940 ; 1945–. – 23 cm

Havonta

ISSN 0350–9079

COBISS.SR-ID 8410114

A művek bűvöletében

Ninkov K. Olga életútinterjúja Baranyi Anna művészettörténésszel

Dr. Baranyi Anna művészettörténész több nagy jelentőségű tárlat rendezőjeként és koordinátoraként ismert a Vajdaságban és Magyarországon, kutatásai máig elengedhetetlenek több jelentős művész (többek között Balázs G. Árpád, Budahelyi Tibor, Juhász Árpád, Glid Nándor, Oláh Sándor, Telcs Ede) életművének megismeréséhez. Munkája során nagyszámú értékes alkotással gyarapította a szabadkai Városi Múzeumnak, vidékünk egyik kiemelkedő jelentőségű intézményének gyűjteményét. A budapesti Zenetörténeti Múzeum munkatársaként, majd vezetőjeként töretlen lelkesedéssel, hivatástudattal és méltósággal folytatta munkáját. A művészettörténészek egyik olyan ritka képviselője, aki éremszakértő, és zenei témákkal is foglalkozik. Hetvenedik születésnapja kapcsán merült fel a gondolat, hogy egy csokorra való írással köszöntsük, és ilyen módon fejezzük ki az iránta és a munkája iránt érzett tiszteletünket, hálánkat, szeretetünket. Köszönjük a *Híd* szerkesztőségének, hogy befogadta az ötletet, és teret enged a tematikus számnak. Köszönöm az életútinterjú ötletét, amelynek készítésekor az alany még nem tudhatott a tervről, így ezen és a bibliográfián kívül minden más itt közreadott írás meglepetés számára. Köszönöm a szövegek íróinak, hogy elfogadták a felkérést, és hiszek benne, hogy ez a kohézió megmarad és erősödik a szakmán belül – amelyben Baranyi Anna munkája és kollegialitása példaértékű marad.

N. K. O.: Kedves Anna, most hogy interjú formájában szeretnénk bemutatni az életutadat, nem kerülhetem ki a családdra vonatkozó kérdéseket. Annál is inkább, mivel tudom, hogy ez neked is fontos. Mikor és hol születted, mit tartasz fontosnak elmondani az őseidről?

Szabadkán születtem 1952. február 17-én. A kórházból anyukámmal¹ az ő szüleikhez mentünk, akiknek szép tanyájuk volt Emusicon. Apukám² akkor elsőéves egyetemista volt Zimonyban a mezőgazdasági egyetemen. A nagyszüleim nagyon örültek az első lányunokának. Ők három fiúgyermeküket veszítették el, csak a két lányuk érte meg a felnőttkort. Biztonságban és szeretetben cseperedtem a tanyán és Topolyán, ahol anyukám idős nagyszüleivel éltünk együtt a Lenin utcai házban. Apukámat nagyon vártam haza. Amikor kicsit nagyobb lettem, megértettem, miért fontos, hogy ő tanul. Amikor a szüleim 1948-ban összeházasodtak, elhatározták, hogy amint lehetséges, apukám elvégzi majd az egyetemet. Apukám a nyolc gimnáziumot Szabadkán magánúton végezte el, anyukám Topolyán a polgári iskolát fejezte be. Anyukám is nagyon jó tanuló volt, de önerőből csak egyikük tanulhatott tovább. Otthon könyvekkel voltam körülvéve. Ma is különös büszkeséggel veszem kézbe Divald Kornél *Magyarország műemlékei* című könyvét, amelyet apám 1945 júniusában vett meg. A reprezentatív, kemény fedelű, 267 reprodukciót tartalmazó könyv 1927-ben jelent meg, abban az évben, amikor apám született. Ma is csodálom, hogy ilyen drága könyvet vett abban az időben, amikor nagy nélkülözésben éltek. Ezért is különösen értékelem! Apukám elsősorban a költészetet szerette, Arany János volt a kedvence, anyukám inkább a magyar regényírókat és a zenét kedvelte, különösen a zongorára írt műveket hallgatta a rádióban. Nekem is felhívta rájuk a figyelmem. Apukám orvos szeretett volna lenni, de Zágrábban vették fel az egyetemre. A háború után meghatározták, hogy ki milyen szakra mehet. Belgrádban apukám geológusnak tanulhatott volna, keresztapám pedig jogásznak. 1951-től lehetett szabadon választani. Akkor már vártak engem a szüleim, ezért döntött apukám a zimonyi mezőgazdasági egyetem mellett. Tehát téma volt nálunk a tanulás fontossága, abba születtem bele, hogy tanulni jó. Talán még azt is érdemes megemlíteni, hogy már anyukám apai nagyszülei is így gondolkodtak, a gyerekeiket ugyanis szakmára taníttatták. Nagyapám asztalosmesterséget tanult, az egyik bátyja géplakatos volt, aki Franciaországban vitte nagyra, a nővérének pedig boltja volt Bajsán.

N. K. O.: Édesapád komoly szaktekintéllyel rendelkező topolyai agrármérnök volt. Magas termetű, kedves ember volt, sokat meséltél róla nekem. Vojnits

Tivadar a Magyar Szóban 1999. január 16-án megjelent nekrológiájában kivételes embernek nevezi, az anyaföld alázatos szolgájának, szerelmesének. „A topolyai Mezőgazdasági Kutatóintézetben hódolhatott kutatószenvédlénynek, (...) számtalan újítását, módszerét elismerték, elfogadták szakmai körökben, és ma is alkalmazzák azokat” – írja. Cikkéből tudjuk meg, hogy édesapád több évtizeden át osztotta meg tudását és tapasztalatait az Újvidéki Rádió Faluműsorában, valamint az Újvidéki TV Barázda című műsorában, sőt a Magyar Szó, a Topolya és Környéke és a temerini Jó Gazda külmunkatársaként is. A családban is megnyilvánult ennek a hatása?

Apám állattenyésztés szakon végzett. A topolyai Dózsa-birtokon, majd a Proteinben dolgozott. Ez egy keverőmalom volt, ahol 1962-ben új takarmánykeveréket dolgozott ki, és több újítása volt a takarmányozás területén. Majd a hatvanas években rövid ideig Topolya alelnöke is volt, de a leghosszabb ideig a topolyai Mezőgazdasági Állomáson kamatoztatta a tudását. Amikor nyugdíjba ment, az unokatestvérem, Holló Dániel lett az utódja. A szüleim nagy szeretettel voltak az unokatestvéreim iránt is, őket is arra buzdították, hogy tanuljanak. Talán apám volt a példakép, vagy a föld szeretete és a felmenők iránti tisztelet hatására többen is mezőgazdasági tanulmányokat folytattak, középiskolát (Holló Etelka), vagy egyetemet végeztek (Holló Dániel), illetve mezőgazdasági gépészmérnöki szakot (Holló András, Palusek András), de van, aki műszaki szakfőiskolát végzett (Turucz Zoltán), és olyan is, aki elektroenergetikát tanult (Holló Imre). Két unokatestvérem (Palusek Mihály és Palusek György) a szülői birtokon maradt, azt fejlesztették, gazdagították és Vajdaság legismertebb termelői között vannak számontartva. Keresztapám, Varga Géza is, miután már megvolt a tanári diplomája, elvégezte a mezőgazdasági egyetemet, apámmal évfolyamtársak voltak. Ő később a topolyai mezőgazdasági középiskola alapító igazgatója és tanára lett.

N. K. O.: A húgod, Katinka szintén mezőgazdasági egyetemre járt, és te is értesz a növények nyelvén.

Igen, a húgom³ is mezőgazdasági egyetemet végzett, növénytermesztés szakon. Nekem ilyen irányú affinitásom nem volt. Egyedül a dísznövényeket szeretem, és a konyhakertet. Nyári reggeleken szívesen tartózkodtam a kertben. Anyukámnak nagyon szép szobanövényei voltak,

a ház előtt pedig a virágoskertben rózsabokrok ontották a virágaikat, köztük színes verbénák és illatos petúniák nyíltak. Jártunk párszor Topolyán a Mernyák kertésznél, ahol az üvegház teljesen elvarázsolt. Igen, a kertészet, a parkok és a dísznövények világa érdekelt volna. A fiatalabb generáció tagjai között lett is tájrendező és kertépítő mérnök, Holló Etelka unokanővérem unokája, Vranić Regina személyében.

N. K. O.: Térjünk vissza a te életutadra. Mivel minden ember gyermekkorá meghatározó a további fejlődésében, fontosnak tartjuk megismerni a művészek gyermekkorára vonatkozó adatokat is. Nem hagyhatom ki, hogy most neked tegyem fel az ide vonatkozó kérdéseket. Jártál óvodába?

Az óvoda tőlünk a második sarkon volt (a Lenin utca és a Szent Száva utca sarkán). A nagyon kedves, szép és fiatal Tomik Anna óvó néni sok érdekes foglalkozást tartott. Nagyon látványosak voltak a mesék. A nagyméretű rétegelt lemezből készült kifestett mesefigurákat a valóságot reprezentáló háttérre rakta fel, és úgy mesélte el a történetet. Közben a jelenetek megvilágítására is figyelmet fordított. Olyan hatása volt, mintha színházban lettünk volna! Ez 1957–58-ban volt. Ma is nagyra értékelem a kreativitását, a gyerekek iránt tanúsított figyelmességét és szeretetét. Ő topolyai tanítónő volt, pályájának első éveiben falun dolgozott, majd a lánya születésekor vállalta az óvónői munkát, utána az iskolában tanított. Az óvoda sem működött sokáig abban az épületben, ma magánház van a helyén. A dadus szintén nagyon kedves volt. Egy idő után a húgomat is elvihettem az óvodába, aki két és fél évvel volt tőlem fiatalabb. A kinti közös játékok is tetszettek.

N. K. O.: A mai óvodásokkal nagyon sokat rajzoltatnak. Ti miket rajzoltatok?

Arra nem emlékszem, hogy mit rajzoltunk. Vannak valamilyen emlékeim pálcikaemberekről, de kiskoromban a rajz nem jelenthetett különösebb élményt számomra. Abban az időben játékból is sokkal kevesebb volt a gyerekeknek, mint manapság. Arra emlékszem, hogy voltak gumiálatkák és gumibabák. Sőt, baba szoba- és konyhabútorunk is volt a húgommal. Szerettük a társasjátékokat, nyáron pedig sokat labdáztunk és ugrálóköteleztünk. A legkülönösebb játékom egy alvóbaba volt. Mielőtt iskolába indultam, a nyári szünetben kivették a mandulámat. Orvoshoz jövet-menet anyukámmal nézegettünk egy nagyon szép, nagy alvós

babát Szabadkán, a Rudics utca sarkán lévő könyvesbolt melletti nagy drogéria kirakatában. A baba teste kaucsukból volt, nem pedig gumiból, a fejét és a végtagjait lehetett mozgatni, haja is volt, és szépen fel volt öltöztetve. Ült a kirakat közepén! Ilyet korábban nem láttunk. A boltban is csak ez az egy példány volt belőle. Nekem nagyon tetszett! Anyukám megígérte, hogy ha túl leszek a mandulaműtéten, akkor megveszi nekem a babát. Meg is lett a baba, és sokáig díszbe volt a szobánknak.

N. K. O.: Milyen általános iskolai emlékeid vannak?

Mindennél jobban örültem, amikor iskolás lettem. A patinás Csáki Lajos Általános Iskolába jártam, amely 1912-ben épült polgári iskolának. Sikerült egy évvel korábban beiratkozni. Erre nagyon büszke voltam! Lantos Irén tanító néni tanított, aki szigorú, de jó pedagógus volt. Örök emlékem marad, amikor a második osztály után az iskolánk szervezésében az osztályból négyen Omišra mentünk nyaralni. Ott Lantos tanító néni és férje, Lantos Károly (később latint tanított a topolyai gimnáziumban) úgy gondoskodott rólunk, mint a saját gyerekeiről. Élményekben gazdag három hetet töltöttünk ott.

Harmadik osztályban Bajsáról jött egy idős tanító néni, Setellai Etelka, aki a matematikát tanította. Az órái egyszerűen elbűvölőek voltak. A felső osztályokban Pataki Magdolna tanárnő lépett a helyébe. Ő is kiváló volt, jártam a matematika szakkörre is. A szüleim szintén nagyon szerették a matematikát. Jókat beszélgettünk egy-egy bonyolultabb szakköri feladat megoldásáról. Ők a híres topolyai matematikatanár, Matkovics különóráin ismerkedtek meg. A meséikből úgy képzeltem el, hogy nagyszerű pedagógus volt, akihez a fiatalok szívesen jártak, hogy elmélyítsék az ismereteiket. Apámat egész életében érdekelte a matematika, különösen a prím-számokkal foglalkozott. Általános iskolás koromban úgy gondoltam, hogy majd matematikatanár leszek. Mostanában hallottam az egyik unokatestvéremtől, hogy az apai nagyapám is kitűnő matekos volt. Ő földműves volt, de ha az unokája, aki tőle járt iskolába, nem értett valamit, bármilyen munkát megszakított, hogy elmagyarázza neki. Nem csoda, hogy Holló Imre unokaöcsém lánya, Rita később matematika-tanárnő lett.

N. K. O.: Tekintettel arra, hogy művészettörténész lettél, meg kell kérdeznem, hogyan álltál abban az időben a rajzórakkal?

A rajz is érdekelt, különösen nagy hatással volt rám Németh Anna, aki hatodik osztálytól kezdve tanított. Abban az időben különleges értéknek számított, legalábbis a számomra, ahogyan Ő tanította a rajzot. Egészen biztos, hogy a hatására többféle kreatív képzőművészeti munkát készítettem otthon. Németh Anna jelentős vajdasági keramikusművész és számtalan díjjal elismert pedagógus. A legkiválóbbak közé tartozott, mély tisztelettel viseltetek iránta! Az óráin különféle technikákkal ismerkedtünk meg. Például szappanból fejet faragtunk, mozaiktechnikával is dolgoztunk, a sokszorosított grafika alapjait is megismertük. Gipszlapra karcoltunk vagy véstünk, majd levonatot készítettünk. Sok új téma is volt, ami nagy lendületet adott a fantáziának. Egy barokkos női színházi kosztümrajzom díjat nyert egy külföldi kiállításon. Ezt a témát többen az osztályból nagyon ötletesen oldottuk meg.

A családban az apai nagyanyám nővére, Győri Piroska volt tehetséges rajzoló. Ő apáca-tanítónő volt, zeneileg is képezte magát, és rajzolni is tanult. Mesélték, hogy leginkább portrékat készített, amelyek nagyon élethűek voltak. Sajnos én nem ismertem, mert fiatalon meghalt. A családnak nem volt rá lehetősége, hogy nagymamámat is taníttassák, de ő egész életében sokat olvasott, és igen művelt volt.

N. K. O.: Mivel foglalkoztál a legszívesebben a szabadidődben?

Ha volt szabadidőm, leginkább a nyári hónapokban, akkor kézimunkáztam. A barátnőmtől, Faragó Amáliától tanultam meg horgolni, ő pedig az anyukájától sajátította el. Elkezdtem keresztszemes hímzésekkel foglalkozni. A karton is napirenden volt, amiből táskákat terveztem, továbbá rajzokat készítettem arról, hogy a lakóházak padlasterét miként alakítanám át lakássá. Valamit mindig csináltam a két kezemmel. Végül is az én gyerekkoromban nem volt tévé meg mindenféle okos kütyü. Mire lett televízió, addigra már annyi mindennel foglalkoztam, hogy csak azokat a műsorokat néztem, amelyek valóban érdekelték.

Biciklizni is nagyon szerettem. Negyedikes vagy ötödikes lehettem, amikor kaptam egy olasz gyártmányú szabadonfutó biciklit. Nagy esemény volt ez abban az időben! Később a húgom is kapott. Akkor még nem volt autójuk az embereknek, biciklivel jártak mindenfelé. Mi is mentünk a tanyára biciklivel, és nagyon élveztük. Később lett egy Citroën autónk,

és amikor betöltöttem a 18. évemet, megszereztem a jogosítványt. Autózni is nagyon szerettem. A gimnáziumi osztálytársaim közül is sokan rendelkeztek jogosítvánnyal, mire eljött az érettségi ideje.

N. K. O.: Mikor és hogyan lépett az életedbe a zene?

Kiskoromtól kezdve tanultam zongorázni. Az első tanárnőm Csernai Mária fiatal tanárnő volt. Mindennap jártam hozzá, mivel akkor még nem volt zongoránk, és nála gyakoroltam. Később az ő édesanyja, Pressburger Gizella volt a tanárnőm. 1963 decemberében vették a szüleim az új, páncéltölkés, különleges formájú Weinbach zongorát, amelyre apukám Belgrádban, a technikai vásáron figyelt fel. Akkor kezdődött komolyabban a zongorázás. Abban az időben Topolyán még nem volt zeneiskola, ezért Szabadkára jártam magánórákra Szárity Piroska tanárnőhöz, illetve kezdetben ő járt hozzánk vasárnaponként megtartani a dupla órát. Utána én utazgattam Szabadkára Piroska nénihez, Lévai Annához pedig szolfézsórákra jártam. Így tudtam vizsgázni a szabadkai alsó fokú zeneiskolában. A húgom hegedülni tanult. Először Topolyán Tóth Páltól, majd Szabadkán Stanko Vasilijevičtól, aki nagyon tehetségesnek tartotta.

A Csáki Lajos Általános Iskolában az énekórákat is kedveltem. Dragoslavić Lucija, finom megjelenésű, kedves tanárnő tanította az éneket. Az órákon énekeltünk, de zeneszerzőkről és zeneművekről is tartott szép előadásokat. Ezen kívül többen az osztályból melodikázni és xilofonozni tanultunk tőle. Komoly zenekart hozott létre, mellyel az iskolai ünnepeken szerepeltünk. Harmonikázni is tanultam. 1966-ban alapították meg Topolyán a zeneiskolát, akkor már elsős gimnazista voltam, de harmonikából itt vizsgáztam, több évfolyam anyagából egyszerre (1. kép).

N. K. O.: A középiskolai éveidben kerültél Szabadkára, ami által szorosabb lett a kapcsolatod a várossal és a zenével. Itt lettél két legendás tanár, Milkó Kora és Vinkler Imre diákja is. A korán távozó Vinkler diákjai között voltak például Dormán László, Branka Dejanović Šadi, Szombathy Bálint, Danyi Magdolna is. Amikor felkértek, hogy a tavaly megjelenő Vinkler-monográfiának legyél a recenzense, még nem tudhattad, hogy egyben adatközlőként is szerepelni fogsz a könyvben. Hogyan foglalnád össze a két tanárral való kapcsolatodat? A középiskola új fejezetet nyitott az életemben. A gimnázium természet-tudományi tagozatát Topolyán kezdtem az 1965/1966-os tanévben, de

1. kép: A Csáki Lajos Általános Iskola ünnepe. Topolya, 1964 körül. Palusek Anna a melodikázók sorában jobbról a negyedik

a második osztálytól Szabadkára jártam, mivel felvételt nyertem a középfokú zeneiskola zongora szakára. Milkó Kora növendéke lettem. Ezt tekintem az élet egyik nagy ajándékának. Akkor már nyugdíjasként tanított, én voltam az utolsó középiskolás növendéke. Különleges egyéniség volt, hihetetlen tudással és tapasztalattal rendelkezett. 1945-től 1966-ig volt a Szabadkai Zeneiskola tanára és igazgatója. Előadóművészként 1929-től jelentős sikereket ért el Budapesten, Szabadkán, Belgrádban, Szarajevóban, Zágrábban, Ljubljanában, Eszéken és az ország további városaiiban. Minden mondata, minden megnyilvánulása értékes volt. A tanulás élményeit a rendszeres hangverseny-látogatás egészítette ki. A zenede koncerttermében sok jó előadást tartottak, elsősorban a zeneiskola növendékei léptek fel. Amikor negyedikes voltam, Mozart D-dúr zongoraversenyének első tételét a tanárnővel adtuk elő. Ma is melegség önti el a szívem, ha erre gondolok.

Milkó Kora mellett valójában a gimnáziumi órák nem annyira érdekelték. Csetvei Mária magyartanár nő maradt emlékezetes számomra, ő volt az osztályfőnököm. Nyilas Imre fizikatanárt is nagyra értékeltem. Vinkler

Imre óráit nagyon vártam, de sajnos mindössze egyetlen óráján volt alkalmam jelen lenni. Az óra végén ezt írta fel a táblára: *Utolsó óra volt.* A gimnázium gyászba borult, és Vinkler után nem volt művészettörténet-tanítás a természettudományi tagozatokon. Mindenki különlegesen tartotta őt, a szó legnemesebb értelmében.

N. K. O.: Szabadkán élénk zenei élet volt abban az időben, aminek a zeneiskola volt az ütőere. Milyen volt itt növendéknek lenni?

A szecessziós városháza gyönyörű dísztermében még nagyobb élmény volt hallgatni a kiváló művészeket, akik Szabadkán vendégszerepeltek. Számunkra pedig az volt a megtiszteltetés, hogy a vizsgahangversenyt ebben a gyönyörű teremben adhattuk elő a Szabadkai Filharmonikus zenekarral (2. kép). De a legkülönlegesebb élmény az volt, amikor tanárainkkal, Lévai Annával, Égető Gabriellával és még másokkal többna-

Subotička filharmonija

Ponedjeljak
7.
juni 1971.

PIREĐUJE
u Domu kulture (Gradska kuća)

Početak u
20
sati

KONCERT
apsolvenata Muzičke škole u Subotici

Dirigent: **MILAN ASIĆ**

Solisti:
Ana Palušek - klavir,
Margita Probojčević - flauta,
Gabor Lendel - violončello,
Ladislav Mezei - violončello,
Miloš Nikolić - klarinet

Na programu: GLUCK,
BOCCHERINI,
VIVALDI,
MOZART,
WEBER

Cene ulaznica: 4 i 5 din. - Prodaja ulaznica na blagajni Doma kulture (soba broj 237 - II sprat)

2. kép: A szabadkai Zeneiskolások érettségi koncertjének plakátja, rajta Palusek Anna neve. A koncert a Városházán került megrendezésre 1971. június 7-én

pos budapesti kirándulásra mentünk. Harmadikos voltam akkor, a koncertek és színházi előadások mellett a Zeneakadémián Ránki Dezső és Kocsis Zoltán óráit hallgathattuk meg. Különleges élmény volt, hiszen ők velünk voltak egykorúak, de már zongoraversenyeket nyertek és a Zeneakadémiára jártak. Nagy ajándék volt közlőrl látni és hallani fiatal, nagy mővészeket. Ránki Dezső tizennyolc évesen nyerte meg a zwickau-i nemzetközi Schumann-verseny 1. díját. Kocsis Zoltán pedig szintén tizennyolc éves volt, amikor a Magyar Rádió Beethoven-versenyét megnyerte.

Szabadkán a koncertek mellett a színházi előadások voltak nagyon vonzóak számomra, amelyeket gimnáziumi osztálytársaimmal látogattam. A legjobb férfiszínész Milkó Kora öccse, Pataki László volt, akinek tiszteletére később megalapították a Pataki-gyűrűt. Végül még a Jamrik család is fontos szerepet játszott az életemben. Ők Szabadkán a Matko Vuković utca sarkán laktak, a gimnázium közelében. Jamrik Lajos és Ilona Temerinből költöztek Szabadkára, ahol tévéjavító mőhelyt nyitottak. Náluk laktam topolyai barátnőmmel, Bata Valériával, aki szintén zongora szakos volt. Jamrikéknak két kisgyerekük volt, Edit és Lajos. Nagyon sokat dolgoztak, és a nagymama, akit Ilonka néninek hívtunk, gondoskodott mindenkiről. Hozzánk is úgy viszonyultak, mintha családtagok lennénk. Ilonka néni mindig tudta, hogy ki hány órákor reggelizik, mikor érkezik az ebédre és a vacsorára. Náluk minden feltétel megvolt ahhoz, hogy jól érezzük magunkat és a tanulással foglalkozzunk. A zongorát Lifka Sándornétól béreltük. Lifka néni egészen más miliőben élt, mint amilyenel mi addig találkoztunk. Amikor vittük a bérleti díjat, el is beszélgetett velünk egy kicsit, meg is mutatott valamit a sok különlegességből, ami a lakásában volt. Ezekkel később a szabadkai Városi Múzeumban kerültem kapcsolatba.

N. K. O.: És a múzeum, amely a későbbiekben a munkahelyed lett? Topolyán még sokáig nem volt múzeum, de Szabadkán igen. Van gyermekkori vagy ifjúkori emlékezetes élményed a múzeummal kapcsolatban?

Egészen kicsi voltam, amikor szüleim először elvittek a szabadkai Városi Múzeumba. Akkor még a Raichle-palotában volt. Varázslatos világ nyílt meg előttem. Számomra a múzeum sokáig különleges helynek számí-

tott, és el sem tudtam képzelni, hogy majd egyszer én is ott dolgozom. A szüleim mindig arra törekedtek, hogy húgomnak és nekem minél jobb feltételeket biztosítsanak a tanuláshoz. Az is fontos volt nekik, hogy sokat lássunk a világból, hogy szélesebb látókörünk legyen. Nyaranta a tengerparti nyaralásból hazafelé mindig útba ejtettünk egy-egy nagyvárost, vagy természeti kincseket néztünk meg. Amikor befejeztem a gim-

3. kép: Palusek Anna Amszterdamban, 1968

názium második osztályát 1968-ban, apukám szakmai útra ment Hollandiába, és elvitt magával. Több múzeumot is felkerestünk, és eredetiben láttam a nagy holland festők alkotásait. Akkor voltam először hangszermúzeumban is. Rendkívüli élmény volt számomra. A holland táj is lenyűgözött, és az ottani életszínvonal is, ami jóval magasabb volt, mint a miénk. A földművesek tanult emberek voltak, angolul is beszéltek, autóval jártak, és teljesen gépesített volt a gazdaságuk. Apukám a szakmájából kifolyólag sokat járt külföldre, mindig eljutott a nevezetes múzeumokba is, és szép, színes katalógusokat hozott (3. kép).

A topolyai gimnázium szervezésében látogattuk meg Belgrádban a nagyszabású van Gogh-kiállítást 1966-ban, ami felejthetetlen élmény maradt. Megvettem a katalógust is, amit természetesen különös szeretettel őrzök.

N. K. O.: Amikor a pályaválasztásra került a sor, miért döntöttél a művészettörténet mellett?

Amikor befejeztem a középfokú zeneiskolát, egy kicsit eltávolodtam a természettudományi területektől, mivel a gimnáziumot egy évvel korábban fejeztem be. Már a múlté volt az a gyerekkori elképzelésem, hogy majd matematikatanár leszek. A szüleimmel és a kereszta pámmal is átbeszéltük, hogy milyen affinitásokkal rendelkezem. A szüleim azt hangsúlyozták, hogy olyan pályát válasszak, amit szeretek, ne a pénz érdekeljen. Milkó Kora tanárnő nem javasolta a tanári pályát, ami a zongoraszak elvégzésével járt volna. Ő azt mondta, hogy a kutatói munka felelne meg nekem a legjobban. Akkor még nem sejtettem, hogy az én esetemben ez mit jelent. Azt tudtam, hogy apám sikeres kutató, de akkor még fogalmam sem volt arról, hogy egyszer én is a kutatómunkában lelem a legnagyobb öröömöm. A belgrádi Zeneakadémia zenetörténet szakára adtam be a jelentkezésemet. Ott a titkárnő megkérdezte, hogy jelentkeztem-e még valahova. Ezt a kérdést azért tette fel, mert a zenetörténet szakra csak öt-hat egyetemistát vesznek fel évente, tehát ha nem sikerül a felvételi, akkor egy évet veszítek. Dilemmában voltam, hogy hova is jelentkezsek. Akkor már ismertem Baranyi Donátot, aki később a férjem lett, ő javasolta a művészettörténetet. Én akkor nem is tudtam, hogy létezik Belgrádban ilyen lehetőség. Neki egy gimnáziumi osztálytársa, Lódi László járt oda. Mivel mindig csodáltam a szép festményeket és a múzeumok világát, ezért felkerestem az egyetemet, és beadtam a jelentkezést. A gimnáziumban nem tanultam művészettörténetet, ezért vettem egy szerb nyelvű művészettörténet-könyvet és elkezdtem készülni a felvételire. Nagy öröömre felvettek mindkét helyre. Fél évet jártam a zenetörténetre is és a művészettörténetre is, hogy könnyebben tudjak dönteni. A művészettörténet szakon számomra nagyon jó előadásokat tartottak a professzorok, ezért döntöttem a művészettörténet mellett. Ennek a döntésemnek ma is örülök (4. kép).

N. K. O.: Nem jelentett akadályt a nyelvtudás hiánya a felvételin és a tanulmányi évek idején?

Mindig is arra gondoltam, hogy Belgrádban tanulok majd. Apámtól és Kereszta pámtól nem hallottam arról, hogy problémájuk lett volna

4. kép: Elsőéves egyetemistaként a topolyai Foto Rind stúdiójában, 1971/72

a szerb nyelv miatt. Mástól sem hallottam ilyenről. A felvétellel kapcsolatban, amelyre 1971-ben került sor, kellemes emlékeim vannak. Mindent egyedül intéztem Belgrádban, az is természetes volt a szüleimnek, hogy egyedül autózom oda. Azt azonban utólag belátom, hogy nagy vállalkozás volt szerb nyelven felvételizni művészettörténetből, azaz olyan tárgyból, amit magyarul sem tanultam. A tetejében kevés időm volt a felkészülésre. De bátor voltam! Vagy elszánt? Amikor a felvételin nyelvi probléma miatt elakadtam, a tanár megkérdezte, hogy milyen nyelven beszélek. Mondtam, hogy magyarul, amire az volt a válasza,

hogy nagyon jó, hasznát veszem a magyar nyelvnek és könnyebben eljutok Budapestre is a Szépművészeti Múzeum kiállításait megnézni, az egyetemen meg majd megtanulok szerbül. Ezzel be is fejezte a felvételiztetést. Az első éven még nehéz volt követni az előadásokat, a sok szak kifejezés miatt is, ennek ellenére úgy éreztem, hogy jó helyen vagyok. Lódi László volt még magyar és Magyarországról egy szerb pap lánya, Mira beszélt magyarul. Jól éreztem ott magam. Belgrádban általában szimpátiával voltak az emberek a fiatalok, az egyetemisták iránt. Kiejtés vagy grammatikai hiba miatt soha sehol senki nem tett megjegyzést. Természetesen jobb lett volna, ha tökéletesen tudom a nyelvet, többször gondoltam is arra, hogy az anyai nagymamám, aki olyan sokat foglalkozott velem kiskoromban, megtaníthatott volna bunyevácul. Ő perfekt beszélt magyarul, ezért a családban magyarul beszéltek. Csak imádkozni és a testvéreivel, rokonaival vagy a hozzájuk látogató, magyarul nem tudó emberekkel hallottam bunyevácul beszélni. Olyan előfordult, hogy

reggelente bunyevác mondókákkal és nagy tál frissen sült pogácsával ébresztett bennünket. A tanyán azt tapasztaltam, hogy olyan nyelven kell beszélni, hogy a másik megértse. A tanya Lipár és Bajs között volt. Lipáron főként szlávok éltek (Likából és Boszniából származó családok), Bajsán pedig magyarok. A nagyszüleimnél megfordultak a lipáriak és a bajsaiak, a gazdálkodók és napszámosok is. Kapáláskor, aratáskor és kukoricaszedéskor napszámosok jöttek dolgozni, de más munkákra is alkalmaztak embereket. Például nyáron a két hatalmas eperfa termését, amelyek az udvarban voltak, rendszeresen egy bajsai család fiai rázták le a nagy ponyvákra, azután a cefrébe került. A tanyán a lényeg a tisztességen és a becsületes munkán volt.

A magyar rokonaink és az ismerősök is nagyon tisztelték a nagymamát, a jó ízlését pedig sokszor a bunyevác származásával kötötték össze. Valóban nagyon igényes volt a környezetére és szeretett finom, jó minőségű textíliákat vásárolni. A nagymamámról az is eszembe jut, hogy Oláh Sándor festőművészt szintén a bunyevác lányok szép öltözete ragadta meg. A nagyapám pedig a kiváló humorérzékéről volt ismert. Őt is szerették az emberek, a magyarok és a szlávok egyaránt! Úgy érzem, hogy nemcsak abba születtem bele, hogy tanulni jó, hanem abba is, hogy a különböző kultúrák jól összeegyeztethetők.

N. K. O. : Milyenek voltak a mindennapjaid Belgrádban? Úgy tudom, ehhez a városhoz kötnek nemcsak az egyetemi éveid, hanem a házasság kezdete is. Amikor elsőéves voltam, egy kedves középkorú hölgnél, Prica Jelkánál laktam, a szintén elsőéves egyetemistákkal, Milenával és Verával. Jelka kedves és figyelmes volt hozzánk, igazán otthonosan éreztük magunkat nála. Én kezdetben nemigen vettem részt a társalgásban, inkább csak hallgattam a beszélgetéseket. De amikor beköszöntött a tavasz, a sok virágzó fa és a madarak csicsorgása arra késztetett, hogy megszólaljak. A második szemeszter alatt Donáttal elhatároztuk, hogy amikor vége lesz a vizsgaidőszaknak, összeházasodunk. Így is történt. Jutányos áron béreltünk egy garzonlakást a Knez Danilova utcában egy szimpatikus idős úrtól, Dejanović Nićifortól. Földszintes háza volt, amelynek udvarára több kisebb lakás nyílt. Nagyon kellemes, nyugodt része volt ez Belgrádnak a Tašmajdan park közelében. Az ott lakó emberek figyelmesek

5. kép: Fiatal házaspár: Baranyi Anna és Donát, 1972

voltak egymáshoz, mindenki mindenkinek köszönt és a „Kako ste?” sem maradhatott el. Jól éreztük ott magunkat. Ekkor lettem Baranyi Anna, Palusek Anna helyett (5. kép).

Szabadidőnkben legtöbbször színházba jártunk, elsősorban a Jugoslovensko dramsko pozorištét szerettük. A mozik közül a Kinoteka volt a kedvencünk. Sokat sétáltunk Belgrád utcáin, főként a Tašmajdan parkban és a Kalemegdanon. A könyvesboltokba is rendszeresen benéztünk. A legemlékezetesebb könyvvásárlásom az marad, amikor nagy boldogan megvettem a négykötetes *Enciklopedija likovih umjetnosti* című kiadványt, amelynek a súlya kötetenként bő három kiló volt. Hogy mennyi besorozva négygel, ki se mondom. A hazacipelése próbára tett! Ami az éttermetekről illeti, a Dalmatinski restoranba jártunk gíricét enni, és néha „lignje”-re (tintahal) is telt. Nagyon finom volt, és ott is kulturált emberek fordultak meg.

N. K. O.: Kik voltak a tanáraid? Volt-e kedvenced közülük?

A professzorok nagyformátumú, tiszteletre méltó emberek voltak. Sokan közülük akadémikus ranggal. Tanított bennünket Branko Gavella (archeológia, antik művészettörténet, antik görög művészettörténet),

Svetozar Radojčić akadémikus (középkori művészettörténet), Ljubomir Maksimović akadémikus (Bizánc története), Vojislav J. Đurić akadémikus (szerb középkori művészettörténet), Vojislav Korać akadémikus (jugoszláv építészettörténet), Dejan Medaković akadémikus (szerb művészet a 18. században), Jovanka Maksimović (a középkor művészettörténete), Radmila Mihailović (reneszánsz művészet), Lazar Trifunović (modern művészettörténet), Đorđe Mano Zisi (muzeológia), Dragan Jeremić (esztétika) és mások.

A legemlékezetesebb az a nyári gyakorlat maradt számomra, amelyet Karlócán töltöttünk 1975-ben. A szép barokk város templomait tanulmányoztuk, az építészetet, az ikonosztázionokat és a templomok mozgatható ikonjait. Három csoportra voltunk osztva, én az építészettel foglalkozó csoporthoz tartoztam. Egyszer arra lettem figyelmes, hogy egy festménnyel kapcsolatban, amelyen a kollégák nem találtak aláírást, Dejan Medaković professzorral és Miodrag Jovanović docenssel konzultálnak. A stílus alapján arra a megállapításra jutottak, hogy nagy valószínűséggel Dimitrije Avramović festette. Végül Medaković professzor azt mondta, hogy nemsokára érkezik Pavle Vasić professzor, és majd az ő véleményét is kikérjük.⁴ Valóban jött is az idős, lendületes, élettel teli Pavle Vasić, és pillanatok múlva azt hallottuk, hogy „Evo potpisa” (Itt az aláírás). Nem a szokásos helyen volt a szignó, azért nem találták meg a kollégák. Számomra ennek az eseménynek nagy jelentősége volt. Sokszor foglalkoztatott ugyanis a gondolat, hogy majd amikor befejezzük az egyetemet, hogyan alkalmazzuk a tudásunkat a gyakorlatban. Úgy éreztem, hogy Pavle Vasićtól ilyen téren sokat lehetne tanulni. A szakirodalom alapján ismert volt számomra a neve, de nem volt alkalmam az előadásait hallani, mivel a művészettörténet tanszéken csak 1963-ig tanított. A véletlen úgy hozta, hogy Vasić professzor is akkor indult vissza Belgrádba, amikor mi. Én autóval voltam, két kolléganő jött velem. Volt egy szabad hely, és gondoltam, felajánlom az idős Vasić professzornak, hogy jöjjön velünk. Szívesen elfogadta, és kiválóan éreztük magunkat a társaságában. Meglepetés akkor ért, amikor a Knez Danilova 47. számú ház előtt leparkoltam. Arról ugyanis hallani sem akart a professzor, hogy a lakásáig szállítsam. Ott derült ki, hogy a Knez Danilovát keresz-

tező Vladetinában lakik. A közvetlen közelünkben. Micsoda véletlen! A kofferomat ő vitte a bejárati ajtónkig. A férjem, amikor ajtót nyitott, nagyon meglepődött. Egy idős úrral álltam az ajtó előtt, akinek a kezében ott volt a bőrröndöm! Akkor még nem volt mobil, hogy jelezzem a nagy újságot. Vasić professzort meghívtuk egy teára! El is fogadta, és sokszor eljött még hozzánk. Sokat mesélt az életéről, a művészettörténeti kutatásairól és a festészetéről, mivel festőművész is volt. Csodálatos ember volt, hihetetlen önzetlenséggel adta át a tudását. Többször minket is meghívott hozzájuk. A felesége, Vera és a fiaik, Rastko és Čedomir, akik gyakran jelen voltak a szülői házban, kedves emberek voltak.

Vasić professzor rendszeresen dolgozott egyetemistákkal. Karlóca és Zombor művészeti topográfiáját szintén hallgatók bevonásával készítette. 1975-től 1977-ig én is ennek a csoportnak voltam a tagja. Rengeteget tanultam a terepen, aminek nagy hasznát vettem később a munkámban. Vasić professzor a *Politika* napilap képzőművészeti kritikusa volt, így hetente látogatta a kiállításokat. Mindenhova mentem vele. Mindig magyarázott, és beszélgettünk is a látottakról! Milkó Kóra után Pavle Vasić volt az a személy, akinek rendkívül sokat köszönhetek. Mindketten emberileg is örökre példaképek maradnak számomra.

N. K. O.: Akkor azt is lehet mondani, hogy Te Pavle Vasić választott diákja voltál?

Pavle Vasićnak hosszú professzori pályája során egészen biztos, hogy korábban is voltak kiválasztott munkatársai, akiknek a munkájára számíthatott, és akiket a „moja asistentkinja” (az én asszisztensem) címmel illetett meg. Nagyon tudta értékelni a vele dolgozó fiatalokat, valóságos iskola alakult ki körülötte, és nemcsak hatalmas tudása, hanem emberi nagysága miatt is példakép volt. Medaković professzor le is írta róla, hogy „a Karlóca művészeti topográfiáján folyó munka sajátos iskolává nőtte ki magát, ahol a munkatársak rengeteg tapasztalatot és értékes tudást szereztek”.

N. K. O.: Egyetemi hallgató voltál, amikor elkészítetted a bácskossuthfalvi Posta utca művészettörténeti topográfiáját. Hogyan került sor a megjelenésére 1977-ben a Moravica monográfiája sorozatban, a 2. számú bácskossuthfalvi Közlönyben? A Szabadka és környékének művészettörténetével foglalkozó szakemberek, mint például a bácskossuthfalvi születésű Kucor Tamara fiatal

művészettörténész számára is értékes e korai munkád, számomra pedig egy örök példa, hogy mennyire hasznos már fiatalon is kutatni és publikálni. Ehhez a munkádhoz volt-e mentorod, és ki készítette a fotókat? Tanultatok-e fényképezni az egyetemen, és volt-e fotólaboratóriumotok?

Amikor a Posta utcával foglalkoztam, már abszolvens voltam. Ugyanúgy dolgoztam, mint ahogyan Karlócán 1975-ben és 1976-ban, ahol a topográfiai felmérés utolsó fázisába kapcsolódtam be, amikor az építészettel foglalkoztunk. Az egész várost bejártuk azzal a céllal, hogy leírjuk és megállapítsuk az épületek korát és stílusát, elsősorban a homlokzatok alapján. Vasić professzor elmagyarázta, hogy mire kell figyelni, mi a fontos, mit kell nézni. A vidéki, provinciális változatokra is felhívta a figyelmünket. A változó összetételű, általában két-három főből álló csapat önállóan is tudott dolgozni, ami hasznomra vált Bácskossuthfalván. Zomborban 1976-ban kapcsolódtam be a munkába, amikor a házakban található képzőművészeti és iparművészeti alkotásokat vettük számba, írtuk le az anyagot, a technikát, a kort és a stílust. Természetesen ezt a munkát is alapos felkészítés előzte meg.

Amikor 1977-ben kezdő művészettörténészként felkérést kaptam, hogy vegyek részt Bácskossuthfalva monográfiájának megírásában, bejártam a falut és kiválasztottam a Posta utcát. Szerencsére a javaslatomra volt fogadókészség. Akkor nem is gondoltam, hogy ennek a munkának mekkora a jelentősége. A mai tudásommal színvonalasabb tanulmányt írnék. Az azonban fontos, hogy olyan építészeti és iparművészeti emlékeket rögzítettem és őriztem meg a feledéstől, amelyeket ma már nem is lehet megtalálni. És nem gondoltam, hogy egyszer majd a reprodukciókat nézegetve azt mondom, hogy: „Nahát!” Hasonló klasszicista óra van a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményében, amelyet ki is állítottunk a bicentenáriumi Erkel-kiállításon 2010-ben. A bútorok között a könyvszekrény Lajtha László zeneszerző egyik könyvszekrényére emlékeztet, amely a Zenetörténeti Múzeumban a Lajtha-emlékszobában látható. Nem gondoltam, hogy évtizedekkel később Budapesten találkozom ugyanolyan tárgyakkal, mint amilyeneket fiatalként a Posta utcában fotóztam.

Bácskossuthfalvának azért is van nagyobb jelentősége számomra, mert ebből a faluból származik Juhász (született Fejős) Márta, aki a szabadkai

gimnáziumban padtársam és barátnőm volt. Mi ketten voltunk vidékiek. Márta gyógypedagógus lett. Voltam is náluk, a gyönyörű, egész falrészét kitöltő akváriumuk emlékezetes maradt a számomra.

Annyiban változtattam a Vasić professzortól elsajátított módszeren, hogy itt fotóztam is. Karlócán és Zomborban a Köztársasági Műemlékvédelmi Intézet biztosította a fotóst, de volt, amikor Čedomir Vasić készítette a reprodukálásra alkalmas felvételeket. A megszerzett tudás mellett a munka szervezésében is példakép volt számomra Vasić professzor. Ezért tudtam egyedül felmérni, hogy Bácskossuthfalván hogyan közelítek meg a feladatot, mit is lenne érdemes csinálni. Most, ennyi évtized és ennyi tapasztalat után is úgy gondolom, hogy reális volt az elképzelésem, hogy csak a legrepresentatívabb utcát vállalom. A rendelkezésemre álló idő rövideje miatt sem lett volna lehetőség nagyobb lélegzetű munkára. Hogy ez a kutatás létrejött, és a cikk 1977-ben publikálásra került, a monográfia szerkesztőbizottságának is köszönhető, akiknek volt befogadókészségük egy újfajta szemléletre. Akkor ilyen témájú publikáció még nem jelent meg, a mintát és a tudást közvetlenül Vasić professzortól szereztem azáltal, hogy részese lehettem annak a nagy munkának, amelynek az első eredménye 1978-ban jelent meg az *Umetnička topografija Sremskih Karlovaca* című könyvben.

Átvitt értelemben Pavle Vasić volt a mentorom, mert az a tudás volt a tőké, amit tőle kaptam. Szerencsés voltam, hogy egyetemi éveim legvégén, talán a legjobbkor, beteljesült az a vágyam, hogy az előadóteremben elhangzott szép és tartalmas előadások mellett gyakorlati tudásra is szert tehettem.

Az egyetemen nem tanultunk fényképezni, és Vasić professzor sem fotózott a munkája során. A szükség hozta, hogy elkezdtem fotózni. A férjem tanított meg a fényképezőgép használatára. Orosz fényképezőgépünk lehetett, de arra nem emlékszem, hogy milyen márkájú. Természetesen fekete-fehér filmet használtam. Először a Posta utcában fotóztam, és ezek az első tárgyfotóim csodák csodájára meg is jelentek. Hihetetlen! A következő nagy fényképezés a diplomamunkámmal volt kapcsolatban. *N. K. O.: Mi volt a diplomadolgozatod témája, miért azt választottad, és hogyan folyt a felkészülés?*

1980-ban diplomáztam a *Delo Jovana Klajića* című munkával. Azért esett a választásom Jovan Klajićra (1815–1888), mert olyan 19. századi festőművésszel szerettem volna foglalkozni, aki Bácskában dolgozott. Klajić a Topolya közelében lévő Bajsza szerb templomának ikonosztázát festette meg 1854-ben. Amikor általános iskolás voltam, a nagynénimék (anyukám nővére) Bajsán laktak. Sokszor voltunk náluk vendégségben, és hogy éppen ott legyen egy olyan alkotás, amely diplomamunka tárgyát is képezheti, nagyon szimpatikus volt számomra. Ezzel az ötlettel fordultam Miodrag Jovanović professzorhoz, aki jóvá is hagyta. Megbeszéltük a dolgozat felépítését, és tanácsokkal látott el, de a további konzultációkat szükségtelennek tartotta, tekintettel a Vasić professzorral való munkakapcsolatomra.

Nagy feladat volt Klajić munkásságát kutatni, és egyértelmű volt, hogy fényképezőgép nélkül nem boldogulok. Bár a fényviszonyok a templomokban nem ideálisak, ami megnehezítette a fotózást, de mégis jól használható képeket készítettem. Az ikonosztáz összes ikonját külön-külön is lefotóztam. Így könnyebben össze tudtam hasonlítani Klajićnak a különböző templomokban készült munkáit. Arról ne is beszéljünk, hogy egy-egy ikonosztáz alapos vizsgálata időigényes munka, amit a helyszínen végzünk, de utána nagyon hasznos fotón is szemügyre venni, amit a valóságban láttunk. A jegyzeteket összevetettem a fotókkal, ellenőriztem, hogy pontosak voltak-e a megfigyeléseim. Sokat segítettek a fényképek! Mellékeltem is őket a diplomadolgozatomhoz, amivel nagy meglepetést okoztam. Klajić Bajsza mellett dolgozott még Újvidéken (1853), Bácsföldváron (1857), Turián (1858), Verbászon (1861), Kölpényben (1862). Már csak ezeknek a templomoknak a felkeresése, a munka megszervezése is feladat volt, aminek a sikerét megint csak Vasić professzornak köszönhettem.

N. K. O.: A férjed milyen szakra járt? Egy évben diplomáztatok?

A férjem, Baranyi Donát Belgrádban a Politikai Tudományok Egyetemén szociális munka és szociálpolitika szakon tanult. Nem minden történt párhuzamosan az életünkben. Egyrészt azért, mert ő közben a katonai szolgálatnak is eleget tett. Engem pedig egy súlyos betegség zökkentett ki: 1974 tavaszától egészen az év végéig kórházban voltam. A lényeg az,

hogy mindenben támogattuk egymást, és bármi is történt velünk, mindig egymás mellett álltunk. Közben lehetőségem nyílt még diplomázás előtt arra, hogy Bácskossuthfalván tanítsak, aminek nagyon örültem. Ezért megérte halasztani a diplomadolgozat befejezését. Érdekelt a tanári pálya, de a férjem, aki pedagógus családból származott, nem tanácsolta, hogy hosszabb ideig tanítsak. A férjem édesanyja (Baranyi Mária Valéria, született Pecze Mária Valéria) tanítónő volt, és az édesapja (Baranyi János) is tanítóként kezdte. A nagynénjei (Pecze Gizella és Matild) tanárnők voltak, és az édesapjának az öccse (Baranyi István) is tanító volt.

N. K. O.: Tehát már diplomázás előtt munkába álltál Bácskossuthfalván.

A bácskossuthfalvi iskolában töltött egy évemmel kapcsolatban még azt is fontos megemlíteni, hogy amikor az id. Kovács Gyula Általános Iskola igazgatója felkért, hogy vállaljam el a képzőművészet tanári állást, Németh Anna tanárnővel konzultáltam. Mivel az egyetemen nem a tanári szakot végeztem, ezért ő felajánlotta, hogy vegyek részt egy-egy óráján, amikor új anyagot ad elő. Nagy élmény volt számomra egy ilyen kiváló pedagógustól tanulni, és úgy gondolom, sikerült sok mindent elsajátítani, mert dicséretet kaptam a jugoszláv gyerekek képzőművészeti kiállítására beküldött munkáikért.

N. K. O.: Megjelent valahol a diplomamunkád vagy annak részlete? A diplomázás után mi volt a következő lépés?

Nem jelent meg sehol, de nem is tudok arról, hogy abban az időben diplomamunka publikálásra került volna. 1981 májusában kezdtem el dolgozni a szabadkai Városi Múzeumban, amelyhez olyan szép gyerekkori emlékek fűztek.

N. K. O.: Milyen emléked van a gyakornoki évedről, arról az első esztendőről tehát, mielőtt letetted volna a múzeumőri vizsgát? Mi volt a gyakornoki vizsgadolgozatod témája? Hogyan fogadtak a múzeumban? Abban az időben a szabadkai múzeum a szecessziós Városházán volt elhelyezve, és úgy tudom, a művészettörténésznek nem volt külön irodája, hanem a raktárban dolgozott a második emeleten. Rám romantikus hatást gyakorolt a látvány, amikor egyetemistaként nálad jártam, de milyen volt ott nap mint nap dolgozni? Nekem nem volt gyakornoki évem, mivel volt már munkatapasztaltom, igaz, tanárként. De talán az is számított, hogy művészettörténész

muzeológusi diplomával rendelkeztem. A fogadtatás óvatos volt. Az igazgatónő, Mikuska Milka néprajzos volt, aki a fiatalokat szigorúan felügyelte. Az első hónapokban a könyvtárban ültem, és olvastam. Akkor az idős, nyugdíj előtt álló Gabrić Bela volt a könyvtáros. Vártam, hogy mikor mehetek majd be a raktárba!

A régészeti osztály a Városháza félemeletén helyezkedett el, a többi pedig a második emeleten. Az irodák többnyire közvetlen kapcsolatban voltak a gyűjteményi raktárakkal. A hatalmas képzőművészeti raktár két helyiségből állt, a kisebbben polcokon festmények és szobrok sorakoztak. Ebből nyílt a nagyobb helyiség, amelyben korszerű fiókos fémszekrényekben a grafikák kaptak helyet. Ott állt az íróasztal, egy kisebb asztalka és két hatalmas bőrfotel. Az északi falat szinte teljes egészében a hatalmas ablak töltötte ki. Bőségesen volt hely, és a kutatásom tárgyát képező alkotásokat mindig kiraktam magam köré. Többek között ebben a helyiségben tisztította Gordana Žunjić-Kusovac, a Belgrádi Nemzeti Múzeum restaurátora az Oláh Sándor-festményeket. Nagyon szerettem itt dolgozni. Valóban volt egyfajta romantikája, és sok eredményes munkának volt a színhelye. Nekem minden nap ünnepnap volt, amikor betettem a lábam a Városháza épületébe, a múzeumba.

A könyvtárban töltött hetek után elfoglalhattam a helyem az irodámban, és találkoztam Branka Šadival, aki előttem volt a múzeum művészettörténésze. Megmutatta, mi hol található, és mesélt arról, amivel foglalkozott. Bela Durancival (1931–2021), akit korábbról is ismertem, és aki a múzeum első művészettörténésze volt, nem volt kapcsolatom. Később volt rá példa, hogy bejött az irodámba és hosszasan mesélt művészettörténeti témákról. Munkakapcsolatunk azonban soha nem volt. Visszagondolva, talán nem is baj. A nagy tudással és tapasztalattal rendelkező Duranci nagyon határozott egyéniség volt, mellette nehéz lett volna saját utat kitaposni.

N. K. O.: Milyenek voltak az első benyomásaid a múzeumi munkáról? Hogyan ismerted meg a gyűjteményt? Mik voltak az első múzeumi feladataid? Hogyan alakult ki, hogy mivel fogsz foglalkozni?

Mi, fiatalok, Dušica Zrnić biológus, Mirko Grlica történész és Gavro Buđišin néprajzos napi kapcsolatban voltunk egymással. Közös kutatási

programunk nem volt, de figyelemmel kísértük egymás eredményeit. Szerettük a munkánkat, jól éreztük magunkat. Jó kapcsolatom volt a népszerű régésszel, Szekeres Lászlóval (1931–1997) és kollégájával, Ricz Péterrel is. A régészeti osztályon Tóth Mihály volt a konzervátor, és egy ideig a múzeumban dolgozott Magyar János restaurátor is. Német László volt a pedagógus, Urbán Gábor, aki évekig teremőrként dolgozott, később fotósként tevékenykedett. A művészeti alkotások fotóztatására a külsős Agustin Jurigát alkalmaztuk. Fontos szerep jutott a takarítónőknek is, Máriának és Erzsikének, akik reggel takarítottak, a délelőtti folyamán pedig ablakokat tisztítottak, kézbesítői munkát végeztek, és segítettek a kusztoszoknak a műtárgyak csomagolásában, mozgatásában, kiállításrendezéskor pedig ők rakták fel a képeket a falakra.

Nagyon vártam, hogy megismerhessem a gyűjteményt. Egy ideig vegyes érzelmeim voltak a minőségével kapcsolatban. Abból indultam ki, amit a tanulmányaim során láttam, amiről a professzorok beszéltek az előadásaikon. Szerencsére a terepen is volt tapasztalatom. Ettől függetlenül a kezdőnek egyedül eligazodni egy nagy gyűjteményben nem könnyű. Az első kiállításom 1981 júliusában a Husvéth Lajos (1894–1956) hagyatéka második részének a bemutatása volt. Az anyag nagyon vegyes volt, festmények, szobrok, porcelánok, gyerekeknek tervezett népi figurák, egyéb tárgyak. Husvéth Lajos munkásságát nem ismertem, kiállítást még nem rendeztem, egyszóval tanácstalan voltam. Szerencsére akkor éppen a múzeumunkban tartózkodott Irina Subotić, a belgrádi Nemzeti Múzeum művészettörténésze, aki a *Miloš Babić tíz festménye* című kiállítást rendezte nálunk májusban, és a kiállítás bontásakor is jelen volt. Hozzá fordultam segítségért. Irina hihetetlen kedvességgel és megértéssel vezetett be a kiállításrendezés rejtelseibe. Szép tárlat kerekedett belőle, én pedig így szereztem meg az alapokat, ami nagyon fontos volt, mert ezt követően egymás után sorakoztak a képzőművészeti kiállítások, amelyeket én rendeztem.

1981-ben a múzeumban megrendeztük a szabadkai művészek már hagyományos Októberi Találkozóját (1974-ben volt az első). Alapvető követelménynek tartottam, hogy zsűrizve legyen a beadott anyag és díjakat osszunk ki, ami addig nem volt gyakorlat ezen a rendezvényen. Simo-

kovics Mária, az Önkormányzati Érdekközösség munkatársa elfogadta a koncepciómat, és összehívta a szabadkai művészeket, hogy megbeszéljük ezt velük. A fiatal művészek, elsősorban Sava Halugin és Szajkó István kiálltak az én elképzelésem mellett, az idősek, Kalmár Ferencsel és Szilágyi Gáborral az élen azonban felháborodtak. Végül is lett zsűrizés és díjak lettek kiosztva. A következő évtől azonban a Képzőművészeti Találkozóban került megrendezésre az Októberi Találkozó. A Képzőművészeti Találkozóban Szilágyi Gábor volt ekkor az igazgató. Valószínűleg ebből kifolyólag került a rendezvény akkortól a Képzőművészeti Találkozó feladatkörébe. Úgy emlékszem, hogy ott nem volt művészettörténész, jóval később került oda Šram Olga.

N. K. O.: Te viszont továbbra is foglalkozhattál kortárs művészekkel is, és többüknek rendeztél jelentős tárlatot.

Igen. Az első nagy jelentőségű munkám Almási Gábor (1911–1994) retrospektív kiállítása volt, amely 1982 januárjában nyílt. A terv az volt, hogy decemberben nyitjuk meg a kiállítást a művész születésének 70. évfordulója jegyében. De hatalmas munka volt, és januárra csúszott a megnyitó. Ma is megborzongok, amikor arra gondolok, hogy kezdőként belevágtam ebbe a nagy feladatba. Mindössze nyolc hónap múzeumi munkaviszony volt mögöttem, amikor a megnyitóra került a sor. Meg kell jegyezni, hogy Mikuska igazgatónő támogatott a munkámban, és Szabadka város – Önkormányzati Érdekközösség, Simokovics Máriával az élen – is fontosnak tartotta a kiállítást, műveket is vásároltak Almásitól a gyűjteményünk számára (6. kép).

Az Almási-kiállítás után következett a Bešlić Ana (1912–2008) tárlat, az utolsó nagy kiállítás pedig, amit Szabadkán rendeztem, Glid Nándor (1924–1997) retrospektív kiállítása volt. Nagyon is fontosnak tartottam az élő művészek retrospektív kiállításainak a megrendezését, már csak a kutatómunka miatt is, amit ilyenkor végzünk. Egy akkora városban, mint Szabadka, jóval több művészettörténészre lenne szükség ahhoz, hogy mindennel foglalkozzanak, ami fontos.

A múzeum egyedüli művészettörténészeként a honi képzőművészet mellett a Vajdasági Magyar Galéria is a feladatkörömbe tartozott. Leposava Šelmić, az újvidéki Szerb matica galériájának művészettörténésze

6. kép: Almási Gábor retrospektív tárlata a szabadkai Városi Múzeumban, 1982

kifejezetten örült, hogy személyemben lesz megfelelő szakember, aki folytatja a Vajdasági Magyar Galéria témakört, aminek az alapjait Bela Duranci rakta le. A tartományi pályázataim is sikeresek voltak, így lehetőség nyílt a retrospektív kiállítások megrendezésére.

N. K. O.: Hamarosan az állandó képzőművészeti tárlatot is elkészítetted 1984-ben. Hogyan került erre sor? Én egyetemistaként láttam, máig emlékszem rá, komoly és gyönyörű volt egyszerre. Világos nagy térben, nagyszerű alkotásokkal. Te vezettél körbe. Emlékszem a Husvéth Lajos-szobára, ahol sok állatábrázolása szerepelt. Miért kellett ezt a nagy tárlatot megszüntetni, mi volt az oka?

Nagyon aktív voltam, és a számos kisebb tárlat mellett 1984-ben állandó kiállítást rendeztem. Amikor a múzeumba kerültem, nem volt állandó képzőművészeti kiállítás, amit nagyon hiányoltam. Ha belelapozunk az 1972-ben megjelent, igényesen kivitelezett múzeumi vezetőbe, abban sem találkozunk a képzőművészeti gyűjteménnyel. Milan Dubajić történész, a múzeum akkori igazgatója az intézmény múltjáról szóló előszóban azt írta, hogy 1967-ben költöztették át a múzeumi gyűjteményt a régi Városházára, és a következő évben elsőként nyílt meg a honi képtár,

majd 1969. november 29-én a régészeti, néprajzi és történelmi kiállítás is. A kiadványban ez utóbbiak részletesen be vannak mutatva. Bela Duranci művészettörténész a Városházáról, a múzeumnak otthont adó épületről írt. Furcsa módon viszont az 1968-ban megnyílt képtár nem kapott helyet a vezetőben. Csak feltételezni lehet, hogy miért maradt ki. A múzeumi vezető kiadásának évében Bela Duranci a *Képzőművészeti alkotások, Subotica 1945–1970* című kiállítást rendezte, valószínűleg azokban a termekben, ahol az állandó képtár volt. Majd 1975-ben a *Magyar képzőművészek alkotásai Vajdaságban 1830–1930* című kiállítás nyílt meg, szintén ugyanott. Nem volt elegendő kiállítási hely. Csak a külön bejáratú rendelő Husvéth-kiállítás volt valóban állandó, amely 1971-ben nyílt meg. A többi terem pedig abban az időben, amikor elkezdtem dolgozni, az időszakos kiállítások számára volt fenntartva.

Minden muzeológus álma, hogy a gyűjtemény legjelesebb darabjai állandó kiállításon szerepeljenek. Számomra is az egyik fő feladat az állandó kiállítás megrendezése volt. Miután alaposan megismertem a gyűjteményt, kidolgoztam a koncepciót. A 19. század elejétől a kortárs alkotókig mutattam be válogatást. Összesen nyolcvannyolc művet. Sajnos komolyabb kiadvány nem készült róla, csak egy leprellő, amely tartalmazza a kiállított művek jegyzékét. Sok örömem volt benne (7. kép). Ez a kiállítás azért is nagyon fontos volt számomra, mert a gyűjtemény hiányosságait is megmutatta. Láttam, hogy mit kell pótolni. Gajdos Tibor *Képzőművészeti élet Szabadkán a két világháború között* (1977) című könyve és Bela Duranci kiállítási katalógusai is fontosak voltak a művészek munkásságának megismerését illetően. Számos olyan művész volt, akinek a fő művei szerepeltek a gyűjteményben, mint például Aczél Henrik (1876–1945), Stipan Kopilović (1877–1924), Farkas Béla (1893–1941), Csincsák Elemér (1893–1944), de rengeteg pótolnivaló is akadt, elsősorban Oláh Sándor és Balázs G. Árpád munkásságával kapcsolatban, amire kitűnő alkalmat adott a két művész születésének centenáriuma 1986-ban és 1987-ben. Egy állandó kiállítás a közönség szempontjából rendkívül fontos, de a gyűjteményben dolgozó szakembereknek is nélkülözhetetlen alapot jelent a kutatómunkához. Sajnos helyszűke miatt az Oláh- és a Balázs-kiállítások rendezésekor le kellett bontani az ál-

7. kép: Baranyi Anna és Pekár Tibor a szabadkai Városi Múzeum állandó képzőművészeti tárlatának megnyitóján, 1984. december 21-én

landó tárlat anyagát. Többet nem lett visszaállítva, mert a polgármester visszaköltözött a Városházára az 1988-ban megrendezésre kerülő *Városok találkozója* miatt. Már 1987-ben lebontottuk a régészeti, néprajzi és történeti kiállításokat. Nagyon nagy veszteség volt ez a múzeumnak. Azt ígérték, hogy 1988 végére befejezik az első és a második emelet felújítását. Azonban máshogyan alakult. Az első emeleten a képzőművészeti kiállítás, valamint a mellette lévő múzeumi iroda és még néhány adóhivatali iroda lett átalakítva az állandó kiállítás számára, ahol a természeti, régészeti, néprajzi és történeti tárlatok kaptak helyet. A második emele-

ten soha nem készült el a kiállítási tér a képzőművészeti állandó kiállítás, valamint a Húsvét Lajos és Bešlić Anna állandó tárlatok számára.

N. K. O.: Koordinátora voltál a készülő új múzeumi állandó tárlatnak, amelyből épp csak a képzőművészet hiányzott. A kollégák bizalommal voltak irántad, és itt is megmutatkozott szervezői-vezetői készséged. Hogyan folytak a munkálatok?

Az új állandó kiállításnak valóban én voltam a koordinátora. Hosszú-hosszú előkészületek és tárgyalások után Milan Pališaški neves belgrádi belsőépítész tervezte a közel 650 négyzetméter alapterületű kiállítási teret, a vitrinekkel és a posztamensekkel együtt. Ő volt a belgrádi Iparművészeti Múzeum és a Néprajzi Múzeum tervezője is. A termek 1990 őszére készültek el, így itt rendezhettem be a Glid Nándor-tárlatot, amely 1991. március 30-ig tartott nyitva. Ekkorra elkészültek a vitrinek, és mindössze egy hónap állt rendelkezésünkre, hogy megvalósítsuk az állandó kiállítást. A látványtervek elkészítésével és a kivitelezéssel egy újvidéki szakembergárdát bízunk meg, melynek tagjai Dragan Radovanović, Erdélyi József, Ivan Karlavaris, Dragan Jerinić és Branislav Radošević voltak. Komoly tapasztalattal rendelkeztek, korábban a Vajdasági Múzeum kiállításait tervezték. Azzal a feltétellel vállalták el a feladatot, hogy a kiállításnak lesz koordinátora. Nagy idővesztés lett volna, ha az egyes részek kurátoraival dolgoztak volna együtt. A munka kezdetén minden kurátorral volt egy megbeszélés, utána én gondoskodtam arról, hogy a tervező-kivitelező csapat gördülékenyen tudjon dolgozni. Még további számos munkatárssal dolgoztunk, így a természetrajzi diorámát szkopjei munkatársak készítették, továbbá restaurátorokkal, konzervátorral, preparátorral, makettkészítőkkel, képkeretezőkkel is együttműködtünk. A kitűzött időpontra elkészült a kiállítás, méghozzá olyan színvonalon, ahogyan elképzeltük. Hatalmas siker volt! Az ünnepélyes megnyitót május 7-én tartottuk. Nagy élmény volt számomra a munka, mind a kollégákkal, mind a tervező-kivitelező csoporttal. Mindenki nagy elánnal, jókedvvel, örömmel és elégedetten dolgozott. Szép volt! Örülök, hogy részem lehetett a nagyszerű csapatmunkában!

N. K. O.: A tíz év alatt, amíg a szabadkai múzeumban dolgoztál, több fontos művészettörténeti kiállítást rendeztél. Van-e olyan, amelyikhez különösen

*kötődsz, amelyiket kiemelnél, illetve mely munkáidat tartod a legfontosab-
baknak ebből az időszakból?*

Három kiállítást emelnék ki: az Oláh Sándor (1986) és a Balázs G. Árpád (1987) centenáriumi kiállításokat, valamint a Glid Nándor (1990) retros-

8. kép: Baranyi Anna Oláh Sándor a *Zöldharis-
nyás lány* című festménye előtt. A felvétel az
újvidéki kiállítás alkalmával készült 1987-ben

pektív tárlatot.

Oláh Sándorral és Balázs G. Árpáddal kapcsolatban a legnagyobb vágyam az volt, hogy megtaláljam a fő műveiket. A gyűjteményben voltak ugyan alkotásaik, de nem mindegyik ütötte meg azt a színvonalat, amit én elképzeltem velük kapcsolatban. Különleges szerencse volt, hogy Oláh Sándor sógornőjével, a Budapesten élő özv. Oláh Józsefnével fel tudtam venni a kapcsolatot. A második találkozt már nem érte meg. A sors úgy rendezte, hogy a lányával, Gamauf Gézánnával tudtam folytatni a festmények átvételét. Komplikált ügy volt a kiviteli engedély beszerzése

is. A lényeg az, hogy a művek a szabadkai múzeum gyűjteményébe kerültek. Ezt nem lehetett volna előre tervezni, ennek a sikere a sok véletlen szerencsés helyzeten múlt. A mai napig nagyon örülök, hogy a közel harminc Oláh-olajkép Szabadkára került. Közülük a *Zöldharisnyás lány* a kedvencem. És ahogy szerettem is volna, Szabadka utcáit a zöldharisnyás lányt ábrázoló kiállítási plakátok díszítették. Sok szép esemény és emlék fűződik ehhez a kiállításhoz, hosszan tudnék róla mesélni (8. kép).

Hasonló volt a Balázs G. Árpád centenáriumi kiállítás sikere is. Elsősorban az 1920-as években készült munkáit kutattam. Szerencsére a fia, Balázs

Tibor és az idősebb fiának az özvegye, Balázs Klára nagy segítségemre voltak. Ami a tulajdonukban volt értékes alkotás, mindet szívesen adták ajándékba vagy jutányos áron a múzeumnak. Balázs G. Árpád munkásságával kapcsolatban még egy szerencsés kutatási eredményem volt, amikor az Ady-mappa akvarell- és tusvázlatát rábukkantam a Petőfi Irodalmi Múzeumban Budapesten.

Végül a Glid Nándor-kiállítást említem. Ennek a varázsa a minden szempontból egyedülálló kiállításban volt. Ritkán adódik, hogy közel 600 négyzetméteres, felújított kiállítási térben egyetlen szobrásznak kiállítást rendezhessen egy művészettörténész!

N. K. O.: Mindhárom kiállításnál máig megkerülhetetlen kutatásokat tartalmazó színes katalógust sikerült létrehozni. Kérlek, mesélj egy kicsit bővebben az Oláh-kiállításról és a másik kettőről is, beleértve a restaurálásokat, kerekezéseket stb.

Mind a három tárlat nagyon fontos volt számomra. Az Oláh Sándor- és a Balázs G. Árpád-kiállítás elsősorban azért, mert sikerült felkutatni a fő műveiket, és azokat a múzeum gyűjteménye számára meg is szereztem. Úgy képzeltem el már évekkel korábban, hogy ennek a két nagy művésznak a centenáriuma alkalmából az a legfontosabb feladat, hogy a munkásságukat minél alaposabban felkutassam, és a nagyságukhoz méltó kiállítást rendezek, amelyen a lehető legjobb művekkel lesznek képviselve. A kultúránk szempontjából is nagyon fontosnak éreztem, hogy feltárjam a valós értékeiket, és ne közepes minőségű alkotásokkal prezentáljam őket. A művészettörténésznek óriási a felelőssége abból a szempontból, hogy egy-egy művész munkásságát milyen mértékben dolgozza fel, mit kutat, mit publikál, mit mutat meg belőle a közönségnek.

Természetesnek tartottam, hogy a kiállításra kerülő alkotásokat restaurátorok megvizsgálják, és a műtárgyvédelmi szempontból fontos teendőket elvégzik. Mivel a múzeumnak akkor nem volt restaurátora, ezért az olajképekkel a belgrádi Nemzeti Múzeum restaurátora, Gordana Žunjić-Kusovac, a rajzokkal és a grafikákkal pedig Vera Galović, az újvidéki Vajdasági Múzeum restaurátora foglalkozott. A festmények többnyire az eredeti keretekben voltak, a rajzokat és a grafikákat kellett kereteztetni. 1984-ben, amikor az állandó képzőművészeti kiállítást rendeztük, na-

gyobb mennyiségű keretezőlécet vásároltunk, és azt használtuk a későbbi években is. A keretezést Franzer István végezte el.

Mindhárom kiállítás esetében fontosnak tartottam a színvonalas katalógus elkészítését. Az Oláh-kiállítás alkalmával a Forum Könyvkiadóval közösen kismonográfiát adtunk ki, de lett színes plakát, sőt levelezőlapokat is nyomtattattunk. A kollégák és a látogatók rendkívül elégedettek voltak. A kiállítások színvonalát az is bizonyítja, hogy több vajdasági múzeum is igényt tartott rájuk. Az Oláh-kiállítás, amely Szabadkán 1986. november 23-tól 1987. február 25-ig tartott nyitva, az újvidéki Modern Képtárban 1987. március 3-tól március 17-ig, a zombori Városi Múzeumban pedig 1987. április 17-től május 11-ig volt megtekinthető. Örültem, hogy sikerült elérni a kitűzött célt, hogy sok-sok érdeklődő megismerhesse ezeknek a jelentős vajdasági művészeknek a munkásságát.

N. K. O.: Az Oláh-évforduló évében, 1986-ban Gajdos Tibornak is megjelent egy könyve a szabadkai Életjel Miniatűrök sorozatában Kékfátyolos világ – Oláh Sándor élete és munkássága címmel, aminek te voltál az egyik recenzense, de hivatkozik is rá a könyvedben. Ő személyesen ismerte Oláhot. Mennyire segítettek egymást? A te monográfiád címdoldalára Oláh Zöldharisnyás lány című festményének részlete került. Miért éppen az?

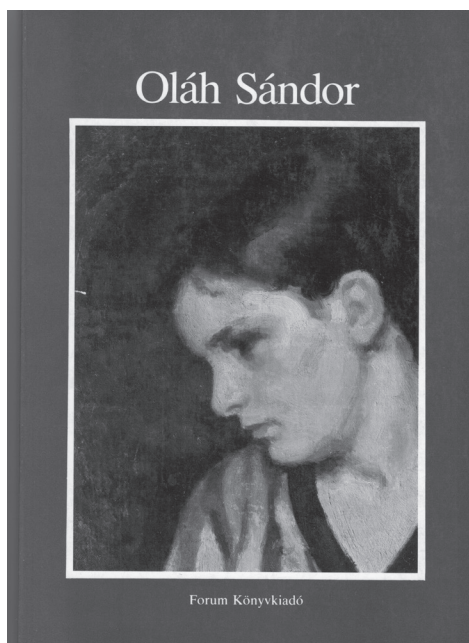
Gajdos Tibor szimpátiával volt irántam az első pillanattól. Örült, hogy elhivatott művészettörténész került a múzeumba. Néha-néha bejött hozzám, és beszélgettünk egy kicsit. Az Oláh-képekkel kapcsolatban ő adta meg özv. Oláh Józsefné címét. A mai napig hálás vagyok neki ezért. Az Oláh-festményeknek nagyon örült, ám természetesen arra ő sem gondolt, hogy ezek az alkotások majd ajándékként a múzeum tulajdonába kerülnek. Szabó József újságíró rögtön meg is írta a Magyar Szóban, így ennek a nagy eseménynek gyorsan híre ment, és Bordás Győző, a Forum Könyvkiadó igazgatója felkeresett a kismonográfia kiadásának tervével. Nagyon örültem a felkérésnek, de igen felelősségteljes feladat volt számomra. Ezért is könnyebbültem meg, hogy az Életjel kiadja Gajdos Tibor könyvét Oláh Sándor életéről. Így egy kicsit megoszlott a feladat. És miatta is örültem, igaz, hogy amatőrként foglalkozott Szabadka művészettörténetével, de nagyon sok értékes kutatást végzett.

A *Zöldharisnyás lány* című festmény Oláh Évát, a festőművész lányát ábrázolja. Özv. Oláh Józsefné lányának, Gamauf Gézáné Oláh Erzsébetnek a tulajdonában volt. Amikor az Ő budapesti lakásában először megláttam ezt a festményt, rögtön tudtam, hogy a címoldalra kerül majd (9. kép).

Ez a portré sok erőt és kitartást is adott nekem ahhoz, hogy megtaláljam a hivatalos útját annak, hogy a festmények a szabadkai Városi Múzeum tulajdonába kerüljenek. Nem tudom,

mennyire van itt a helye annak, hogy bepillantást adjak ennek a részleteibe. A Magyar Nemzeti Galéria igazgatóhelyettesével, Éri Gyöngyivel és a Kulturális Minisztérium Múzeumi Osztályának vezetőjével és jogászával jártuk körül a kiviteli engedély kiadásának a lehetőségét. Muzeális értékű festményekre ugyanis nem lehetett kiviteli engedélyt adni. Ez logikus. Ahogyan az is logikus volt, hogy ezeknek a műveknek a szabadkai Városi Múzeumban van a legjobb helyük, hiszen Oláh Sándor Szabadkán élt, ott alkotta őket. Hálával tartozom a Magyar Nemzeti Galéria és a Kulturális Minisztérium munkatársainak, akik megértéssel voltak az ügy iránt, és megtalálták a járható utat a kiviteli engedély megadására.

Abban az időben ismerkedtem meg Szabó Júliával (1939–2004), a nagy tekintélyű magyar művészettörténésszel, aki az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetéből jött *A XIX. század festészete Magyarországon* című,

9. kép: Az Oláh-monográfia fedőlapja a *Zöldharisnyás lány* című festmény részletével, 1986

1985-ben megjelent könyvéhez kutatni. Első útja Belgrádba vezetett. Bizonyára a két ország tudományos akadémiáinak keretén belüli együttműködésről volt szó. A szabadkai utat Miodrag Jovanović professzor szervezte neki, ő irányította Szabó Júliát hozzám. Júlia a gyűjteményünket dicsérte. Akkoriban terveztem egy budapesti utat, amellyel kapcsolatban nagyon hasznos tanácsokat adott. Találkoztunk is Budapesten, ahol bemutatott a Művészettörténeti Kutatóintézet Lexikon gyűjteményében és Adattárában, valamint a Magyar Nemzeti Galéria Adattárában dolgozó kollégáknak, és segített eligazodni a budapesti művészettörténeti kutatási lehetőségek között.

N. K. O.: A Balázs G.-monográfiát és -kiállítást 1987-ben készítetted, miután 1980-ban a Forum Könyvkiadónál megjelent a Bori Imre tanulmányával el látott Balázs G. Árpád-kismonográfia. Mi sarkallt arra, hogy egy újabb könyv megírásába kezdj?

Elsősorban Balázs G. Árpád fő műveit kerestem, minden vágyam az volt, hogy az 1920-as években alkotott munkáiból minél többet felkutassak. Szerencsére a családnál sok-sok értékes rajzra és grafikára bukkantam. Ezek az alkotások átrajzolták a Balázs G. Árpád munkásságáról addig alkotott képet. Végére nem a *Proletár család ebédje* számított a fő műnek, hanem a csodás kubo-expresszionista rajzok és grafikák. Rendkívüli művész volt, hatalmas munkássággal. A centenáriumi kiállítás tervben volt, és ahogy az újabb és újabb alkotásokra rábukkantam, az is egyértelmű lett, hogy szükség van egy új kiadványra is. Valóban, Mikuska Milka, a múzeum igazgatónője felvetette, hogy a Bori Imre által írt után kell-e egy újabb monográfia. Könnyen meggyőztem arról, hogy kötelességünk egy új, művészettörténeti szemléletű kiadványt megjelentetni, annál is inkább, mert sok új alkotással gyarapodott a múzeum gyűjteménye.

A Balázs G. Árpád-kiállítás és -kiadvány szintén nagy siker volt. Többek között Keszler Katalin, az ELTE Művészettörténeti Tanszékének modern művészet professzora is meglátogatta. Sőt, Belgrádból is felkerestek, hogy átvennék a tárlatot. Balázs G. Árpád Szegeden halt meg a fiánál, Balázs Tibornál, így a Móra Ferenc Múzeum is igényt tartott a tárlatra – megjegyzem, Szabadka és Szeged abban az időben hivatalosan is kultu-

rális együttműködést folytatott. A kiállítást Szabadkán 1987. november 25-től 1988. január 31-ig tartottuk nyitva, majd 1988. február 8-tól április 8-ig Zentán, 1988. májusában Zomborban, 1988. júniusában Belgrádban, 1989. január 20-tól február 20-ig a szegedi Móra Ferenc Múzeumban volt látogatható.

A két nagy művész munkásságának kutatása, a múzeum gyűjteményének gyarapítása, a kiállítások rendezése, a monográfiák írása hatalmas siker és nagy tapasztalat volt számomra. Annak különösen örülök, hogy ezek az alkotások, amelyekkel én olyan nagy szeretettel foglalkoztam, megtalálták a helyüket a múzeumban, és továbbra is fontos szerepet töltenek be egy-egy kutatásban vagy kiállításon.

N. K. O.: Az utolsó nagy munkád Szabadkán Glid Nándor retrospektív kiállítása volt 1990-ben.

Nagyon szerencsésen alakultak a körülmények. Miután Glid Nándorral elkezdtünk tárgyalni a tárlat megrendezéséről, Szabadka város elvette az állandó kiállítási részt a múzeumtól, és elkezdődtek az átalakítások. A képzőművészeti kiállítás termeit, továbbá a mellette lévő múzeumi irodát és az adóhivatal irodáit alakították át a múzeum állandó kiállítása számára. Ebben az átmeneti időszakban sem mondtam le a kiállítás megrendezéséről. Úgy dolgoztam a művésszel, hogy bíztam a szerencsés kimenetelben. Amikor elkészült a 600 négyzetméteres kiállítási tér – amely üresen állt, mivel a vitrinekre vártunk –, ideálisnak gondoltam a Glid-kiállítás számára. A múzeumban a kollégáim elfogadták ezt az ötletet, nekem pedig az volt az első feladat, hogy beszerezsem a megfelelő posztamenseket. Milan Pališaški tervezte őket, a szabadkai Fafa-javor pedig a kiállítás támogatójaként gondoskodott a kivitelezésükről. Nagy feladat volt az is, hogy elegendő támogatót találjak ahhoz, hogy színvonalas kiállítást rendezzünk, és minőségi színes katalógust adjunk ki. A szabadkai üzletekben, ahol tévét árultak, naponta többször lejátszottak egy videót Glid Nándor munkásságáról. Ezenkívül a fő támogató, az Elektroremont a megnyitóra hatalmas transzparenst csináltatott, amely úgy volt elhelyezve a Városházán, hogy a korzóról jövet már messziről lehetett látni. Továbbá biztosította az autóbust, amely a belgrádi Képzőművészeti Akadémia tanárait elhozta a megnyitóra. Akkor

Glid Nándor volt az akadémia rektora, és szép gesztus volt felé, hogy a kollégái itt lehettek a megnyitón (10. kép).

10. kép: A szabadkai múzeum művészeti raktárában Glid Nándorral – jobbról Baranyi Anna, középen Glid Nándor

Glid Nándor retrospektív kiállítása teljesen mást jelentett számomra, mint az előző két tárlat. Részben azért, mert a művek adottak voltak, tehát nem kellett kutatni utánuk. Glid Nándorral nagy élmény volt együttműködni. Halk szavú, tapintatos ember volt, és nagyon bízott bennem. Többször jártam náluk Belgrádban. A felesége, Gordana Glid textilművész temperamentumos, de kedves asszony volt. A műterem a házukban volt. Amikor dolgoztunk, egész napot náluk töltöttem, és sok mindenről beszélgettünk. Mindketten közvetlenek voltak velem.

Glid Nándor az emlékműszobrászatra helyezte a hangsúlyt. Ritkán állított ki önállóan. Ez a retrospektív tárlat azonban nagyon fontos volt számára. A megnyitó után felvettem, hogy a kiállítást Belgrádban, a Kortárs Művészeti Múzeumban is be lehetne mutatni. Glid erre úgy reagált, hogy „ez a kiállítás megismételhetetlen, aki látni akarja, jöjjön el Szabadkára”. Ettől nagyobb elismerést művészettörténész nem kaphat. Valóban nagyon sokan eljöttek. Akkor Glid felajánlotta, hogy minden ezredik látogatónak ajándékba ad egy sokszorosított grafikát, az ötezredik

pedig egy eredeti grafikát kap. Izgultam, hogy lesz-e ötezredik. De nagyon gyorsan lett!

Nagy izgalommal töltött el a szobrok szállítása, mivel nagy részük viaszból volt. Ezeket Glid Nándor nagyon gondosan csomagolta. Szállításkor ott ültem a sofőr mellett a teherautóban. A kicsomagolásnál jelen volt az alkotó, és a kiállítás rendezésekor is mindent együtt csináltunk. A kiállítást 1990. január 11-től március 30-ig tartottuk nyitva (11. kép).

11. kép: Glid Nándor retrospektív tárlatának megnyitója a szabadkai Városi Múzeumban, 1990. január 11-én. Balról jobbra: Irina Subotić művészettörténész, Kasza József polgármester, Glid Nándor, Baranyi Anna, az Elektroremont igazgatója, Szekeres László régész, megbízott igazgató

Ezek a kiállítások későbbi munkásságom szempontjából is nagyon fontosak voltak. A sok-sok tapasztalat biztos alapot jelentett a budapesti éveim alatt. *N. K. O.: A kilencvenes évek délszláv háborúi sok ember életébe beleszóltak. Jugoszlávia, az ország, amelyben születtem, és amelyet a hazádnak tekintettél, megszűnt. Férjeddal Budapestre költöztetek, és egy új szakasz vette kezdetét az életekben. Ez azonban nem jelentett leállást a munkában,*

hiszen hamarosan egy olyan egyedi album létrehozásán dolgoztál, amely máig egyedülálló: a vajdasági írók portréinak albumán, amelyhez Szajkó István és Penovác Endre készített harminc nagyszerű arcképet, többek között Juhász Erzsébetről, Gion Nándorról, Tolnai Ottóról, Sziveri Jánosról és Bányai Jánosról. Az anyagból tárlatot is rendeztél a Petőfi Irodalmi Múzeumban 1993 nyarán.

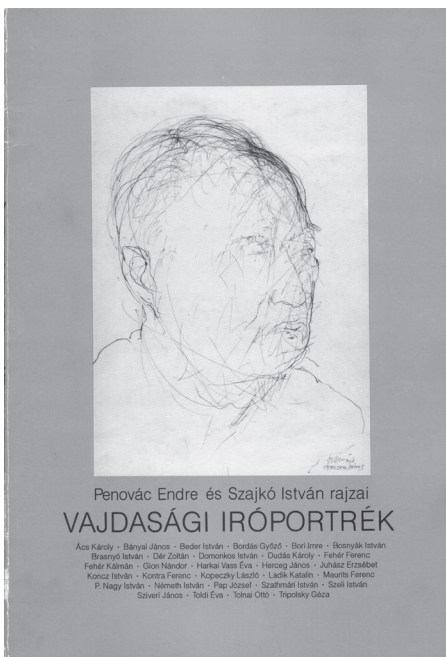
A Petőfi Irodalmi Múzeumban 1991. november 1-jén kezdtem dolgozni. Október 23-án jöttünk át Magyarországra, amikor a férjem katonai behívót kapott. A Petőfi Irodalmi Múzeummal jó munkakapcsolatom volt. A Balázs G. Árpád-kiállításra az Ady-versek akvarell és tus technikával készült illusztrációit kölcsönözték nekünk. Talán ennek is köszönhető, hogy amikor október 28-án meglátogattam a kollégákat, Botka Ferenc (1929–1911) főigazgató, aki szabadkai származású volt, rögtön felajánlotta, hogy felvesznek művészettörténeti munkakörbe, mivel éppen munkatársat kerestek. Szűk egy évet dolgoztam a Petőfi Irodalmi Múzeum Művészeti Osztályán. A múzeumnak rendkívül nagy és jelentős képzőművészeti gyűjteménye van, és komoly szakembergárda dolgozott ott akkor is és ma is. Én a Hatvany-hagyaték feldolgozását kaptam feladatul, és egy kiállítás rendezése volt a feladatom Saáry Éva Svájcban élő író képzőművészeti alkotásaiból.

Közben Erdélyi Lajos fotóművész erdélyi írókról készült fotóinak kiállítását rendezte Kovács Ida osztályvezető. Ekkor Botka Ferenc főigazgató javasolta a vajdasági írók portréinak kiállítását. Ez igen megtisztelő feladat volt számomra, de portrék nem voltak hozzá. Az erdélyi írókkal kapcsolatban Erdélyi kész anyaggal kereste fel a múzeumot. A vajdasági írókról először is portrékat kellett készíteni ahhoz, hogy legyen kiállítás. Felvettem a kapcsolatot Szajkó Istvánnal és Penovác Endrével, és elindult a munka. 1993 júniusában nyílt meg a kiállítás a PIM dísztermében. Harminc vajdasági író portréja volt kiállítva, rajzok és pasztellek. Nagyon ünnepélyes volt. A katalógus készítésekor Balázs-Arth Valériát mint irodalmi végzettségű munkatársat kértem fel az együttműködésre. Ő írta a rövid életrajzokat, és választott egy-egy idézetet az író valamelyik művéből. Botka Ferenc bevonta a Forum Könyvkiadót is ebbe a programba, így közös kiadvány készült, melyhez Bordás Győző igazgató írta az

előszót. Én 1992. október 1-jétől már az MTA Zene-tudományi Intézet Zene-történeti Múzeumának munkatársa voltam, de a *Vajdasági íróportrék* kiállításon zökkenőmentesen dolgoztam (12. kép).

N. K. O.: Hogyan kerültél át a Petőfi Irodalmi Múzeumból időközben a Zenetörténeti Múzeumba?

A Petőfi Irodalmi Múzeumban a lehető legjobb körülmények között dolgoztam, mégis nagyon hiányzott a szabadkai Városi Múzeum. Ott hosszú távú terveim voltak, amelyeket szerettem volna megvalósítani. Oda húzott a szívem. Arra is gondoltam, hogy talán könnyebb lenne a honvággyal megküzdeni, ha olyan múzeumban dolgoznék, amelyet korábban nem ismertem. 1992 augusztusában egy munkahelyi feladat kapcsán ismerkedtem meg Sz. Farkas Mártával (1938–2017), a Zenetudományi Intézet igazgatóhelyettesével, aki a Zenetörténeti Múzeumot is irányította. A múzeumban éppen munkatársat kerestek. Elmondtam magamról, hogy középfokú zeneiskolát végeztem, és hogy korábbi kutatási témáimmal kapcsolatban Budapesten Szabó Júlia volt a segítségemre. Talán ez is közrejátszott abban, hogy amikor Falvy Zoltán (1928–2017), a Zenetudományi Intézet igazgatója behívott, a rövid beszélgetés után azt kérdezte, hogy mikor szeretnék kezdeni. Október 1-jében állapodtunk meg. Ennek külön örültem, mert az a zene világnapja.

12. kép: A *Vajdasági Íróportrék* katalógus címlapja, Petőfi Irodalmi Múzeum, 1993

Később tudtam meg, hogy Sz. Farkas Márta Szabó Júlia és Marosi Ernő évfolyamtársa volt, a zenetudományi szak mellett ugyanis francia nyelvet és művészettörténetet is végzett. Mesélte, hogy mindketten kimagaslóak voltak már az egyetemi évek alatt is. Márta nagyra értékelte őket, mint ahogy a művészettörténészek világában mindenki. Nekem ők biztos pontot jelentettek Magyarországon.

A Zenetörténeti Múzeumnak tehát Sz. Farkas Márta személyében volt művészettörténésze, ő azonban főként zene- és hangszertörténeti témákkal foglalkozott. Azt is fontos megemlíteni, hogy a Zenetudományi Intézet első igazgatója, Szabolcsi Bence (1899–1973) zenetörténész művészettörténész is volt egyben. Mindkét szakot Lipcsében végezte el. Előtte Budapesten jogot, filozófiát és irodalomtörténetet tanult. Feltételezem, hogy Szabolcsi Bence személye is közrejátszhatott abban, hogy az 1969-ben megalapított Zenetörténeti Múzeum csatlakozott a RiDim (Association Répertoire International d'Iconographie Musicale) nemzetközi zeneikonográfiai egyesülethez. A Zenetörténeti Múzeum begyűjtötte a fotókat a magyarországi múzeumok zenei témájú képzőművészeti alkotásairól, és elkészítette a leírásokat, ami bekerült a RiDim adatbázisába. Ennek a munkának az egyik eredménye a *Kép és zene* című kiállítás volt 1981-ben a Szépművészeti Múzeumban, amelyet Sz. Farkas Márta rendezett. Falvy Zoltán pedig a RiDim nemzetközi vegyesbizottságának volt a tagja. Amikor a Zenetörténeti Múzeumban elkezdtem dolgozni, akkor már befejeződött ez a zeneikonográfiai munka.

N. K. O.: Mikor és miért végezted el a kétéves éremművészeti posztgraduális tanulmányokat? Ezzel a művészettörténész szakma egyik ritka specialistája lettél, amiből kifolyólag mi is sokat köszönhetünk neked. A PhD-képzésed témája is ehhez a műfajhoz kötődött. 2003-ban doktoráltál, a disszertációd címe A zenei témájú magyar éremművészet a 20. században. Mesélnél erről a folyamatról egy kicsit bővebben?

A Petőfi Irodalmi Múzeumban a kollégák úgy fogadtak, mint régi ismerőst. A Művészeti Osztályon Kovács Ida osztályvezető mellett Ladányi József és Ridovics Anna művészettörténészek dolgoztak, valamint Nyerkes Gabriella gyűjteménykezelő, aki magánúton végezte közben az ELTE művészettörténet szakát. Alighogy elkezdtem dolgozni, a Művelődési

Minisztérium az ELTE szervezésében meghirdette a numizmatikai és a heraldikai posztgraduális képzést múzeumi dolgozók számára. Ladányi József a numizmatikai szakot fontolgatta, Ridovics Anna pedig a heraldikát. Javasolták, hogy én is jelentkezsek valamelyikre. A Petőfi Irodalmi Múzeumnak jelentős éremgyűjteménye volt, ezért arra a döntésre jutottunk, hogy akár ketten is elvégezhetnénk a numizmatikai szakot. Botka Ferenc főigazgató is támogatta a döntésemet. Tizenhárom hallgató volt a numizmatikán, főként történészek, de akadtak régészek is, és Ladányival mi ketten művészettörténészek voltunk. (Ladányi közben abbahagyta.) 1992-ben kezdődött az oktatás, és 1994 júniusában fejeződött be. Az első félévben a görög és a római numizmatika nagy kihívás volt számomra, de egyre közelebb kerültem ehhez a számomra idegen világhoz, és annak is örültem, hogy ily módon betekintésem lett a magyarországi felsőoktatásba. Talán legjobban a magyar középkor érdekelt, amit Gedai István tanított. Tanultunk éremművészetet is. G. Héri Vera a reneszánsztól a 20. századig terjedő időszakot, L. Kovásznai Viktória pedig a 20. századi magyar éremművészetet adta elő. Rendkívül jól szervezett oktatás volt. Az órák legnagyobb részét a Magyar Nemzeti Múzeum Numizmatikai Osztályán tartották, mivel ott vannak a nagy gyűjtemények. A szakkönyveket és a szakfolyóiratokat is kézbe vehettük. Más helyszíneken is voltak előadások, például az ELTE-n, a Magyar Nemzeti Bankban és a Magyar Nemzeti Galériában. Kiváló képzés volt, az egyes területek legismertebb szakértői tartották az órákat.

A Zenetörténeti Múzeumnak jelentős éremművészeti gyűjteménye van, amivel megfelelő szakember híján nem volt, aki komolyabban foglalkozzon. A művészettörténeti tanszékeken nem tanítanak éremművészetet, tehát művészettörténészként nem is tudtam volna vállalni ezt a munkakört. Ezért ma is hálás vagyok a PIM-beli kollégáimnak, akik arra biztattak, hogy jelentkezsek a numizmatikai szakra.

Első nagy munkám a Zenetörténeti Múzeumban az éremgyűjtemény alapos megismerése volt. Közben Szabó Júlia megbízott a Magyar Tudományos Akadémia éremgyűjteményének a feldolgozásával. Ez is nagyon szép feladat volt, és sokat tanultam belőle, mivel ott jelentős 19. századi külföldi anyag is van. Abból írtam *A Magyar Tudományos Akadémia érem-*

gyűjteménye / Az Akadémia és akadémikusai 1845–1902 című szakdolgozatot a numizmatikai posztgraduális képzés befejezésekor. És a Magyar Tudományos Akadémia állandó kiállításába, amely 1984-ben nyílt meg, én válogattam az éremanyagot.

Közben a Zenetörténeti Múzeumban *A zene a magyar éremművészetben 1898–1993* című kiállítás előkészületein dolgoztam, amely 1994-ben a nemzetközi éremművészeti szövetség, a Fidem (*Fédération Internationale de la Médaille d'Art*) XXIV., Budapesten megrendezett kiállítása és konferenciája alkalmából nyílt meg. A múzeum éremkiállítására nemcsak a gyűjteményéből válogattam, hanem több kortárs szobrászművész is felkerestem, akik zenei témákkal foglalkoztak, és tőlük is kölcsönöztünk. Ennek a tárlatnak jelentős sikere volt, számomra pedig kitűnő alapot jelentett a továbblépéshez. Többek között a PhD-téma kiválasztásához is.

N. K. O.: Tehát az érem már akkor lehetőséget teremtett számodra a nemzetközi és kortárs színtérbe való bekapcsolódáshoz. Mennyire tudtad kamatoztatni korábbi ismereteidet?

Ekkor ismerkedtem meg Keszthelyi Katalinnal, a Képzőművészeti Lektorátus igazgatónőjével. Amikor megtudta, hogy Szabadkáról jöttem, megkért, hogy legyek segítségére a szerbiai művészekkel való kapcsolat felvételében, akik az embargó miatt nem vehettek részt a kiállításon. Ő lehetőséget adott arra, hogy a munkáik szerepeljenek a kiállításon és a katalógusban is. Ez nagyon megható gesztus volt. Az is jelentős esemény volt, hogy a FIDEM konferencián találkoztam Irina Subotić művészettörténésszel, aki előadást tartott. A díjazott művészek között pedig ott volt Dudás Sándor topolyai származású művész, aki akkor Csongrádon élt a családjával.

N. K. O.: Időközben a magánéleteredben is több jelentős esemény történt: anya lettél. Az életerednek ezt a részét kevesebben ismerik, de mindenképpen fontosnak tartom megemlíteni.

Úgy éreztük, hogy sok segítséget kaptunk az ismerősöktől, amit nem biztos, hogy kellőképpen meg lehet köszönni. Ezért a férjemmel azon gondolkodtunk, hogy a legjobb lenne, ha szülő nélkül maradt gyerekeknek segítenénk. Így került hozzánk 1995 szeptemberében az óvodás korú Cintia, majd a következő évben a húga, Debóra. 1997-ben a lakás-

körülményeink jobbra fordultak. Egy művészpár ismerősünknek volt háza Mátyásfalván, amit akkoriban nem használtak, és felajánlották, hogy három évig ingyen igénybe vehetjük – egyikük felmenője a Vajdaságból származtak. Ebben a faluban otthonra találtunk, és el is határoztuk, hogy itt veszünk házat, amint arra lehetőségünk lesz. 1999 tavaszán érkezett Erika a családjukba, aki akkor három és fél éves volt. 1999 őszén vettük meg a házunkat Mátyásfalván. Úgy nézett ki, hogy minden jól alakul, megtaláltuk a helyünket a szakmában, és a magánéletünk is szépen rendeződött. A férjem a Fővárosi Szociális Központban dolgozott. 2001 februárjában azonban megbetegedett, és a súlyos betegségét nem tudták meggyógyítani. Ekkor történt a tragédia, Donát május 11-én meghalt. Ezek után már nem tudtam egyedül vállalni a három gyermek gondozását a munkahelyem mellett, ahol 2002-ben kineveztek vezetőnek. Cintia és Debóra egy másik családhoz költözött Pécsre. A kapcsolat szoros maradt, a hétvégék, az ünnepek és az iskolaszünetek egy részét együtt töltöttük. Erika pedig, az örökbe fogadott lányom, velem maradt.

N. K. O.: Visszatérve a munkádra, melyik kezdeti tárlataidat említenéd még meg a Zenei Múzeumban töltött éveid időszakából?

Az 1995-ös év volt nagyon sikeres. Öt kiállítást rendeztem! Budahelyi Tibornak, Várnagy Ildikónak és Körösi Tamásnak (1953–2010) önálló kiállítást. Ezenkívül volt még a zenei témájú művészkiállítás és a *Bartók a képzőművészetben* tárlat. Mindegyik jelentős volt a maga módján. Budahelyi Tibor retrospektív tárlata azért volt számomra különösen fontos, mert ő 1980-tól 1989-ig csak zenei témájú érmekeket, kisplasztikákat, grafikákat és köztéri szobrokat készített. Nincs rajta kívül magyar művész, aki ilyen hosszú ideig a zenei témák elkötelezettje lett volna.

A másik nagy kiállítás, a *Bartók a képzőművészetben* a zeneszerző halálának 50. évfordulója alkalmából, 1995 szeptemberében nyílt meg. Erre a kiállításra több művész is felkértem, hogy készítsenek alkotást (Lugossy Mária, Budahelyi Tibor, Nádler István, Szabados Árpád). Ekkor Kadar József Párizsban élő magyar művész felkeresett, és több alkotását a múzeumnak ajándékozta, továbbá jelezte a külföldi mail arttal foglalkozó művészeknek, hogy küldjenek mail artot a Bartók-kiállításra. Ily módon is gyarapodott a gyűjteményünk, és miután vége lett a kiállításnak, töb-

ben is a múzeumnak ajándékozták az alkotásaikat. Így egy szép Bartók ihlette alkotásokból álló kollekcióval gazdagodott a gyűjteményünk. Eből idén Borz Zsófia fiatal kolléganőm rendez kiállítást.

N. K. O.: Beszéltél az éremművészeti tanulmányaidról és munkáidról. A sors kezének is nevezhető, hogy a Zenetörténeti Múzeumba való elhelyezkedésednél közrejátszott az, hogy Szabadkán elvégezted a középfokú zeneiskolát, a Telcs Ede-monográfiára való felkérés pedig éremszakértői végzettségednek köszönhetően érkezett. Így fonódnak össze a szálak, és kötik össze a múltadat a jelennek, és az itthon az otthonnal. Mit jelentett neked Telccsel foglalkozni, és Telcsen kívül volt-e más nagyobb munkád, amellyel kapcsolatot tartottál a Vajdasággal?

Úgy gondolom, az életben nincsenek véletlenek. Sokszor évek vagy évtizedek után derül ki, hogy valójában milyen szoros a kapocs életünk egyes eseményei között. Az itthon és az otthon közötti kapcsolat nagyon fontos. A szabadkai Városi Múzeum több volt számomra, mint munkahely. Ha visszagondolok, hogy óvodásként milyen áhítattal néztem a bunyevác és a magyar szobaenterióöröket a szabadkai múzeumban, akkor abban is biztos vagyok, hogy az sem volt véletlen, azok a meghatározó élmények is közrejátszottak abban, hogy muzeológus lettem. A budapesti éveim alatt a múlt és a jelen közötti összefüggések sorozatát éltem meg. Például, ahogy azt mondtam is, Almási Gábor retrospektív tárlata volt az első komoly munkám a szabadkai múzeumban, aztán pedig te meghívtál Tóthfalura, Almási szülőfalujába, 2003-ban a neki szentelt emléktábla, utcanévtábla és kapu avatójára, valamint az első könyved bemutatójára. Máig szimbolikus értékűnek tartom, hogy akkor együtt lehettünk mi hárman, szabadkai művészettörténészek, amire sem előtte, sem utána nem volt példa (13. kép).

Ha maradok Szabadkán, akkor Telcs Ede érmeivel nem foglalkoztam volna. Gondolatban sokszor visszatérek a szabadkai múzeum művészeti tárába, és látom Telcs Ede *A két bornemissza* című szobrát és a két dombozművet, a *Nincs édesebb, mint a méz* és a *Mikor én még legény voltam* címűeket. Több évtized telt el, mire neked köszönhetően komolyan belevetettem magam Telcs munkásságának kutatásába, amikor meghívtál a szecessziós konferenciára 2014-ben. Amikor először találkoztam Telcs al-

13. kép: Három szabadkai művészettörténész és egy szobrász: a Tóthfaluban Almási Gábornak szentelt kapu, emléktábla, utcanévtábla avatója és a róla szóló könyv bemutatója alkalmából – balról: Bela Duranci, Baranyi Anna, Ninkov K. Olga, Szarapka Tibor; 2003. szeptember

kotásaival, nem gondoltam volna, hogy idővel a fő kutatási témáim közé tartozik majd a munkássága. Az is elgondolkodtató, hogy a kapcsolatom Telcs Edével valójában óvodáskoromban kezdődött. Sokszor nézegettem a híres topolyai orvost, Hadzsy Jánost ábrázoló szobrát az egészségház közelében. Ma az egészségház új udvarában van (14. kép). Szüleim a doktorról meséltek sokat, a szobrászt nem ismerték, róla nem beszélgettünk. Nekem akkor ez a szobor volt a csoda, ez volt az első komoly képzőművészeti alkotás, amit életemben láttam, vagy amire visszaemlékszem. Ha visszagondolok a környezetre, a csodálatos topolyai parkra, ami szintén lenyűgöző volt számomra, akkor nagyon boldog vagyok, hogy ilyen élményekben volt részem már kisgyerekként. Úgy tűnik, hogy az életben az útjaink ki vannak jelölve. Az én életemben is Szabadka és Budapest játszik döntő szerepet, hasonlóan Telcs életéhez. És van egy harmadik fontos város is, Telcs esetében Baja, nálam pedig Topolya, ahol először ta-

14. kép: Telcs Ede topolyai szobránál, a dr. Hadzsy János-mellszobornál, a *Telcs Ede éremművészete* című könyv bemutatójának napján, 2016. április 17-én. Jobbról: Virág Gábor, a Forum Könyvkiadó igazgatója, Náray Éva, a Juhász Erzsébet Könyvtár igazgatója, Baranyi Anna, Ninkov K. Olga, Szalma Viktória alkalmazott grafikus

lálkoztam Telcs Edével. Mindezek után, mondhatom, hogy nincsenek véletlenek.

A képzőművészek között a másik csoda Vinkler Imre volt számomra. A szabadkai gimnáziumban az egyetlen művészettörténet órát Vinkler tartotta. Egész idő alatt a katedrán állva beszélt nekünk, nagyon mély gondolatokat osztott meg velünk. Arra nem emlékszem, hogy pontosan mit is mondott, de az biztos, hogy a lényének kisugárzását nem felejttem el soha. Nagy elégtétel volt számomra Vinkler Imre iránt, amikor arra kértél fel, hogy legyek a szakmai lektora a Vinkler-monográfiának, amit a fiatal művészettörténész, Kucor Tamara írt.

N. K. O.: Volt-e olyan munkád, amellyel kapcsolódástál egyetemi tanulmányaid színhelyéhez?

Különleges pillanatok voltak, amikor 2010-ben az Erkel Ferenc jubileumi kiállítás rendezésekor Stvean Todorović szerb festőművész munkásságának kutatásához járultam hozzá. Köszönve annak, hogy Belgrádban végeztem az egyetemet, Todorović neve ismerős volt számomra, és ami-

kor az Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtárában a *Brankovics György* című opera plakátján felfedeztem a nevét, azonnal elkezdtem utánajárni a dísletterveknek. Az akvarellvázlatok egy részét a Magyar Állami Operaház gyűjteményében találtam meg. Ezek a leheletfinom akvarellek Todorović keze munkái. Erről először Irina Subotićnak számoltam be, aki javasolta, hogy tartsak erről a témáról előadást Belgrádban. A Szerb Tudományos Akadémia szervezésében tartottam meg az előadásomat, ami nagy élmény volt számomra, az ismerősökkel, kollégákkal való találkozás igazi feltöltődést jelentett. Ez a kutatásom magyarul jelent meg Újvidéken *Újabb adatok Erkel Ferenc Brankovics György című operájának budapesti ősbemutatójáról* címmel a *Létünkben*, 2010-ben. Amikor a *Brankovics György* opera jelmezterveivel foglalkoztam, egy érdekes adatra bukkantam, még hozzá arra, hogy a Zenetudományi Intézet helyén álló épület egykor Brankovics vejének, Cillei Urliknak volt a háza. Cillei Brankovics György lányával, Katalinnal kötött házasságot 1432 körül. Tehát nagy valószínűséggel Brankovics György is megfordult abban az épületben, amelynek a helyén 2010-ben, az Erkel-kiállításon a róla szóló opera anyaga szerepelt. Különleges érzés visszamenni az időben és elképzelni a despotát, amint lányánál és vejénél vendégeskedik. Utána további különleges adatra bukkantam. Brankovics nagybátyjának, Stefan Lazarevićnak (Visoki Stefan) Budán is volt háza, még hozzá az Országház utcában, ott, ahol a Zenetudományi Intézet első székháza volt. Az Erkel-kiállítás rendezésekor kapcsolatban voltam a Szerb matica Galériával, továbbá az újvidéki színháztörténeti és a belgrádi városi múzeumokkal is (15. kép).

N. K. O.: És a szabadkai Városi Múzeummal is. Hiszen 2010 decemberében a portrékiállításunkban szép számú közönség előtt megtartottad Erkel Ferenc arcképei és Brankovics György című operájához készült Stevan Todorović-vázlatok című előadásodat. Meleg hangulatú, bensőséges légkörű est volt. Hat évvel később a Forum gondozásában megjelent Telcs Ede éremművészete című könyved bemutatójára Szabadkán, ugyancsak a Városi Múzeumban került sor. Kutatásaidnak köszönhetően jött el Hollandiából erre az alkalomra és tartott előadást Jadwiga Pol-Tyszkiewicz, a Beelden aan Yee Szobormúzeum munkatársa, de Belgrádból is szerepelt ekkor egy alkotás az alkalmi kamaratárlaton.

15. kép: Baranyi Anna előadást tart a szabadkai Városi Múzeum portrékiállításán 2010 decemberében

A Soldatovits Ferencet ábrázoló gyönyörű öntött technikával készült Telcs-plakett egyetlen példánya Belgrádban van Svetozar Mirkov szobrászművész tulajdonában. Ez is a csoda kategóriájába tartozik.

N. K. O.: Az idén ünnepelték a Zenetudományi Intézetben a 70. születésnapodat, valamint hogy 30 éve vagy a Zenetörténeti Múzeumban munkaviszonyban, és abból 20 évig voltál az igazgatója, illetve, ahogy Magyarországon mondják, a vezetője. Mennyire volt nehéz ez a 30, illetve 20 év? Milyen eredményeknek örülsz a legjobban?

Nehéz is volt, és szép is volt! 39 évesen kellett előről kezdeni. Az első pillanattól kezdve tisztában voltam azzal, hogy új kutatási területet kell találni. Nagyon szerencsésnek érzem, hogy lehetőségem nyílt a posztgraduális és a PhD-tanulmányok elvégzésére, ami a beilleszkedést is segítette. A Petőfi Irodalmi Múzeumban és a Zenetörténeti Múzeumban is nagyon elfogadóak voltak a kollégák. Különösen hálás vagyok Sz. Farkas Mártának, akivel kiváló kollegiális kapcsolatban voltam 1992-től egészen haláláig.

A zene a magyar éremművészetben 1898–1993 című kiállítás után 1995-ben nagy lelkesedéssel rendeztem zenei témájú képzőművészeti kiállításokat a tágas Bartók-teremben, amely a Zenetudományi Intézetnek otthont adó Erdődy–Hatvany palota első emeletén helyezkedik el. Ebben a teremben 1987-től a *Bartók műhelyében* című állandó tárlat volt, majd 1995 tavaszán Somfai László, a Bartók Archívum vezetője új Bartók-kiállítást rendezett a Zenetörténeti Múzeum időszaki kiállításainak termeiben. Így szabaddá vált a Bartók-terem, amely egykor a neobarokk stílusban átalakított palota „nagy szalonja” volt. Ma is az épület legrepresentatívabb terme, hangversenyek és konferenciák színhelye.

N. K. O.: Ebben a teremben ünnepeltek téged az idén a kerek évfordulód alkalmából.

Ez a tágas, csodás terem, ahonnan a Szent István-bazilikára és a parlamentre nyílik kilátás, ideális volt kortárs képzőművészeti kiállítások rendezésére. Budahelyi Tibor szobrászművész *Egy hang nyoma* című kiállítása volt az első, amelyet márciusban Kocsis Zoltán zongoraművész nyitott meg. Ez a kiállítás azért is volt fontos, mert a művész 1980-tól 1989-ig kizárólag zenei témákkal foglalkozott, szobor, érem és grafika műfajokban egyaránt. Ennek a sikere adta meg az impulzust a folytatáshoz. Úgyszólván anyagi háttér nélkül, az összefogásra alapozva követték egymást a kiállítások, mint Körösenyi Tamás *Tájhangok*, Várnagy Ildikó *Jelírások modern zenére*, majd a *Könyv és zene* művészkönyv tárlat, és végül mindezt a *Bartók a képzőművészetben* című kiállítás koronázta meg. A legnagyobb szakmai elismerést számomra Szabó Júlia művészettörténész *Új Művészetben* megjelent méltatása jelentette, aki remélte, hogy az ígéretes sorozatnak lesz folytatása. A későbbiekben azonban csak nagy ritkán volt lehetőség a Bartók-terem kiállítás célú használatára, így helyhiány miatt félbeszakadt a képzőművészeti kiállítássorozat. 2006-ban volt még egy igazán megtisztelő lehetőség számomra, amikor a párizsi Magyar Intézetben a *Hommage à Bartók* kiállítást rendeztem, amely az 1995-ös tárlat változata volt.

A problémák hasonlóak. Szabadkán és Budapesten is a hely hiánya hatott ki a lehetséges programokra, szakmai teljesítményekre. De a szakember nem sajnálkozik, hanem alkalmazkodik az adott körülményekhez.

N. K. O.: 2002-ben kineveztek múzeumvezetőnek, ami nálunk a szakmai igazgató fogalmának felel meg talán.

A szakmai pályafutásomat illetően ez nagy változást hozott. Tallián Tibor, a Zenetudományi Intézet igazgatója nevezett ki. Bármilyen témához is nyúltam, nagy segítségemre voltak művészettörténetési tapasztalataim. 2002-ben Dohnányival foglalkoztam, akkor rendeztem kiállítást a születésének 125. évfordulója alkalmából, de abban az évben kezdődtek a felújítási munkák is, amelyek a múzeum kiállítási tereit is érintették, és 2009-ig tartottak. Ez alatt az időszak alatt főleg a hangszergyűjteménnyel foglalkoztam, valamint Pásztory Ditta hagyatékával, amely 2006-ban érkezett a Múzeumba.

N. K. O.: Pásztory Edith, ismertebb nevén Bartókné Pásztory Ditta (1903–1982) zongoraművész 1922-től a Zeneakadémián Bartók Béla növendéke, majd 1923-tól a felesége volt. Aki az általad említett hagyaték kapcsán csupán kottákra, fotókra és levelekre gondolt, nagyot téved. Ez egy más szempontú muzeológiai csemege. Miről is van itt szó?

Valóban. A Zenetörténeti Múzeumba került rendkívül gazdag tárgyi gyűjtemény elsősorban a művészházaspár mindennapjait és munkásságát idézi fel. Itt a művésznő ruhatárára kell gondolni, beleértve a felépőruháit is, de például olyan ritkaságokat is, mint a keresztelőlőpohara vagy a lánykori névjegykártyája. A hagyatékban Bartók Béla tárgyai is szerepelnek, például a nyakkendője, a táskája, a mandzsettagombjai, a pénztárcája, a fényképezőgépe, vagy egy úti vasaló, cigarettásdobozok, ingametrónóm. Vikárus Lászlóval 2007-ben *Édes Dittám* címen mutatuk be a hagyatékot, majd F. Dózsa Katalin textilszakértővel folytattuk a feldolgozást, és 2016-ban rendeztük az *Egy különleges életút tanúi* című kiállítást a Zenetudományi Intézetben. A hagyatékot bemutató könyv azonos címen jelent meg 2017-ben.

Ez utóbbi tárlat már annak az igazán nagy kiállítási tevékenységnek a része volt, amely a felújítási munkálatok befejezésével, 2009-ben vette kezdetét. Tallián Tiborral, a Zenetudományi Intézet igazgatójával, Eckhardt Máriával, a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont igazgatójával, valamint Mikusi Balázssal, a Széchényi Könyvtár Zeneműtárának vezetőjével valósítottuk meg a nagy jubileumi Haydn- (*Joseph Haydn*

és Magyarország, 2009), Erkel- (*Opera és nemzet – Emlékkiállítás Erkel Ferenc születésének 200. évfordulóján*, 2010) (16., 17. képek) és Liszt- (*Liszt és*

16. kép: A budapesti Zenetörténeti Múzeum Erkel-kiállításának megnyitóján Baranyi Anna bemutatja a tárlatot, 2010

a társművészetek – emlékkiállítás Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóján, 2011) (18. kép) kiállításokat a zeneszerzők bicentenáriumára. Ekkor igazán nagy hasznát vettem szabadkai tapasztalataimnak, a retrospektív Glid Nándor-kiállításnak és annak is, hogy a Városi Múzeum állandó kiállításának a koordinátora voltam 1991-ben. Nagy munka volt, de nagy megtiszteltetés is, hogy művészettörténészként részt vehettem ezeknek a jelentős kiállításoknak a rendezésében. Hogy teljes legyen a kör, a Haydn- és az Erkel-kiállítások között Vikárius Lászlóval, a Bartók Archívum vezetőjével rendeztük a *Bartók és Kodály anno 1910* kiállítást (19. kép).

N. K. O.: Nagy élmény lehetett olyan kottákat a kezében tartani, amelyeket a zeneszerzők komponálás közben írtak. Haydn autográf kottaival foglalkozva a Széchényi Könyvtár Zeneműtárában a kezed találkozott Haydn kezével, ugyanakkor tudom, hogy rád mindig is a múzeumban levő tárgyak

17. kép: Az Erkel-konferencián Bónis Ferenc zenetörténésszel Gyulán, 2010

nagy tisztelete volt jellemző. Azt vallod, hogy egy múzeumi szakembernek a tárgyak közelében a helye, legyen olyan – mondod – hogy szeressen a tárgyhoz nyúlni. Ismerje a technikákat, az anyagokat, a tárgyak létrejöttének folyamatát, legyen az műtárgy vagy hangszer. Mert a zenét például nemcsak a zeneszerzők hozzák létre, a zenei előadók pedig éltetik, hanem a hangszerek is, és azok, akik ezeket készítik.

Az új állandó hangszerkiállítást 2012-ben nyitottuk meg, ami egy újabb fordulópontot jelentett. Más jellegű feladataim voltak, mint Szabadkán az állandó képzőművészeti kiállítás rendezésekor. 2004-ben kezdtem el az előkészületeket, a hangszerek válogatását és restauráltatását, ami hosszadalmas feladat volt. Sokat jelentett, amikor 2009-ben Gerő Péter személyében a múzeumnak saját restaurátora lett, igaz, csak fél munkaidőben. Később a hangszerkiállítást 2014-ben egy hegedűkészítő, 2016-ban pedig egy zongorajavító műhellyel egészítettük ki. A hegedűkészítő műhely egykor Pilát Pálé, az első aranykoszorús hegedűkészítő mestere volt, majd az ő tanítványának tanítványáé, Sáránszky Pálé lett, aki az

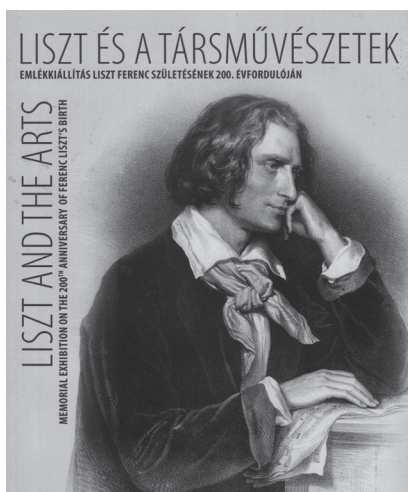
utánpótlás nevelésében ért el jelentős eredményeket. Sáránszky utolsó tanítványa Popara Nikola volt, egy vajdasági származású hegedűkészítő mester. Tőle egy brácsa szerepel a kiállításunkban (20. kép). Ennek a műhelynek köszönhetően terelődött egyre jobban a figyelmem a magyar hegedűkészítőkre. Így került sor arra, hogy a műhellyel egy időben Sáránszky Páltól és tanítványaitól is bemutattunk egy válogatást. Ezt követte 2015-ben a *A Kónya család és a tanítványok*, majd 2018-ban a *A Reményi család öröksége* című kiállítás, és

júniusban nyitjuk meg a *Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius”* című kiállításunkat. Sok örömet jelentettek ezek is. Nem reméltem, hogy a legjelentősebb magyar hegedűkészítőnek, Nemessányi Sámuelnek (1837–1881) is én rendezek majd kiállítást.

Még a kiadói tevékenységünkről említenék pár szót. A kiállítási katalógusok mellett, Gombos László zenetörténész kollégámmal, aki a szerkesztői feladatokat vállalta, könyveket is publikáltunk. Elsőként a Pásztor Ditta-hagyatékot bemutató *Egy különleges életút tanúi* (2017), majd a múzeum alapításának 50. évfordulója alkalmából *A Zenetörténeti Múzeum gyűjteményei* (2020), most pedig a *Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius”* (2021) című kötet jelent meg.

N. K. O.: Nagyon sok kérdést lenne még jó körbejárni, egy-egy kérdéskörben elmélyedni, viszont lassan pontot kellene tenni erre az ünnepi beszélgetésre. Mit üzensz a fiatal művészettörténészeknek?

Saját tapasztalataimból kiindulva tanácsolom a fiataloknak, hogy kérdéseikkel, dilemmáikkal merjenek az idősebb kollégákhoz fordulni. Meg-

18. kép: A *Liszt és a társművészetek* emlékkiállítás katalógusának címlapja, Zenetörténeti Múzeum, 2012

19. kép: A Bartók és Kodály – Anno 1910 című kiállítás megnyitóján, a tárlatot Vikárius László és Baranyi Anna rendezték. MTA Zenetudományi Intézet, 2010

felelő hivatástudattal és alázattal ki tudják majd bontakoztatni a saját egyéniségüket, meg tudják találni azt a területet, amelyben a legeredményesebbek. Sok szép témát és sok sikert kívánok a fiatal művészet-történészeknek!

N. K. O.: Milyen terveid vannak, mit szeretnél még megvalósítani?

A Zenetudományi Intézetben a tudományos munkakörben dolgozó kollégák a nyugdíjazás után senior kutatói kinevezést kaphatnak. Így dolgozom én is továbbra a Zenetörténeti Múzeumban. Folyamatban lévő témáim Telcs Ede és Rácz Aladár munkásságának kutatása.

Telcs Ede szobrász- és éremművész munkásságával már évek óta foglalkozom. Most, születésének 150. évfordulója alkalmából egy nagymonográfia kiadása van tervben, amely majd Telcs Ede teljes munkásságát mutatná be. Ebben partnerek a bajai Türr István Múzeum és a szabadkai Városi Múzeum.

2021-ben az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat pályázatán a *Rácz Aladár hagyatékának feldolgozása* című projektünk támogatást nyert, amely 2024-ben zárul. Rácz Aladár (1886–1858) világhírű cimbalomművész hagyaté-

kát Rácz Aladárné Yvonne Barblan a ZTI Zenetörténeti Múzeumának és Zenetudományi Szakkönyvtárának ajándékozta (1983, 1990). A hagyaték a művész koncertcimbalmán és cimbalomverőin kívül kéziratokat, kottákat, plakátokat, meghívókat, koncertműsorokat, fotókat, leveleket, tárgyi emlékeket és képzőművészeti alkotásokat tartalmaz. A különböző területek szakértőinek részvételével (zenetörténész, hangszertörténész, könyvtáros, művészettörténész) a teljes hagyaték feldolgozását végezzük. Hosszú távú terveim között szerepel Dudás Sándor szobrászművész munkásságának feldolgozása. Régi ismerősök vagyunk. Topolyán a Csáki Lajos általános iskolába jövet-menet többször találkoztunk. Majd 1981-ben hallottam, hogy Sándor a zágrábi Képzőművészeti Akadémia szobrász szakát végezte el. Akkor a Városi Múzeumban az Októberi kiállítást rendeztem, és felkerestem őt is. Az otthonában kiváló portrészobrokat láttam, ami őszinte örömmel töltött el. A következő jelentős találkozásunk Budapesten volt, 1994-ben a FIDEM kiállítás alkalmával. Zenei

20. kép: Baranyi Anna munkatársai körében a számára rendezett ünnepségen 2022-ben. Jobbról: Gerő Péter, Borz Zsófia, Baranyi Anna, Gombos László, Szöllősy Gyula

témájú érmei a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményébe is bekerültek. Telcs Edéhez hasonlóan Dudás Sándor is kiváló portrészobrász és éremművész is egyben.

A Reményi-hagyaték további feldolgozására is gondolok, amely a magyar hegedűkészítés történetének szempontjából fontos terület. A hagyaték legjelentősebb részét, Reményi László (1895–1964) Nemessányi-kutatásait már publikáltuk a *Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivárius”* című könyvben, amely tavaly év végén jelent meg. A kortárs hegedűkészítők között nagyobb figyelmet fordítanak a szerbiai származású Popara Nikolára (1975, Verbász). A Bartók-témájú képzőművészeti alkotások további kutatását pedig Borz Zsófia művészettörténésszel szeretném folytatni.

Annak külön örülnék, ha veled megírnánk Oláh Sándornak és Balázs G. Árpádnak a nagymonográfiáját. Talán túl sok a terv, mindezeknek a megvalósítása az erőnlétemtől is függ. Lehet, hogy elég csak a Telcs-et és a Rácz Aladárt említeni. Amit felsoroltam, az a nyolcvanadik születésnapig talán meg is valósulhatna.

N. K. O.: Végezetül, mit tartasz fontosnak a művészettörténész szakmában?

A tudás és a tapasztalat mellett fontos a kitartás és az alázat. Egy-egy téma kutatása és feldolgozása hosszabb időt, néha éveket vesz igénybe. Az induláskor nehéz felmérni, hogy milyen nehézségek várnak ránk, és azt is csak sejtjük, hogy sok jelentős és érdekes adatra bukkanunk majd. Gyakran fő műveket keresünk, amelyeknek a felkutatásához nagy elszántságra és hitre van szükség. A mi szakmánkban fontos a szerteágazó kapcsolatrendszer kialakítása is. A múzeumok, levéltárak és könyvtárak mellett művészekkel, művészek leszármazottaival, gyűjtőkkel, művészetet kedvelő magánemberekkel vagyunk kapcsolatban Szerbiában és Magyarországon, de esetenként a világ más országaiban is. Azt is tapasztaltam, hogy mindennek megvan a maga ideje. Például a szabadkai Városi Múzeumban a Glid Nándor retrospektív kiállítást, csak akkor, abban az időintervallumban lehetett 600 négyzetméteres felújított kiállítási térben megvalósítani.

Még csak annyit, hogy nincs két egyforma téma és nincs két egyforma művészettörténeti pálya sem. Mindenki a saját adottságait bontakoztatja ki a munkahelyének lehetőségeivel és elvárásaival összhangban.

JEGYZETEK

¹ Palusek Etelka, szül. Tóth Etelka (1930, Topolya – 1990, Topolya)

² Palusek István (1927, Topolya – 1999, Topolya)

³ Palusek Katalin (1954, Szabadka – 2020, Topolya)

⁴ Baranyi Anna kívánságára közöljük Pavle Vasić (1907, Niš – 1993, Belgrád) rövid szakmai életrajzát: Belgrádban a Művészeti Iskolában festészetet tanult (1922–1924), ahol tanárai voltak Beta Vukanović, Petar Dobrović és Ilija Šobajić. Majd Jovan Bijelić (1926–1929) lett a mestere. 1931-ben a jogi egyetemen szerzett diplomát. 1937-ben kezdte el művészettörténeti tanulmányait. Már attól az évtől a tekintélyes *Umetnički Pregled* folyóiratban publikált, amelynek munkatársa, valamint szerkesztőbizottságának a tagja lett. 1939 őszétől Milan Kašanin meghívására a Nemzeti Múzeum munkatársa lett. 1947-ben diplomázott a művészettörténeti szakon. 1949-től kezdve együttműködött az újvidéki Matica srpskával. 1956-ban doktorált Ljubljanában. Tanított az Iparművészeti Akadémián (1950–1985), a Művészettörténeti tanszéken (1952–1963), a Zeneakadémián és a Dráma- és Művészeti Akadémián (1962–1974) az újvidéki Képzőművészeti Akadémián (1975–1980). A *Politika* napilap képzőművészeti kritikusa volt (1950–1980). Számos publikációja mellett a Matica srpska kiadásában jelentek meg a vajdasági városok művészeti topográfiáit feldolgozó nagy volumenű munkái: Karlóca (1978), Zombor (1984), Pancsova (1989).

PAPDI IZABELLA

Baranyi Anna bibliográfiája

(1977–2021)

Útmutató a bibliográfia használatához

Dr. Baranyi Anna művészettörténész, numizmatikus a szabadkai Városi Múzeum művészettörténészeként dolgozott 1981 és 1991 között,¹ majd 1992-ben a budapesti Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumának művészettörténésze, 2002-ben pedig vezetője lett. Ez a személyi bibliográfia Baranyi Anna 70. születésnapja alkalmából készült. A bibliográfia anyagának gyűjtése a Magyar Tudományos Művek Tára honlapján kezdődött. A publikációk teljes szövegét már az Arcanum Digitális Tudománytárban és a Vajdasági Magyar Digitális Adattár honlapján kerestem ki. Kutatásom kiterjedt a szabadkai Városi Múzeum könyvtárának állományára, valamint a múzeum művészeti osztályának dokumentumgyűjteményére is. Baranyi Anna a következő tételekkel egészítette ki a bibliográfia anyagát: 7, 21, 22, 26, 97, 122, 123, 126, 137, 139, 142, 156, 181, 187, 188, 193, 194, 195.

A bibliográfia fejezetei:

Önálló kötetek (4 tétel)

Kiállítási katalógusok (37 tétel)

Az időszaki kiadványokban és részközleményként megjelent munkák (95 tétel)

Társszerzőként megjelent írások

Interjúk és nyilatkozatok

Baranyi Annáról szóló irodalom (64 tétel)

Baranyi Anna által rendezett kiállításokról

Mutatók (névmutató, a feloldott kezdőbetűk jegyzéke, tárgymutató, az időszaki kiadványok jegyzéke).

A bibliográfia összesen 200 tételből áll.

Az első három fejezetben a bibliográfia szerkezete időrendi, azon belül a címeket betűrendben rendeztem. A Baranyi Annáról szóló irodalomnál betűrendben közlöm a szerzők nevét, azon belül pedig időrendben a megjelent írásokat. A feldolgozás a nemzetközi bibliográfiai leírás szabványai szerint készült, ezért a központosításban használt szimbólumok eltérnek a helyesírásnak megfelelő használatától.

A névmutató, a feloldott kezdőbetűk jegyzéke, a tárgymutató és az időszaki kiadványok jegyzéke megkönnyíti a bibliográfia használatát. Az időszaki kiadványok jegyzéke tartalmazza a folyóiratok nemzetközi szabványos azonosítószámát is. A bibliográfia végén közöltem a használt rövidítések jegyzékét és a felhasznált irodalmat is.

Az anyaggyűjtés lezárva: 2022. május 3-án.

Hálás köszönet dr. Baranyi Annának, dr. Ninkov K. Olgának, Hicsik Dórának, Mihályi Katalinnak, Agárdi Brigittának, a szabadkai Városi Múzeumnak és a *Híd* szerkesztőségének.

A bibliográfia szerzője

ÖNÁLLÓ KÖTETEK

1986

1. OLÁH Sándor

Oláh Sándor : (1886–1966) / [a kétnyelvű bevezető tanulmányt írta és a képeket válogatta = uvodni tekst i izbor slika Baranyi Anna ; fotó Boldizsár József]. – Újvidék : Forum ; Szabadka : Városi Múzeum = Subotica : Gradski muzej, 1986 (Újvidék : Forum). – 111 p. : ill. ; 21 cm
Magyar és szerb szöveg.

T a r t a l o m : [Bevezető tanulmány] / Baranyi Anna (5–23); [Oláh Sándor születésének...] / B. A. [Baranyi Anna] (23–24); Jegyzetek (24–25) = [Uvodni tekst] / Ana Baranji (26–44); [Monografija o Šandoru Olahu...] / A. B. [Ana Baranji] (44–45); Napomene (45–46). Képek = Reprodukcije ([49–96]); Képjegyzék = Katalog (97–101); Kiállítások (102–105) = Izložbe (105–108); Válogatott bibliográfia = Izabrana literatura (109–111).

ISBN 86-323-0063-6

2002

2. BARANYI Anna

A zenei témájú magyar éremművészet a 20. században / Baranyi Anna. – Budapest : Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Művészettörténeti Szak, 2002. – 147 fol. : ill. ; 30 cm
Bibliogr.: fol. 87–96. – Doktori disszertáció, Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Művészettörténeti Szak, 2002.

2015

3.

Telcs Ede éremművészete = Umetnost medaljerstva Edea Telča / Baranyi Anna = Ana Baranji ; [fordító magyarról = prevod sa mađarskog Vlahović Krisztina, fordító hollandról = prevod sa holandskog Lajosi Krisztina ; fotók = autori fotografija Baranyi Anna, Blahák Eszter, Wim de Boer, Borossay Katalin, Czafik András, Dabasi András, Gombos László, Hévír Miklós, Kelemen Áron, Mester Tibor, Ninkov K. [Kovačev] Olga, Oniga Erika, Plájás István, Szűcs Zsuzsanna, Tihanyi-Bakos foto stúdió]. – Újvidék : Forum = Novi Sad : Forum, 2015 (Újvidék : Sajnos). – 237 p. : ill. ; 23 cm
Magyar és szerb szöveg.

T a r t a l o m: Bevezető tanulmány (7–67): Telcs Ede élete (8–25); Szecessziós érmek és plakettek, 1896–1920 (26–41); Neoklasszicizmus és új tárgyiasság, 1920–1943 (42–44); Hollandiai vonatkozású munkák (44–56); Hollandiából visszatérve (56–65); Összegzés (65–67) = Uvodna studija (69–133): Biografija Edea Telča (70–87); Secesijske medalje i plakete, 1896–1920 (87–104); Neoklasicizam i nova objektivnost, 1920–1943 (104–106); Holandski radovi (106–119); Po povratku iz Holandije (119–130); Zaključak (131–133). Forrásjegyzék = Izvori (134–139); A fekete-fehér illusztrációk jegyzéke (140–143) = Spisak crnobelih ilustracija (143–146); Színes reprodukciók = Reprodukcije u boji ([149–199]); Művek katalógusa : Telcs Ede érmeinek és plakettjeinek teljes jegyzéke = Katalog dela : potpuni spisak medalja i plaketa Edea Telča (201–235). Köszönetnyilvánítás = Zahvalnica (236–237).

ISBN 978-86-323-0949-4

2017

4.

Telcs Ede éremművészete = Umetnost medaljerstva Edea Telča / Baranyi Anna = Ana Baranji ; [fordító magyarról Vlahović Krisztina, hollandról Lajosi Krisztina ; fotók Baranyi Anna, Blahák Eszter, Wim de Boer, Borossay Katalin, Czafik András, Dabasi András, Gombos László, Hevér Miklós, Kelemen Áron, Mester Tibor, Ninkov K. [Kovačev] Olga, Oniga Erika, Plájás István, Szűcs Zsuzsanna, Tihanyi-Bakos foto stúdió]. – 2. kiad. – Újvidék : Forum = Novi Sad : Forum, 2017 (Szabadka : Grafoprodukt). – 237 p. : ill. ; 22 cm

Magyar és szerb szöveg.

T a r t a l o m: Bevezető tanulmány (7–67): Telcs Ede élete (8–25); Szeccssziós érmek és plakettek, 1896–1920 (26–41); Neoklasszicizmus és új tárgyiasság, 1920–1943 (42–44); Hollandiai vonatkozású munkák (44–56); Hollandiából visszatérve (56–65); Összegzés (65–67) = Uvodna studija (69–133): Biografija Edea Telča (70–87); Secesijske medalje i plakete, 1896–1920 (87–104); Neoklaszicizam i nova objektivnost, 1920–1943 (104–106); Holandski radovi (106–119); Po povratku iz Holandije (119–130); Zaključak (131–133). Forrásjegyzék = Izvori (134–139); A fekete-fehér illusztrációk jegyzéke (140–143) = Spisak crnobelih ilustracija (143–146); Színes reprodukciók = Reprodukcije u boji ([149–199]); Művek katalógusa : Telcs Ede érmeinek és plakettjeinek teljes jegyzéke = Katalog dela : potpuni spisak medalja i plaketa Edea Telča (201–235). Köszönetnyilvánítás = Zahvalnica (236–237).

ISBN 978-86-323-1006-3

KIÁLLÍTÁSI KATALÓGUSOK

1981

5. OKTÓBERI Találkozó (1981 ; Subotica)

Oktobarski susret '81 : izložba likovnih i primenjenih umetnika Subotice, Zavičajna galerija Gradskog muzeja u Subotici od 9. X – 2. XI 1981. godine = Októberi Találkozó '81 : a szabadkai képzőművészek és iparművészek kiállítása, a szabadkai Városi Múzeum Képtárában 1981. X.

9-től 1981. XI. 2-ig / [kataloški podaci = katalógus adatokat összeállította Baranji Ana ; fotografija = fotók Baš Stevan]. – Subotica : Gradski muzej = Szabadka : Városi Múzeum, 1981 (Subotica : Panonija = Szabadka : Panónia). – [24] p. : ill. ; 25 cm
Szerb és magyar szöveg.

1982

6. ALMÁSI Gábor

Almaši Gabor : retrospektiva : 1936–1981 / [Ana Baranji ; bibliografski podaci Almaši Gabor, Vojnić Geza ; prevod na mađarski Baranji Donat ; rezime na nemačkom Liza Weil]. – Subotica : Gradski muzej = Szabadka : Városi Múzeum, [1982] (Subotica : Panonija). – [42] p. : ill. ; 22 cm
Szerb és magyar szöveg. – A kiállítás 1982. január 14-től három hónapig tartott nyitva.

7. BALÁZS Árpád, G.

Umetnički savet ULUV-a poziva Vas na otvaranje komemorativne izložbe Arpada Balaža : 1887–1981. : izložba se otvara 7. juna 1982. godine u 18 časova u Galeriji ULUV-a ... Novi Sad / [a katalógus szövege] Ana Baranji. – Novi Sad : Umetnički savet ULUV-a, 1982 (Novi Sad : FTN). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 21 cm

Balázs G. Árpád emlékére rendeztek kiállítást 1982. június 7-én a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének Galériájában Újvidéken. – A katalógus tartalmazza Baranyi Anna írását Balázs munkásságáról. – A kiállított alkotások többsége a Szabadkai Városi Múzeum tulajdona.

1983

8. BEŠLIĆ, Ana

Poklon zbirka Ane Bešlić Gradskom muzeju u Subotici = Ana Bešlić ajándékgyűjteménye a Szabadkai Városi Múzeumnak / [postavka izložbe i katalog = a kiállítás rendezője és a katalógus összeállítója Baranji Ana]. – Subotica : Gradski muzej = Szabadka : Városi Múzeum, 1983 ([Subotica] : Panonija). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 20×23 cm

Szerb és magyar szöveg. – A kiállítás 1983. szeptember 27-től október 9-ig tartott nyitva.

1984

9. BABIĆ, Miloš

Miloš Babić poklon zbirka = ajándékgyűjtemény : Subotica 1984. / [tekst kataloga i koncepcija izložbe = katalógus szövege és a kiállítás koncepciója Baranyi Anna; prevod = fordítás Baranyi Donát ; fotografije = fotók Ištvan Stojko]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1984 (Subotica : Panonija). – 32 p. : ill. ; 24 cm

Szerb és magyar szöveg. – P. 6: Uvodni tekst / Milka Mikuška. – A kiállítás 1984. szeptember 14-én Szabadkán, 1986-ban a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, 1988-ban pedig Zentán volt megtekinthető.

10. LIKOVNA postavka Gradskog

Likovna postavka Gradskog muzeja : povodom 40 godina oslobođenja grada = A Városi Múzeum képzőművészeti tárlata : a város felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából : 21. decembar 1984 = december 21. / [autor postavke = a kiállítás szerzője Baranji Ana]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1984 (Subotica : Panonija). – Leporelló ([8] p.) ; 28 cm

Szerb és magyar szöveg.

11. LIKOVNO stvaralaštvo

Likovno stvaralaštvo = Képzőművészeti alkotások : Subotica : 1944–1984 / [urednik kataloga Dragomir Ugren ; predgovor Bela Duranci ; izbor autora Ana Baranji ... et al. ; izbor dela i bibliografski podaci Bela Duranci, Dragomir Ugren ; prevod na mađarski jezik Jožef Nađ ; fotografije Augustin Juriga, Zlatko Jovanov]. – Subotica : Likovni susret = Képzőművészeti Találkozó, 1984 (Novi Sad : Forum). – 132 p. : ill. ; 23×23 cm
A kiállítás 1984. november 18-tól volt megtekinthető.

1986

12. OLÁH Sándor

Šandor Olah : retrospektivna izložba = Oláh Sándor : emlékkiállítás : (1886–1966) / [autor izložbe = a kiállítás szerzője Baranyi Anna]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1986 (Novi Sad : Forum). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 24 cm
Szerb és magyar szöveg. – Baranyi Anna bevezető szövegével. – A kiállítás 1986. november 23-tól 1987. február 25-ig tartott nyitva Szabadkán. – Az újvidéki Modern Képtárban 1987. március 3-tól március 17-ig, a zombori Városi Múzeumban pedig 1987. április 17-től május 11-ig volt megtekinthető.

1987

13. BALÁZS Árpád, G.

Balázs G. Árpád : (1887–1981) / [tekst kataloga i koncepcija izložbe = a katalógus szövege és a kiállítás koncepciója Baranyi Anna ; prevod na mađarski = magyarra fordította Krausz Magdolna ; prevod rezimea na engleski = az összefoglalót angolra fordította Tvrtko Prčić, prevod rezimea na nemački = az összefoglalót németre fordította Anneliese Kašai ; fotografije = fotók Augustin Juriga, Dömötör Mihály]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1987 (Novi Sad : Forum). – [116] p. : ill. ; 25 cm
Szerb és magyar szöveg. – P. 5: Predgovor / Nevenka Bašić Palković. – A kiállítás 1987. november 25-től 1988. január 31-ig Szabadkán, 1988. február 8-tól április 8-ig Zentán, 1988 májusában Zomborban, 1988 júniusában Belgrádban, 1989. január 20-tól február 20-ig a szegedi Móra Ferenc Múzeumában tartott nyitva.

14. BOŠAN, Đorđe

Đorđe Bošan : (1918–1984) : retrospektivna izložba, Gradski muzej = retrospektív kiállítás, Városi Múzeum, Subotica / [izložbu postavila = a kiállítást fölállította Baranyi Anna]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1987 (Subotica : Panonija). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 24 cm
Szerb és magyar szöveg. – Baranyi Anna bevezető szövegével. – A kiállítás 1987. április 28-tól június végéig tartott nyitva.

1988

15. JUHÁSZ Árpád

Arpad Juhas = Juhász Árpád / [tekst kataloga i koncepcija izložbe = a katalógus szövege és a kiállítás koncepciója Baranyi Anna, Hedviga Hofman ; prevod na mađarski = magyarra fordította Balázs Art Valéria ; fotografije = fotók Augustin Juriga]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum ; Sombor : Gradski muzej, [1988] (Subotica : Panonija). – 16 p. : ill. ; 24 cm

Szerb és magyar szöveg. – A kiállítás 1988. december 21-től 1989. január végéig Zomborban, 1989. március 23-tól pedig a szabadkai Képzőművészeti Találkozóban volt megtekinthető.

1990

16. GLID Nándor

Glid Nándor / [tekst kataloga i koncepcija izložbe = a katalógus szövege és a kiállítás koncepciója Baranyi Anna ; izbor dela = a műveket válogatta Nandor Glid ; prevod rezimea na engleski = a rezümé angol fordítása Megyeri Molnár Mirjana ; fotografije = fotók Nenad Krstić, Mirko Lovrić, Nikola Radošević, Daniel i Gabriel Glid]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1990 (Novi Sad : Forum). – [72] p. : ill. ; 22×22 cm

Szerb és magyar szöveg. – A kiállítás 1990. január 11-től március 30-ig tartott nyitva.

1991

17. GRADSKI muzej (Subotica)

Hladno oružje : u zbirkama Gradskog muzeja u Subotici = Szál-fegyverek : a szabadkai Városi Múzeum gyűjteményeiből / [autori izložbe = a kiállítás szerzői Mirko Grlica, Ricz Péter, Szekeres László, Baranyi Anna ; fotografija = fotók Urbán Gábor, Augustin Juriga ; prevod = fordítás Gotesman Mirko, Blau Ervin]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1991 (Subotica : Panonija). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 24 cm

Szerb és magyar szöveg. – Szekeres László bevezető szövegével.

18.

Stalna postavka Gradskog muzeja u Subotici / [autori postavke Dušica Zrnić, Szekeres László, Ricz Péter, Grlica Mirko, Milka Mikuška ; koordinator Baranyi Anna ; fotografija Ivan Karlavaris ; prevodioci Gombár Imre, Mirko Gotesman, Nađ Jožef]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1991 (Rakovac : Duplex). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 25 cm
Nevenka Bašić Palković bevezető szövegével.

19.

A szabadkai Városi Múzeum állandó kiállítása / [a kiállítás szerzői Dušica Zrnić, Szekeres László, Ricz Péter, Grlica Mirko, Milka Mikuška ; koordinátor Baranyi Anna ; fotók Ivan Karlavaris ; fordítók Gombár Imre, Mirko Gotesman, Nagy József]. – Subotica : Gradski muzej = Városi Múzeum, 1991 (Rakovac : Duplex). – Leporelló ([6] p.) : ill. ; 25 cm
Nevenka Bašić Palković bevezető szövegével. – 1991. május 7-én nyílt a Szabadkai Városi Múzeum állandó kiállítása.

1993

20. PENOVÁC Endre

Vajdasági íróportrék : Penovác Endre és Szajkó István rajzai : kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban, Vajdasági íróportrék, Vajdasági tájak, 1993. június 3. – szeptember 30. / Penovác Endre és Szajkó István ; [a szemelvényeket válogatta és a bemutató szövegeket írta Balázs Arth Valéria ; a kiállítást rendezte és a kötet képanyagát válogatta Baranyi Anna]. – Budapest : Petőfi Irodalmi Múzeum ; Újvidék : Forum, 1993 (Budapest : Galart). – [68] p. : ill. ; 30 cm

1994

21. BARANYI Anna

A zene a magyar éremművészetben : 1898–1993 : 1994. március 25. – december 16. Budapest ... : kiállítás a Magyar Tudományos Akadémia Zene-történeti Múzeumában = Music in Hungarian Medal Art : 1898–1993 : March 25 – December 16. 1994. Budapest ... : exhibition in the Museum of History of Music Hungarian Academy of Sciences / Bar-

nyí Anna. – Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 1994. – Leporellő : ill. ; 21 cm

Meghívó, plakát és katalógus egyben. – A plakát mérete kinyitva 60×43 cm.

1996

22. DUDÁS Sándor

Hangulatlenyomatok / a bevezetőt írta Baranyi Anna. – Csongrád : Tiszai Galéria, 1996. – 28 p. : ill. ; 21 cm
Magyar, angol és német szöveg.

23. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Magyar Tudományos Akadémia Zenetörténeti Múzeum : kiállítási vezető / [szerzők Baranyi Anna ... [et al.] ; fordító Pokoly Judit] = Hungarian Academy of Sciences Museum of Music History : exhibition guide / authors Anna Baranyi ... [et al.] ; translated by Judit Pokoly]. – Budapest : MTA Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma, 1996. – 71 p. : ill. ; 24 cm

Magyar és angol szöveg. – Az állandó kiállítások füzetek.
ISBN 963-7074-60-0

1998

24. BARANYI Anna

Az Erdődy palotától a Zenetudományi Intézetig : Falvy Zoltán 70. születésnapja tiszteletére az MTA Zenetudományi Intézet Bartók termében rendezett kiállítás kísérfüzete / [a kísérfüzetet írta Baranyi Anna és Sz. Farkas Márta]. – Budapest : MTA Zenetudományi Intézet, 1998. – 27 p. : ill. ; 17 cm

A kiállítás 1998. október 10-től december 20-ig tartott nyitva.
ISBN 963-7074-70-8

2002

25. DOHNÁNYI Ernő

Dohnányi Ernő emlékére születésének 125. évfordulóján : kiállítás az MTA Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában = Ernő Dohnányi 125th anniversary commemorative exhibit : Museum of Music History, Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences / [a kiállítást rendezte és a katalógust írta Baranyi Anna ; a katalógust szerkesztette Sz. Farkas Márta]. – Budapest : MTA Zenetudományi Intézet, 2002. – 35 p. : ill. ; 22 cm

Magyar és angol szöveg. – A kiállítás 2002. július 25-től szeptember 30-ig tartott nyitva.

2006

26. BARANYI Anna

Hommage à Bartók / Baranyi Anna. – Paris : Institut Hongrois, 2006. – Leporellő : ill. ; 21 cm

Francia szöveg. – Plakát és katalógus egyben. – A plakát mérete kinyitva 43×30 cm.

2009

27. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Joseph Haydn és Magyarország : az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia emlékkiállítása a Magyar Tudományos Akadémia Zenetörténeti Múzeumában : (Budapest, ...) 2009. május 26. – 2010. március 31. = Joseph Haydn and Hungary : memorial exhibition organised by the National Széchényi Library and the Hungarian Academy of Sciences at the Museum of Music History of the Hungarian Academy of Sciences : (Budapest, ...) 26 May 2009 – 31 March 2010 / [szöveg = text Mikusi Balázs ; koncepció = concept Tallián Tibor ; rendezte = curator, szerkesztő = editor Baranyi Anna ; fotó = photography Bakos Ágnes, Bugár-Mészáros Károly, Czikkelyné Nagy Erika, Dabasi András, Gedai Csaba, Kardos Judit, Lakata Pál, Pejkó Gergő, Solymosi Ákos ; fordító = translation Mészáros Ágnes, Mikusi Balázs]. – [Budapest] :

Országos Széchényi Könyvtár : [MTA Zenetudományi Intézet], [2009]
(Gyomaendrőd : Gyomai Kner Ny.). – 60 p. : ill. ; 24 cm
Magyar és angol szöveg.
ISBN 978-963-7074-99-8

2010

28. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Bartók és Kodály : anno 1910 : kiállítási katalógus : [kiállítás a Magyar Tudományos Akadémia Zenetörténeti Múzeumában ..., 2010. június 3 – augusztus 31.] = Bartók and Kodály : anno 1910 : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Hungarian Academy of Sciences, 3 June – 31 August 2010] / [a kiállítást rendezte = organised by, szöveget írta és szerkesztette = text and edition Vikárus László, Baranyi Anna ; fotó = photography Bakos Ágnes, Tihanyi Bence ; fordító = translation Vikárus László, Pokoly Judit, Mészáros Ágnes]. – Budapest : MTA Zenetudományi Intézet = Institute for Musicology of the Hungarian Academy of Sciences, 2010 (Gyomaendrőd : Gyomai Kner Ny.). – 87 p. : ill. ; 24 cm

A tartalomról: Képzőművészeti alkotások a kiállításon = Works of fine-arts in the exhibition / [Baranyi Anna] (41–46); Alkotások a Gödöllői Művésztelep festőitől = Artworks by member of the Gödöllő Artist Colony / [Baranyi Anna] (47–56); Az ipar- és népművészeti alkotások : személyes tárgyi emlékek a Kodály-házaspár tulajdonából = Artworks of applied and folk arts : personal belongings of Zoltán Kodály and his wife / [Baranyi Anna] (57–67). – Magyar és angol szöveg.

ISBN 978-963-88451-6-0

2012

29. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Hangszerek Magyarországon : a 18. század második felétől a 20. század második évtizedéig : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTK BTK ZTI Zenetörténeti Múzeumában] = Musical instruments in Hungary : from

the mid-18th century to the second decade of the 20th century : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS] / [rendezte = curator, szöveg és szerkesztés = text and edition Baranyi Anna ; közreműködők = collaborators Gerő Péter, Gombos László, Mészáros Ágnes ; fotó = photo Fazekas Fanni, MTA BTK Régészeti Intézet ; fordítás = translation Mészáros Ágnes]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2012 (Budapest : Prime Rate). – 36 p. : ill. ; 25×19 cm A tartalomból: Kották a Zenetudományi Intézet könyvtárából = Scores from the Library of the Institute for Musicology (34–35); A hangszerekészítők névmutatója a kiállított hangszerek sorszámaival = Index of instrument makers with catalogue number of their exhibited instruments (36). – Magyar és angol szöveg. – Az állandó kiállítás 2012. október 1-től tekinthető meg.

ISBN 978-963-9614-97-0

30. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Liszt és a társművészetek : emlékkiállítás Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóján : az MTA Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Galéria közös kiállítása : a Zenetörténeti Múzeumban : (Budapest...) : 2011. október 1. – 2012. augusztus 26. = Liszt and the arts : memorial exhibition on the 200th anniversary of Ferenc Liszt's birth : organised by the Museum of Music History of the Institute for Musicology of the HAS, the Liszt Academy of Music, the National Széchényi Library and the Hungarian National Gallery : in the Museum of Music History : (Budapest...) : 1 October 2011 – 26 August 2012 / [rendezte = curator Eckhardt Mária ; társrendező = co-operators Baranyi Anna, Kaczmarczyk Adrienne ; közreműködött = collaborators Kovács Imre, Mikusi Balázs, Mészáros Ágnes, Gombos László] ; [szöveg = text Eckhardt Mária, Kaczmarczyk Adrienne ; szerkesztette = edited by

Gombos László ; fotó = photography Tihanyi–Bakos Fotóstúdió, Gombos László]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2012 (Budapest : Prime Rate). – [116] p. : ill. ; 24 cm

2014

31. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

A folklorista Bartók : kiállítási katalógus : [az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók Archívumának kiállítása] = Bartók the folklorist : an exhibition catalogue : [an exhibition of the Bartók Archives, Institute of Musicology, Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences] / [rendezte = curator, szöveg és szerkesztés = text and edition Vikárius László ; közreműködtek = collaborators Baranyi Anna, Gerő Péter és a Bartók Archívum munkatársai = and the staff of the Bartók Archives]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2014 (Budapest : Pannónia). – 48 p. : ill. ; 24 cm
A kiállítás megnyitója 2012. november 30-án volt.
ISBN 978-615-5167-02-7

32. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Magyar hegedűkészítő műhely és mesterhegedűk : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTK BTK ZTI Zenetörténeti Múzeumában] = Master violins and Hungarian violin making workshop : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS] / [rendezte = curator, szöveg és koncepció = text and conception Baranyi Anna ; szerkesztő = edited by Gombos László ; fotó = photo Tihanyi–Bakos fotostúdió, Juhos Tibor, Gombos László ; fordítás = english translation Németh G. István]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2014. – 32 p. : ill. ; 24 cm + CD mell.

A CD-melléklet tartalma: A Zenetörténeti Múzeum mesterhegedűi = Master Violins of the Museum of Music History; 12 magyar hangszer hangja = The sound of 12 Hungarian instruments. – A CD-n a Budapesti Hegedű-Hárfa Duó (Földesi Lajos hegedű, Kocsis Andrea, hárfa) zenéje hallgatható. – Magyar és angol szöveg. – Ezen az állandó kiállításon, amely 2014. október 1-jén nyílt Pilát Pál és Sáránszky Pál műhelyének tárgyai is láthatóak.

ISBN 978-963-9627-80-2

2015

33. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Magyar hegedűkészítők : a Kónya család és a tanítványok : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTK BTK ZTI Zenetörténeti Múzeumában] = Hungarian violin makers : the Kónya family and the disciples : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS] / [rendezte = curator, szöveg és koncepció = text and conception Baranyi Anna ; szerkesztő = edited by Gombos László ; fotó = photo Bogár Ildikó, ifj. Stefano Conia, Fókusz Fotó, Gombos László, Kónya Lajos, Tihanyi-Bakos fotóstúdió ; fordítás = english translation Németh G. István]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma, 2015. – 20 p. : ill. ; 25 cm

Magyar és angol szöveg. – Az kiállítás 2015. október 1-től tekinthető meg.

ISBN 978-963-416-006-9

2016

34. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Egy különleges életút tanúi : Bartók Béláné Pásztory Ditta hagyatéka a Zenetörténeti Múzeumban : [kiállítás az MTK BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában : 2016. december 8-tól 2017. szeptember 17-ig] = Witnesses of an extraordinary path of life : the le-

gacy of Ditta Pásztory-Bartók at the Museum of Music History : [exhibition in the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS : from 8 December 2016 to 17 September 2017] / [rendező = curator Baranyi Anna, F. Dózsa Katalin ; közreműködött = collaborators Borz Zsófia, Gombos László ; [fordította Németh István Csaba] ; fotó = photo Tihanyi–Bakos fotóstúduó]. – Budapest : MTA BTK Zenetudományi Intézet, 2016. – Leporellő ([8] p.) : ill. ; 21 cm
Magyar és angol szöveg.

35. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

A Sasvári Zongoraterem műhelye : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTK BTK ZTI Zenetörténeti Múzeumában] = The workshop of the Sasvári Piano Hall : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS] / [rendezte = curator, szöveg és koncepció = text and conception Baranyi Anna ; szerkesztő = edited by Gombos László ; fotó = photo Gombos László, Tihanyi–Bakos fotóstúdió ; fordítás = english translation Németh G. István]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma, 2016. – 16 p. : ill. ; 24 cm

A tartalomról: A zongoraműhely szerszámai = Tools of the piano workshop (12–13); Sasváriéknak dedikált tárgyak = Souvenirs dedicated to the Sasvárys (14–16). – Magyar és angol szöveg. – Az állandó kiállítás 2016. október 1-től tekinthető meg.

ISBN 978-963-416-043-4

36. TELCS Ede

Telcs Ede érmei és plakettjei : a Szabadkai Városi Múzeum gyűjteményéből és a családi hagyatékából : 2016. szeptember 18. – 2016. október 15. : Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál 2016. = Medalje i plakete Edea Telča iz zbirke Gradskog muzeja Subotica i iz porodične zaostavštine : 18. septembar 2016. – 15. oktobar 2016. : Jesenji festival jevrejske kulture 2016 / curator Baranyi Anna, Ninkov K. [Kovačev] Olga ; photo Gombos László, Hevér Miklós, Kolovics Svetlana, Tihanyi–Bakos foto stúdió; trans-

lation Kovács Róbert. – [Szabadka] : Szabadkai Zsidó Hitközség = Jevrej-ska opština Subotica, [2016]. – Leporelló ([8] p.) : ill. ; 21 cm

37.

Telcs Ede zenei témájú éremművészete : kiállítás az MTA BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában = The musical-themed medal art of Ede Telcs : exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS : 2016. május 5. – 2016. szeptember 30. / a kiállítást rendezte = curator Baranyi Anna ; fotó = photo Czafik András, Gombos László, Tihanyi–Bakos foto stúdió, Mester Tibor, Szűcs Zsuzsanna ; fordítás = english translation Németh István Csaba. – [Budapest] : BTK Zenetudományi Intézet, [2016]. – Leporelló ([8] p.) : ill. ; 21 cm

Magyar és angol szöveg. – A kiállítást Baranyi Anna mutatta be, a *Telcs Ede éremművészete* című könyvének bemutatója alkalmából 2016. május 5-én. – A kötetet Ninkov Kovacsev Olga, a könyv szerkesztője és Tokai Gábor művészettörténész méltatták.

2017

38. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Beregszász Lajos : (1817–1891) : emlékkiállítás : a magyar zongoragyártás fénykora : [kiállítás az MTK BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában : 2017. szeptember 28. – 2018. február 11.] = An Exhibition Commemorating Lajos Beregszász : (1817–1891) : the heyday of Hungarian piano manufacturing : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS : 28 September 2017 – 17 February 2018] / [a kiállítást rendezte = curator Baranyi Anna, Brauer-Benke József ; közreműködött = contributor Borz Zsófia ; szöveg = text Baranyi Anna ; fordítás = english translation Németh G. István ; szerkesztette = edited by Gombos László ; fotó = photo Tihanyi–Bakos Foto Stúdió]. – Budapest : [MTA BTK Zenetudományi Intézet], 2017. – Leporelló ([8] p.) : ill. ; 21 cm

Magyar és angol szöveg.

39. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Bartók Archívuma (Budapest)

A zongorázó Bartók : kiállítási katalógus : [az MTA BTK Zenetudományi Intézet Bartók Archívumának és Zenetörténeti Múzeumának kiállítása] = Bartók the pianist : an exhibition catalogue : [an exhibition of the Bartók Archives and the Museum of Music History, Institute of Musicology, Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences] / [rendezte / curated by Vikárus László, Büky Virág ; közreműködtek = collaborators Baranyi Anna, Gerő Péter, valamint a Bartók Archívum és a Zenetörténeti Múzeum munkatársai = and the staff of the Bartók Archives and the Museum of Music History ; szöveg és szerkesztés = text and edition Vikárus László]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Bartók Archívuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Bartók Archives of the Institute for Musicology : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2017 (Budapest : Pannónia). – 79 p. : ill. ; 24 cm

A kiállítás 2016. március 31-től volt megtekinthető.

ISBN 978-963-416-064-9

2018

40. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

A Reményi család öröksége : magyar hegedűkészítők : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTA BTK ZTI Zenetörténeti Múzeumában a Múzeum alapításának 50 éves évfordulója alkalmából] = The legacy of Reményi family : Hungarian violin makers : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, RCH, HAS] / [rendezte = curator], szöveg és koncepció = text and conception Baranyi Anna ; szerkesztő = edited by Gombos László ; [közreműködött = contributors Blaszauber Róbert, Borz Zsófia, Gombos László ; fotó = photo Tihanyi–Bakos Fotó Stúdió ; fordítás = english trans-

lation Malcolm Sharps]. – Budapest : MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = Hungarian Academy of Sciences, Research Centre for the Humanities, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2018. – 48 p. : ill. ; 24 cm
 A tartalomról: Szakma? Mesterség? Művészet? / Semmelweis Tibor = Trade? Craft? Art? / Tibor Semmelweis (3–4); A Reményi műhelyben dolgozó mesterek = Master craftsmen working in Reményi's workshop (34–39); 12 kortárs magyar hegedűkészítő = 12 contemporary Hungarian violin makers (40–47). – Magyar és angol szöveg. – A kiállítás 2018. április 19-től 2020. március 4-ig tartott nyitva.
 ISBN 978-963-416-109-7

2019

41. MAGYAR Tudományos Akadémia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)

Magyar zene és képzőművészet : válogatás a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményéből : kiállítási katalógus : [kiállítás az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában] = Hungarian music and fine art : selection from the collection of the Museum of Music History : an exhibition catalogue : [exhibition at the Museum of Music History of the Institute for Musicology, Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences] / [rendezte = curator], szöveg és koncepció = text and conception Borz Zsófia ; [társkurátor = co-curator Baranyi Anna] ; szerkesztő = edited by Gombos László ; [fotó = photo Gombos László, Tihanyi–Bakos fotó stúdió ; fordítás = English translation Németh István Csaba]. – Budapest : MTA BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma = HAS, RCH, Museum of Music History of the Institute for Musicology, 2019 (Budapest : Pannonia). – 40 p. : ill. ; 24 cm
 Magyar és angol szöveg. – A kiállítás 2019. május 16-tól 2020. szeptember 10-ig tartott nyitva.
 ISBN 978-963-416-162-2

AZ IDŐSZAKI KIADVÁNYOKBAN ÉS RÉSZKÖZLEMÉNYKÉNT
MEGJELENT MUNKÁK

1977

42. BARANYI Anna

A Posta utca művészettörténeti topográfiája / Baranyi Anna.
In: Moravica monográfiája : közlöny 2. / [felelős szerkesztő Pénovázt Antal]. – Moravica : Moravica Monográfiájának Szerkesztő Bizottsága, 1977. – P. 53–63.
A bácskossuthfalvi Posta utcában lévő házak építészetéről és bútorairól. – III.

43.

Ana Bešlić ajándékgyűjteménye a szabadkai Városi Múzeumnak / Baranyi Anna.
In: 7 Nap. – 38. évf., 41. sz. (1983. október 14.) = 7 Nap melléklete. – 9. évf., 41. sz., p. 16.
III.

1984

44.

Erőtéljes színvilág : nyolcvan évvel ezelőtt született Miloš Babić / Baranyi Anna.
In: Üzenet. – 14. évf., 9. sz. (1984. szeptember), p. 512–514.
Miloš Babić alkotásairól.

1986

45.

Plasztikusság és színharmonia : száz éve született Oláh Sándor / Baranyi Anna.
In: Üzenet. – 16. évf., 11. sz. (1986. november), p. 684–685.
Oláh Sándor életéről és munkásságáról.

46.

Šandor Olah : (1886–1966) / Ana Baranji = Oláh Sándor : (1886–1966) / Baranyi Anna.

In: Pro memoria. – God. 2 = 2. évf., No 2 (25. novembar 1986 = 1986. november 25.), p. 7.

Szerb és magyar szöveg. – III.

1987

47.

Balázs G. Árpád szociális művészete : a festő születésének századik évfordulóján / Baranyi Anna.

In: Üzenet. – 17. évf., 12. sz. (1987. december), p. 720–722.

Balázs G. Árpád életéről és alkotásairól. – III.

48.

Slikar Miloš Babić : (1904, Novi Segedin, NR Mađarska – 1968, Beograd) = Miloš Babić festő : (1904, Újszeged, Magyarország – 1968, Belgrád) / Ana Baranji.

In: Pro memoria. – God. 2 = 2. évf., No 3 (april 1987 = 1987. április), p. 7.

Szerb és magyar szöveg. – III.

1988

49.

Legat Lajoša Hušveta : iz riznice Gradskog muzeja. (7) / Ana Baranji.

In: Subotičke novine. – God. 44, br. 34 (26. avgust 1988), str. 10.

A Szabadkai Városi Múzeumban található Husvéth Lajos gyűjteményéről. – III.

50.

Poklon zbirka Šandora Olaha : iz riznice Gradskog muzeja. (10) / Ana Baranji.

In: Subotičke novine. – God. 44, br. 37 (15. septembar 1988), str. 10.

A Szabadkai Városi Múzeumban található Oláh Sándor ajándékgyűjteményéről. – III.

1991

51.

Slikarstvo u Subotici : 1900–1944 / Ana Baranji.

In: Slikarstvo u Vojvodini : 1900–1944 / [konceptcija i realizacija izložbe Miloš Arsić] . – Novi Sad : Galerija savremene likovne umetnosti, 1991. – P. 59–64.

1993

52.

Emlékezzünk egykori polgártársainkra : 130 éve született Juhász

Árpád : (1863–1914) / Baranyi Anna és Hoffman Hedvig írása nyomán.

In: Zombor és Környéke. – 2. évf., 7. sz. (1993. július 5.), p. 6.

1994

53.

A zene a magyar éremművészetben / Baranyi Anna.

In: Zene – Zene – Tánc. – 1. évf., 1. sz. (1994.), p. 52.

A zene a magyar éremművészetben című kiállításról, amelyet Baranyi Anna rendezett a Zenetörténeti Múzeumban 1994-ben.

1995

54.

Akadémiák és akadémikusok / Baranyi Anna.

In: Új Művészet. – 6. évf., 7–8. sz. (1995.), p. 21–23.

Az Akadémiák és akadémikusok 1845–1930 című éremkiállításról (rendezte Baranyi Anna) szól a cikk, amely része az 1994-ben megnyílt *Magyar Tudományos Akadémia művészeti gyűjteményei* című állandó tárlatnak. Az MTA valamint más külföldi akadémiák megrendelésére készült érmekből továbbá a magyar akadémikusokat ábrázoló alkotásokból mutat be válogatást az éremkiállítás.²

55.

Argo / Baranyi Anna.

In: Magyar Múzeumok. – 1. évf., 1. sz. (1995. ősz), p. 59.

A szlovéniai múzeumi szakfolyóiratról. – III.

56.

Egy hang nyoma : Budahelyi Tibor kiállítása / Baranyi Anna =
Track of a Sound : Exhibition of Tibor Budahelyi / Anna Baranyi.

In: Budahelyi Tibor : 1995 / [a kiadványt összeállította Baranyi Anna] ;
[fordította Bodóczky Miklós, George Pandi, Pokoly Judit]. – [Budapest] :
Budahelyi T., 1995. – P. [29–33].

Magyar és angol szöveg. – A kiállítás 1995. március 16-tól április 27-ig
tartott nyitva a Zenetörténeti Múzeumban.

57.

Muzeologija / Baranyi Anna.

In: Magyar Múzeumok. – 1. évf., 1. sz. (1995. ősz), p. 58.

A zágrábi Múzeumi Dokumentációs központ folyóiratáról. – III.

1996

58.

Ivo Maroević: Uvod u muzeologiju : Bevezetés a muzeológiába /
Baranyi Anna.

In: Magyar Múzeumok. – 2. évf., 1. sz. (1996. tavasz), p. 58.

Könyvismertetés. – III.

1997

59.

[Glid Nándor neve...] / Baranyi Anna.

In: Magyar Szó. – 54. évf., 80. sz. (1997. április 5.) = Kilátó. – 36. évf., 14.
sz., p. 11.

Részlet az 1990. évi szabadkai kiállításra készült katalógusból. – III.

1999

60.

Bartók Medals and Plaques in Contemporary Hungarian Art /
Anna Baranyi.

In: Médailles. – [No 58] (1999), p. 157–162.

A Bartók-érmékről a kortárs magyar éremművészetben. – Elhangzott a
26. FIDEM kongresszusán 1998-ban Hágában. – III.

61.

"Traditional" and Avantgarde Bartók Medals in Hungarian Art / Anna Baranyi.

In: *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*. – Vol. 40, No 1–3 (1999), p. 85–93.

A Bartók-érmékről.

62.

Új anyagok, technikák és formák Budahelyi Tibor éremművészetében / Baranyi Anna = Neues Material, neue Techniken und Formen in der Medaillenkunst von Tibor Budahelyi = New materials, new techniques and forms in the medal art of Tibor Budahelyi / Anna Baranyi.

In: XII. Országos Érembiennálé : Sopron, Lábasház ... 1999. június 19. – szeptember 12. / [a katalógust összeállította és a biennálét rendezte ... Baranyi Judit ; fordítás Kiss Ernőné ; a fotókat készítette Szabó Mihály]. – Sopron : Polgármesteri Hivatal, [1999]. – P. 4–9.

2001

63.

An interview with Tibor Budahelyi : Prizes of Weimar 2000 / Anna Baranyi.

In: *Medailles*. – [No 59] (2001), p. 21–22.

Budahelyi Tibor 2000-ben elnyerte a FIDEM Nemzetközi Éremművészeti Kiállítás fődíját a németországi Weimarban. – III.

64.

Liszt and Bartók Centenary Medals Art Patronage in 1911 and 1981 / Anna Baranyi.

In: *Medailles*. – [No 59] (2001), p. 93–98.

Liszt- és Bartók-érméről.

2002

65.

Anton Scharff emlékérmé a Nemzeti Zenede ötvenedik jubileumára / Baranyi Anna.

In: A numizmatika és a társadalomtudományok. 4. / [szerkesztette Torbágyi Melinda]. – Budapest : Argumentum : Magyar Nemzeti Múzeum : Magyar Numizmatikai Társulat, 2002. – P. 189–192.

Kivonat. – Elhangzott az esztergomi konferencián, 1999. október elején.

66.

Budahelyi Tibor érmeiről / Baranyi Anna.

In: Barátság. – 9. évf., 4. sz. (2002. szeptember), [borító].

67.

Képek a Dohnányi kiállításról / Baranyi Anna.

In: Dohnányi Évkönyv 2002. – (2002), p. 29–36.

III.

2004

68.

Beck Ö. Fülöp: Az O. M. K. Zeneművészeti Főiskola Fél százados Emlékünnepére, 1925 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly]. In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 291–292.

Beck Liszt Ferenc, Erkel Ferenc és Mihalovits Ödön fejportréjáról készült érméről. – III.

69.

Böhm József Dániel: Bene Ferenc, 1863 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 200.

Böhm Bene Ferencről készült érméről. – III.

70.

Böhm József Dániel: Az MTA jutalomérme, 1858 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 194–195.

Böhm az MTA jutalomérméről. – III.

71.

Dubois, Alphée: A Horn-foki expedíció, 1883 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 242–243.

Dubois a Horn-foki expedícióról készült érméről. – III.

72.

Fémes Beck Vilmos: Térdelő női akt madárral, 1911 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 281.

Fémes érméről. – III.

73.

Jules-Clément Chaplain: Exposition Universelle Internationale, 1900 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 272–273.

Chaplain Exposition Universelle Internationale érméről. – III.

74.

Lange, Konrad: Pyrker László, 1847 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 169.

Konrad Pyrker-érméről. – III.

75.

Moiret Ödön: Szent György, 1912 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 282.

Moiret Szent György plakettjéről. – III.

76.

Murányi Gyula: Vámbéry Ármin, 1909 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 280.

Murányi Vámbéry Ármin plakettjéről. – III.

77.

Scharff, Anton: Wahrmann Mór jutalomérem, 1898, hátlap / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 271–272.

Scharff Wahrmann-érméről. – III.

78.

Telcs Ede: Gróf Andrássy Gyula, 1906 / Ba. A. [Baranyi Anna] ; [fényképek Szelényi Károly].

In: Magyar Tudományos Akadémia képzőművészeti kincsei / [szerkesztő Papp Gábor György, András Edit]. – Veszprém ; Budapest : Magyar Képek, 2004. – P. 279–280.

Telcs Andrássy-érméről. – III.

2005

79.

Magyar centenáriumi Liszt-érmék : (1911) / Baranyi Anna.

In: Zenetudományi Dolgozatok. – 2004–2005 (2005.), p. 61–72.

III.

80.

Prize of Weimar : (2000) : (an interview with Tibor Budahelyi) /

[az interjút készítette] Baranyi Anna ; angol fordítás Kozák Csaba.

In: Budahelyi Tibor : érmek = Medals : 1980–2005 / szerkesztette Budahelyi Tibor, Kozák Csaba. – Budapest : Kredon A., Budahelyi T., 2005. – P. 81–83.

81.

A weimari díj : (2000) / [az interjút készítette] Baranyi Anna.

In: Budahelyi Tibor : érmek = Medals : 1980–2005 / szerkesztette Budahelyi Tibor, Kozák Csaba. – Budapest : Kredon A., Budahelyi T., 2005. – P. 77–79.

2007

82.

Balázs-Arth Valéria: Délvidéki Magyar Képzőművészeti Lexikon : [előszó] / Baranyi Anna.

In: Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon / Balázs-Arth Valéria. – Budapest : Timp, 2007. – P. 36–38.

III.

83.

A magyar zeneélet és éremművészet kapcsolatai : 1898–1945 /
Baranyi Anna.

In: Zenetudományi Dolgozatok. – 2006–2007 (2007.), p. 117–158.

III.

2008

84.

A szféra szobrásza volt : elhunyt Ana Bešlić, bajmoki származású
képzőművész / [Baranyi Anna].

In: Magyar Szó. – 65. évf., 22. sz. (2008. január 30.), p. 17.

Baranyi Anna véleménye Ana Bešlić munkásságáról. – III.

2009

85.

Életrajzi, zenei, irodalmi, tudományos és filozófiai inspirációk
Várnagy Ildikó éremművészetében = Biographische, musikalische, lite-
raturische, wissenschaftliche und philosophische Inspirationen in der
Medaillenkunst von Ildikó Várnagy / Baranyi Anna.

In: Numizmatikai Közlöny. – 106–107. évf., 2007–2008 (2009.), p. 35–58.

86.

Joseph Haydn az éremművészetben / Baranyi Anna.

In: Zenetudományi Dolgozatok. – (2009.), p. 285–316.

P. 316: Joseph Haydn in Medallion Art : [összefoglaló] / Anna Baranyi. – III.

87.

Minőség a sokszínűségben : Lebó Ferenc szobrász éremművé-
szetéről / Baranyi Anna ; fotó Lebó Ferenc.

In: Magyar Iparművészet. – 16. új évf., 3. sz. (2009.), p. 42–44.

P. 43: Quality in diversity : Medal art by sculptor Ferenc Lebó : [összefog-
laló] / Anna Baranyi. – III.

2010

88.

Farkasok és angyalok : Wolves and Angels : Ninkov K. [Kovacs] Olga: Farkasok és angyalok. Képzőművészeti tanulmányok és eszszék. Életjel, Szabadka, 2009 / Baranyi Anna.

In: Létünk. – 40. évf., 4. sz. (2010.), p. 153–155.

Könyvismertető. – III.

89.

MTA Zenetudományi Intézet : (volt Erdődy-, majd Hatvany-palota) : 1014 Budapest Táncsics Mihály u. 7. / B. A. [Baranyi Anna].

In: Épített örökség a magyar tudomány szolgálatában / szerkesztette Papp Gábor György. – Budapest : MTA Művészettörténeti Kutatóintézet, 2010. – P. 103–106.

III.

90.

Újabb adatok Erkel Ferenc Brankovics György című operájának budapesti ősbemutatójáról : (Stevan Todorović vázlattervei) / Baranyi Anna.

In: Létünk. – 40. évf., 4. sz. (2010.), p. 35–48.

P. 48: New Data on the World Premiere of the Opera Brankovics György by Ferenc Erkel, in Budapest : (Concept designs by Stevan Todorović) : [rezümé] / [fordította] McConnell-Duff Márta. – III.

2012

91.

Erkel Ferenc : portrék a 19. századi képzőművészetben / Baranyi Anna.

In: Részletek az egészhez / szerkesztette Ittész Mihály. – Budapest : Argumentum, 2012. – P. 88–105.

2013

92.

Török Pál: Magyarországi érem- és a plakettművészet : 1850–1945. Magyar Éremgyűjtők Egyesülete, Budapest 2011. 271 old., 47 képtábla, ISBN 978-963-7122-19-4 / Baranyi Anna.

In: Numizmatikai Közlöny. – 110–111. évf., 2011–2012 (2013.), p. 168–169. Könyvismertető.

2014

93.

Fülöp Ö. Beck's Liszt Interpretation in His 1911 Series of Plaques / Anna Baranyi.

In: Studia Musicologica. – Vol. 55, No 1–2 (Jun 2014.), p. 157–168.

94.

Ismertető Ninkov K. [Kovacsev] Olga Az idő arcai I. című könyvéről : (megjelent 2013-ban a Szabadkai Városi Múzeum kiadásában) / Baranyi Anna.

In: Bácsország. – 2. [69.] sz. (2014.), p. 112–113.

Könyvismertető. – III.

95.

Telcs Ede – szabadkai származású szobrász – szecessziós érmei és plakettjei : (1896–1910) = Medalje i plakete Edea Telča – vajara porek-lom iz Subotice – u stilu secesije : (1896–1910) / Baranyi Anna ; [szerb nyelvre fordította Predrag Popović ; az összefoglalót angol nyelvre fordította Viktorija Šimon Vuletić].

In: Putevi kulture : secesija / [urednik Olga K. [Kovačev] Ninkov]. – Subotica : Gradski muzej, 2014. – P. 37–55.

Magyar és szerb szöveg. – III.

96.

Zenei témájú grafikák Major Ervin hagyatékából / Baranyi Anna.
In: Zenetudományi Dolgozatok. – 1978–2012 (2014.), p. 349–385.
P. 385: Graphics related to music in the bequest of Ervin Major : [összefoglaló] / Anna Baranyi. – A Zenetörténeti Múzeumban található Major Ervin hagyatékáról. – III.

2015

97.

Ismertető Szombathy Bálint YU retorika című könyvéről : (megjelent 2015-ben az újvidéki Forum Könyvkiadó kiadásában) / Baranyi Anna.
In: Bácsország. – 4. [75.] sz. (2015.), p. 117–118.
Könyvismertető. – III.

2016

98.

Telcs Ede hollandiai vonatkozású éremművészeti alkotásai / Baranyi Anna.
In: Bajai Honpolgár. – 27. évf., 6. sz. (2016. június), p. 19–20.
III.

99.

Telcs Ede neoklasszicista és újtárgyas éremművészeti alkotásai / Baranyi Anna.
In: Bajai Honpolgár. – 27. évf., 7–8. sz. (2016. július–augusztus), p. 21–22.
III.

100.

Telcs Ede szecessziós éremművészete / Baranyi Anna.
In: Bajai Honpolgár. – 27. évf., 5. sz. (2016. május), p. 12–14.
III.

2017

101.

„– – csak meggyőződése szavára hallgattam – –”: Telcs Ede érem- és szobrászművészetéről nyílt kiállítás a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, [2017.] október 26-án. A kiállításnak a cikk címében idézett címe töredék „Az én egész munkásságomban csak meggyőződése szavára hallgattam...” mondatból, amely Telcs Ede Visszaemlékezései (Baja, Türr István Múzeum, 2011.) című kötet záró gondolatai között olvasható. / Baranyi Anna.

In: Bélyegvilág. – [70. évf., 12. sz.] (2017. december), p. 14.

Ujszászi Róbert rendezte a kiállítást Telc Róbert gyűjteményéből. – A kiállítás 2018. január 28-ig volt megtekinthető. – III.

102.

Az elveszettnek hitt Erzsébet királyné szobra / Baranyi Anna.

In: Magyar Szó. – 74. évf., 246. sz. (2017. október 21., 22.) = Kilátó. – 56. évf., 42. sz., p. 23, 25.

Telcs Ede szobráról. – III.

103.

A hagyaték feltárása = Investigation of the Estate / Baranyi Anna ; fordította Németh István Csaba.

In: Egy különleges életút tanúi / szerkesztette Gombos László. – Budapest : MTA BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma, 2017. – P. 40–51.

A Zenetörténeti Múzeumban található Bartók Béláné Pásztory Ditta hagyatékáról. – *Egy különleges életút tanúi* című kiállítás 2016. december 8-tól 2017. szeptember 17-ig tartott nyitva.

2018

104.

Családtagok portréi Telcs Ede érmein / Baranyi Anna.

In: Bács megyei Napló. – 2. évf., 1. sz. (2018.), p. 36–38.

105.

Telcs Ede allegorikus kompozíciói a Zeneakadémián / Baranyi Anna.
In: Zenetudományi Dolgozatok. – 2015–2016 (2018.), p. [317]–333.
P. 333: Allegorical Compositions of Ede Telcs at the Academy of Music :
[összefoglaló] / Anna Baranyi. – III.

106.

Telcs Ede karácsonyi érmei : (1924–1943) / Baranyi Anna.
In: Híd. – 82. évf., 11. sz. (2018. november), p. 82–91.
Az Irénkének Karácsonyra éremszorozatról, amelybe Telcs Ede Glücksthal
Irénnek készült érmei tartoznak. – III.

2020

107.

Előszó / Baranyi Anna.
In: A Zenetörténeti Múzeum gyűjteményei / szerkesztő Gombos László. –
Budapest : BTK Zenetudományi Intézet, 2020. – P. 7.

108.

Mitológiai témák Telcs Ede éremművészetében / Baranyi Anna.
In: „– – mert a gyökér a fa, s nem a korona” / [szerkesztette Ujszászi Róbert]. – Szeged : Múzeumi Tudományért Alapítvány, 2020. – P. 169–184.

109.

Telcs Ede munkái Szabadkán és vonzaskörzetében : (1892 és 1929 között) / Baranyi Anna.
In: Mi a magyar most, Vajdaságban? 5., Építészet / [szerkesztette Gruik Ibolya]. – Újvidék : Magyar Szó, 2020. – P. 106–127.

110.

Bevezetés / Baranyi Anna.

In: A magyar zongoragyártás fénykora / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 6–8.

A Magyar zongoragyártás fénykora című emlékkonferenciát és kiállítást Beregszászy Lajos születésének 200. évfordulóján, 2017. szeptember 28-án rendezték a Zenetörténeti Múzeumban. – III.

111.

Bevezetés = Introduction / Baranyi Anna.

In: Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius” / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 8–9.

Magyar és angol szöveg.

112.

Budahelyi Tibor Bartók-sorozata / Baranyi Anna.

In: Zenetudományi Dolgozatok. – 2019–2020 (2021.), p. 551–568.

113.

Nemessányi Sámuel életrajzi adatai = Biographical Details of Sámuel Nemessányi / Baranyi Anna.

In: Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius” / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 170–178.

Magyar és angol szöveg.

114.

Nemessányi Sámuel hangszereinek katalógusa : Reményi László leírásai és felvételei nyomán = Catalogue of Instruments by Sámuel Nemessányi : based on László Reményi's Descriptions and Photographs / Baranyi Anna.

In: Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius” / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 62–161.

Magyar és angol szöveg.

115.

Reményi László kutatásai óta előkerült Nemessányi-hangszerek – Michael Reményi kiegészítéseivel = Instruments by Nemessányi That Have Emerged Since László Reményi's Research – with Additions by Michael Reményi / Baranyi Anna.

In: Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius” / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 162–169. Magyar és angol szöveg.

116.

Reményi László szerepe a Nemessányi-kutatásban = László Reményi, Researcher of Nemessányi / Baranyi Anna.

In: Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius” / szerkesztő Gombos László. – Budapest : ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. – P. 10–25.

Társszerzőként megjelent írások

2020

117. BARANYI, Anna

A hangszergyűjtemény történeti hangszerei / Baranyi Anna, Gombos László.

In: A Zenetörténeti Múzeum gyűjteményei / szerkesztő Gombos László. – Budapest : BTK Zenetudományi Intézet, 2020. – P. 8–35.

III.

118.

A képzőművészeti gyűjtemény / Baranyi Anna, Borz Zsófia.

In: A Zenetörténeti Múzeum gyűjteményei / szerkesztő Gombos László. – Budapest : BTK Zenetudományi Intézet, 2020. – P. 56–85.

III.

Interjúk és nyilatkozatok

1981

119.

Milyen képzőművészeti alkotásokkal gyarapodott a múzeum? : aki válaszol: Baranyi Anna művészettörténész : megkérdeztük / [az interjút készítette] Sz. J. [Szabó József].

In: Magyar Szó. – 38. évf., 353. sz. (1981. december 25.), p. 11.

1984

120.

A gyermek a legfontosabb múzeumlátogató : elmondja Baranyi Anna művészettörténész / [az interjút készítette] Szöllősy Vágó László.

In: Magyar Szó. – 41. évf., 66. sz. (1984. március 8.), p. 15.

III.

1986

121.

Egy életmű elismerése : beszélgetés Baranyi Anna művészettörténésszel, az Oláh Sándor-kiállítás rendezőjével / [az interjút készítette] P. [Penovác] Náray Éva.

In: Magyar Szó. – 43. évf., 323. sz. (1986. november 23.), p. 13.

Oláh képzőművészetéről.

122.

Poklon likovnih umetnika / S. D.

In: Subotičke novine. – God. 42, br. 5 (7. II 1986).

Baranyi Anna nyilatkozata a Szabadkai Városi Múzeum ajándékgyűjteményeiről. – III.

123.

A zöldharisnyás lány és a többiek : Oláh Sándor retrospektív kiállítására készül a múzeum / Sz. J. [Szabó József].

In: Magyar Szó. – 43. évf., 35. sz. (1986. február 6.), p. 1.
Baranyi Anna nyilatkozata az Oláh-hagyaték kutatásáról.

1987

124.

Egy életmű újbóli megméréstetése : november 25-én nyílik Szabadkán a Balázs G. Árpád életművét bemutató kiállítás : beszélgetés Baranyi Anna művészettörténésszel, a tárlat rendezőjével / [az interjút készítette] P. [Penovác] Náray Éva.

In: Magyar Szó. – 44. évf., 324. sz. (1987. november 24.), p. 14.
III.

1988

125.

Az idén sem lesz múzeum Szabadkán? : a termek elkészültek, de lehet, hogy üresen maradnak / [lejegyezte] Krausz Magdolna.

In: Magyar Szó. – 45. évf., 96. sz. (1988. április 7.), p. 13.

Nevenka Bašić Palković, Baranyi Anna és Milan Marodić nyilatkozata a téma kapcsán.

1989

126.

Balázs G. Árpád emlékkiállítása / (–)ner).

In: Csongrád Megyei Hírlap. – 46. évf., 19. sz. (1989. január 23.), p. 4.

Balázs G. Árpád kiállítása 1989. január 20-án nyílt Szegeden a Horváth Mihály utcai Képtárban. – A szerző ír a kiállításról és idézi Baranyi Anna írását is a festőművész munkásságáról.

1991

127.

Újjászületőben / [lejegyezte] Náray Éva ; Penovác Károly felvétele.

In: Magyar Szó. – 48. évf., 118. sz. (1991. április 30., május 1., 2.), p. 11.

A Szabadkai Városi Múzeum állandó kiállításáról nyilatkoztak a szabadkai

és az újvidéki Vajdasági Múzeum munkatársai. – Az állandó kiállítás 1991. május 7-én nyílt. – III.

1994

128.

A vajdasági magyar képzőművészetről : Bela Duranci (Szabadka–Subotica) válaszai Baranyi Annáéval (Budapest) együtt adnak művészettörténeti értékelést. Sebők Zoltán (Budapest) a modern művészet égtájai felől közelít a témához / [beszélgetőtársak] Sümegi György, Tóth Piroska.

In: Idekint és odabent / Sümegi György, Tóth Piroska. – Békéscsaba : Tevan, cop. 1994. – P. 194–213.

1996

129.

Érmes Dudás bronz hangulatai : tértágító ötletek / [lejegyezte] Bálint Gyula György ; (fotó Enyedi Zoltán).

In: Délvilág. – 53. évf. (1996. október 8.) = Kékfrankos. – P. II.

Dudás Sándor *Hangulatlenyomatok* című éremkiállításáról a csongrádi Tiszai Galériában. – A szerző idézi Baranyi Annát is.

2007

130.

Balázs G. Árpád alkotásai újra a közönség elé kerülnek? : beszélgetés Baranyi Anna művészettörténésszel, az 1987-es centenáriumi kiállítás rendezőjével és a kiállítás alkalmából megjelent monográfia szerzőjével, valamint Ninkov Kovacsev Olga művészettörténésszel, egy várhatóan idei Balázs-kiállítás rendezőjével / [az interjút készítette] Balázs-Arth Valéria. In: Magyar Szó. – 64. évf., 264. sz. (2007. november 10., 11.) = Kilátó. – 46. évf., 44. sz., p. 27.

131.

Kimagasló művészi pályák, új adatok : összefoglaló kiadvány a délvidéki magyar képzőművészeti alkotótevékenységről : Baranyi Anna

recenzens Balázs-Arth Valéria könyvéről / [az interjút készítette] k. [Kabók Erika].

In: Magyar Szó. – 64. évf., 124. sz. (2007. május 31.), p. 16.

III.

2008

132.

Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon : könyvbemutató.

In: Népújság. – 60. évf., 57. sz. (2008. március 8.) = Múzsza. – 827. sz., p. 8.

Balázs-Arth Valéria *Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon* című könyvének a bemutatójáról az Országos Széchényi Könyvtárban.

2009

133.

Joseph Haydn és Magyarország / [lejegyezte] Balázs-Arth Valéria.

In: Magyar Szó. – 66. évf., 140. sz. (2009. június 19.), p. 15.

Mikusi Balázs és Baranyi Anna nyilatkoznak a Zenetörténeti Múzeumban 2009. május 26-a és 2010. március 31-e között megrendezett *Joseph Haydn és Magyarország* című emlékkiállításról. – III.

2010

134.

A többarcú Erkel : a budapesti kiállításához Belgrádból és Újvidékről is kölcsönöztek anyagot / [az interjút készítette és fényképezte] Lukács Melinda.

In: Magyar Szó. – 67. évf., 304. sz. (2010. december 29.), p. 15.

Beszélgetés Baranyi Annával az Erkel emlékkiállításról, amelyet a budapesti Zenetörténeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Múzeummal közösen rendeztek. – III.

2016

135.

A sokoldalú éremművészről : könyvbemutató Topolyán / [lejegyezte és fényképezte] Sz. A. [Szabó Anikó].

In: Magyar Szó. – 73. évf., 81. sz. (2016. április 9., 10.), p. 11.

Baranyi Anna nyilatkozott a *Magyar Szónak* Telcs Ede munkásságáról. – *A Telcs Ede éremművészete* című kötetről Baranyi Anna, Náray Éva, Ninkov Kovacsev Olga, Virág Gábor, Szalma Viktória, Kovács Zita beszélgettek 2016. április 7-én a topolyai Juhász Erzsébet Könyvtárban. – III.

2020

136.

Alkotások a Városi Bérpalota műterméből : Oláh Sándor festő életművén még sok a kutatnivaló / [az interjút készítette] Szalma Brigitta. In: Magyar Szó. – 77. évf., 25. sz. (2020. február 1.), p. 13. Oláh Sándor képzőművészetéről. – III.

BARANYI ANNÁRÓL SZÓLÓ IRODALOM

137. BALÁZS-Arth Valéria

Baranyi Anna művészettörténész / (B. A. V.) [Balázs-Arth Valéria]. In: Révai új lexikona. 2. köt., Bak-Bia / [főszerkesztő Kollega Tarsoly István]. – Szekszárd : Babits, 1998. – P. 386.

138.

Baranyi Anna művészettörténész / (B. A. V.) [Balázs-Arth Valéria]. In: Kortárs magyar művészeti lexikon. 1. köt. A–G / főszerkesztő Fitz Péter. – Budapest : Enciklopédia Kiadó, 1999. – P. 168–169.

139.

Baranyi Anna művészettörténész / (B. A. V.) [Balázs-Arth Valéria]. In: Révai új lexikona. 19., kiegészítő köt., A–Z / [főszerkesztő Kollega Tarsoly István ; szerkesztők Balázs-Arth Valéria ... et al.]. – Szekszárd : Babits, 2008. – P. 94.

140. BENCSIK Orsolya

Az angyal kéznyomát figyelve : Ninkov K. [Kovacsev] Olga Far-
kasok és angyalok című könyvének topolyai bemutatójáról / Bencsik Or-
solya ; fotó Gazsó Hargita.

In: Magyar Szó. – 67. évf., 299. sz. (2010. december 22.), p. 8.
Dévavári Beszédes Valéria és Baranyi Anna recenzensek beszélgettek a szerzővel 2010. december 20-án a Topolyai Múzeumban. – III.

141. BENEDEK Miklós

Tárgyak, emlékek, grafikák / B. em [Benedek Miklós] ; fotó Benedek Miklós.

In: Magyar Szó. – 74. évf., 115. sz. (2017. május 22.), p. 6.
Baranyi Anna nyitotta meg Balázs G. Árpád kiállítását 2017. május 20-án a Topolyai Községi Múzeumban. – III.

142. BORZ Zsófia

Baranyi Anna: Telcs Ede éremművészete – Umetnost medaljerstva Edea Telča. Forum Könyvkiadó, Újvidék 2015. 240 old. ill. ISBN 978-86-323-0949-4 / Borz Zsófia.

In: Bácsország. – 3–4. sz. [78.] sz. (2016.), p. 131–132.

143. GAJDOS Tibor

Írók, rajzok, művészek : Vajdasági íróportrék. Penovác Endre és Szajkó István rajzai. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest–Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1993. / Gajdos Tibor.

In: Üzenet. – 24. évf., 1–2. sz. (1994. január–február), p. 102.
Könyvismertető.

144. MÁK Ferenc

Neoklasszicizmus és tárgyiasság : Telcs Ede éremművészete / Mák Ferenc.

In: Magyar Szó. – 73. évf., 224. sz. (2016. szeptember 26.), p. 6.
Baranyi Anna könyvéről. – III.

145. MIHÁLYI Katalin

Éremművészként is maradandót alkotott : Telcs Ede művészete állt az Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál zárórendezvényének középpontjában / m. k. [Mihályi Katalin] ; fotó Dancsó Andrea.

In: Magyar Szó. – 73. évf., 219. sz. (2016. szeptember 20.), p. 11.

Baranyi Anna könyvbemutatójáról. – III.

146. NAGY Magdolna

Telcs Ede éremművészete : új könyv / N-a [Nagy Magdolna].

In: Magyar Szó. – 73. évf., 38. sz. (2016. február 18.), p. 9.

Baranyi Anna könyvről. – III.

147. NÁRAY Éva

Egy életmű elismerése : Oláh Sándor képzőművészeti kismonográfiája. Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1986 / P. [Penovác] Náray Éva.

In: Híd. – 51. évf., 2. sz. (1987. február), p. 256–258.

Baranyi Anna könyvről.

148. PATYI Szilárd

A Bács megyei Napló legújabb száma / pasz [Patyi Szilárd].

In: Magyar Szó. – 75. évf., 213. sz. (2018. szeptember 13.), p. 8.

Baranyi Anna *Telcs Ede érmei* című tanulmányáról, amely megjelent a *Bács megyei Napló*ban. – III.

149. PÜSKI Anikó, S.

Irodalmi múzeológusok [!múzeológusok] kislexikona / S. Püski Anikó.

In: A Petőfi Irodalmi Múzeum évtizedei / a kötetet szerkesztette Botka Ferenc. – Budapest : Petőfi Irodalmi Múzeum és Kortárs Irodalmi Központ, 2000. – P. 213–249.

150. TÁPAI Renáta

Képzőművészetünk lexikona / t. r. [Tápai Renáta] ; fotó Molnár Edvárd.

In: Magyar Szó. – 64. évf., 140. sz. (2007. június 19.), p. 15.

Balázs-Arth Valéria *Délvidéki Magyar Képzőművészeti Lexikon* című kötetének szabadkai bemutatójáról 2007-ben. – A lexikonszerkesztővel Ágoston Pribilla Valéria, a Szabadkai Városi Könyvtár igazgatója, Baranyi Anna, a kötet recenzense és Tolnai Ottó, az előszó írója beszélgettek. – III.

151. TOKAI Gábor

Baranyi Anna: Telcs Ede éremművészete – Umetnost medaljerstva Edea Telča. Forum Könyvkiadó, Újvidék 2015. 240 old. Ill. ISBN 978-86-323-0949-4 / Tokai Gábor.

In: Numizmatikai Közlöny. – 114–115. évf., 2015–2016 (2017.), p. 211–212.

152. TURI Tibor

Képzőművészeti monográfia és gyermekkötet / tt [Turi Tibor].

In: Magyar Szó. – 43. évf., 339. sz. (1986. december 11.), p. 15.

Baranyi Anna *Oláh Sándor* című monográfiájáról és Urbán János *Örömlap* című kötetéről. – Ill.

Baranyi Anna által rendezett kiállításokról

153.

RETROSPEKTIVA Đorđa Bošana : izložba u muzeju.

In: Subotičke novine. – God. 43, br. 18 (8. maj 1987), str. 2.

Đorđe Bošan retrospektív kiállításáról.

154. ÁCS József

A vajdasági grafika megalapítója : Balázs G. Árpád emlékkiállítás / Ács József.

In: Magyar Szó. – 39. évf., 171. sz. (1982. június 24.), p. 11.

A kiállítás a Vajdasági Képzőművészek Egyesületének kistermében nyílt 1982. június 6-án Újvidéken.

155.

Ana Bešlić ajándékgyűjteményéről : Szabadka / Ács József.

In: Magyar Szó. – 40. évf., 275. sz. (1983. október 6.), p. 12.

Ana Bešlić szobrászatáról. – Ill.

156. ARRIGONI, Nicola

Liuteria : quel viaggio della perla del Danubio tra violini e dinastie / Nicola Arrigoni.

In: La Provincia. – (10. maggio 2018.), p. 7.

Simeone Morassi a Cremonai Hegedűkészítők Szövetségének elnöke és Stefano Conia hegedűkészítő mester Olaszországból is tartott előadást *A Reményi család öröksége* című kiállítás kapcsán rendezett konferencián 2018. április 20-án Budapesten. – III.

157. BAČLIJA, Eva

Čovek je najlepša umetnost na svetu / Eva Bačlija.

In: Subotičke novine. – God. 39, br. 2 (15. januar 1982), str. 8.

Almási Gábor 1982-ben megrendezett szabadkai kiállításáról.

158. BALÁZS-Arth Valéria

Liszt és a társzművészetek : emlékkiállítás a budapesti Zenetörténeti Múzeumban / Balázs-Arth Valéria.

In: Magyar Szó. – 68. évf., 253. sz. (2011. október 29., 30.) = Kilátó. – 50. évf., 43. sz., p. 21.

A kiállítás 2012. augusztus 26-ig tartott nyitva. – III.

159. BORDÁS Győző

Vajdasági íróportrék / Bordás Győző.

In: Magyar Szó. – 50. évf., 149. sz. (1993. június 5.) = Kilátó. – 32. évf., 21. sz., p. 11.

Elhangzott a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban a *Vajdasági íróportrék – vajdasági tájak* című kiállítás megnyitóján, 1993. június 3-án. – III.

160. DÉVAVÁRI Zoltán

A legszabadkaibb festő : régi házak, régi történetek. (6.) / Dévavári Zoltán.

In: 7 Nap. – 41. évf., 48. sz. (1986. november 28.), p. 40–41.

Oláh Sándorról. – Tartalmazza még: [A művészt, akiről...]. – III.

161. DURANCI, Bela

Négy évtized képzőművészete Szabadkán : (1944–1984) / Bela Duranci ; (Kartag Nándor fordítása).

In: Híd. – 49. évf., 2. sz. (1985. február), p. 287–295.

A kiállításról. – III.

162.

Retrospektivna izložba Šandora Olaha : (1886–1986) : Gradski muzej Subotica, 23. XI 1986. – 18. I 1987. / Bela Duranci.

In: Rukovet. – God. 32, br. 6 (1986), str. 552–554.

Oláh Sándor retrospektív kiállításáról.

163.

Oláh Sándor emlékkiállításáról / Bela Duranci ; T. E. [Toldi Éva] fordítása.

In: Híd. – 51. évf., 2. sz. (1987. február), p. 276–278.

A Szabadkai Városi Múzeumban 1986. november 23-a és 1987. január 18-a között megrendezett kiállításról.

164.

Bosán-retrospektíva Szabadkán / Bela Duranci ; B. Gy. [Bordás Győző] fordítása.

In: Híd. – 51. évf., 7–8. sz. (1987. július–augusztus), p. 1075–1077.

III.

165.

Arpad G. Balaž : (1887–1981) / Bela Duranci.

In: Subotičke novine. – God. 43, br. 50 (18. decembar 1987), str. 11.

Balázs G. Árpád életéről és munkásságáról.

166.

„– – – szóval annyit, hogy élek és dolgozom – – –”: Balázs G. Árpád szabadkai kiállításáról / Bela Duranci ; K. N. [Kartag Nándor] fordítása.

In: Híd. – 52. évf., 1. sz. (1988. január), p. 131–136.

III.

167.

Juhász Árpád festményei és rajzai / Bela Duranci ; Kartag Nándor fordítása.

In: Híd. – 53. évf., 3. sz. (1989. március), p. 392–395.

168.

Balade skulptora Glida, januara 1990 / Bela Duranci.

In: Rukovet. – God. 36, br. 3 (1990), str. 1126–1134.

A Szabadkai Városi Múzeumban 1990. január 11-én megnyílt kiállításról.

169.

Stalna izložbena postavka Gradskog muzeja u Subotici / Bela Duranci.

In: Rukovet. – God. 37, br. 4–5 (1991), str. 392–403.

A Szabadkai Városi Múzeum állandó tárlatáról, amely 1991. május 7-én nyílt.

170. GAJDOS Tibor

Beethoventől a szárnyakig : Almási Gábor retrospektív kiállítása Szabadkán / Gajdos Tibor.

In: Üzenet. – 12. évf., 3. sz. (1982. március), p. 151–153.

171.

A szabadkai Városi Múzeum képzőművészeti tárlata : százhatvan éves áttekintés / Gajdos Tibor.

In: Létünk. – 15. évf. (Évkönyv 1985. Szabadkáról), p. 110–119.

Az 1984–85. évi téli szezon tárlatáról. – III.

172.

Egy festőművész centenáriuma : Oláh Sándor : 1886–1986 / Gajdos Tibor ; [német nyelvű összefoglaló Szenes György].

In: Létünk. – 16. évf., 6. sz. (1986. november–december), p. 883–895.

Szerb és német nyelvű összefoglalóval. – III.

173.

Visszapillantás és összegezés : Balázs G. Árpád emlékkiállítása Szabadkán / Gajdos Tibor.

In: Üzenet. – 18. évf., 1–2. sz. (1988. január–február), p. 82–84.

174.

Beszédes önarckép : Juhász Árpád (1863–1914) műveinek kiállítása Szabadkán / Gajdos Tibor.

In: Üzenet. – 19. évf., 4. sz. (1989. április), p. 304–305.

III.

175.

Glid Nándor retrospektív kiállítása : az elmúlt évtized nagy képzőművészeti eseménye / Gajdos Tibor.

In: 7 Nap. – 45. évf., 4. sz. (1990. január 26.), p. 27.

III.

176.

A sokféleség jegyében : négy szabadkai tárlatról / Gajdos Tibor.
In: Üzenet. – 20. évf., 2. sz. (1990. február), p. 147–149.

Dévícs Imre Kerámiai Művésztelep tárlatáról a Képzőművészeti Találkozóban, Boros György és Đuro Maravić kiállításáról a Népszínházban és Glid Nándor retrospektív kiállításáról a Városi Múzeumban.

177. GOSZTONYI József

A zene a magyar éremművészetben : 1898–1993 / Gosztorny József.

In: Éremtani Lapok. – 24. sz. (1994. április), p. 21–23.

Vígh Tamás szobrász nyitotta meg a tárlatot 1994. március 25-én. – 1994. december 16-ig tartott nyitva. – III.

178. KALAPIS Zoltán

A nyugalom festője : Oláh Sándor gyűjteményes kiállítása Újvidéken / Kalapis Zoltán.

In: Magyar Szó. – 44. évf., 55. sz. (1987. február 26.), p. 15.

A kiállítás 1987. március 3-án nyílt az újvidéki Modern Képtárban. – III.

179. KECMAN David

Nyitott könyv : Juhász Árpád zombori kiállításáról / Kecman David.

In: Magyar Szó. – 45. évf., 358. sz. (1988. december 29.), p. 13.

III.

180. LÉVAY Endre

Fény és árny a szobrokon / Völgyi Endre [Lévay Endre].

In: 7 Nap. – 37. évf., 5. sz. (1982. január 29.).

Almási Gábor kiállításáról.

181. MÁK Ferenc

Tárlat és monográfia / Mák Ferenc.

In: 7 Nap. – 42. évf., 8. sz. (1987. február 20.), p. 31.

Az Oláh Sándor kiállításáról és az Oláh-monográfiáról. – III.

182. MARTINOVIĆ Cvijin, Kata

Dve izložbe / Kata Martinović Cvijin.

In: Rukovet. – God. 36, br. 3 (1990), str. 1135–1136.

Glid Nándor és Szilágyi László kiállításairól.

183. NÁRAY Éva

Színek és fények : Oláh Sándor emlékkiállításáról – Szabadka, Városi Múzeum / P. [Penovác] Náray Éva.

In: Magyar Szó. – 43. évf., 329. sz. (1986. december 1.), p. 5.

184.

Ajándék a múzeumnak : dr. Nada Bosán huszonhat képből álló gyűjteményt adományozott Szabadkának / pné [Penovác Náray Éva].

In: Magyar Szó. – 44. évf., 122. sz. (1987. május 6.), p. 12.

III.

185.

Megnyílt Balázs G. Árpád retrospektív kiállítása : Szabadka / pné [Penovác Náray Éva].

In: Magyar Szó. – 44. évf., 327. sz. (1987. november 27.), p. 20.

A megnyitóról.

186.

Sors hozta következetesség : Glid Nándor retrospektív kiállítása – Városi Múzeum, Szabadka / Náray Éva.

In: Magyar Szó. – 47. évf., 56. sz. (1990. február 27.), p. 14.

III.

187. NÉMETH István, G.

Magyar hőskorok : három zenetörténeti kiállítás / Németh G. István ; Kemecsei Zsolt felvétele.

In: Muzsika. – 53. évf., 8. sz. (2010. augusztus), p. 38–40.

A szerző bemutatja a Zenetörténeti Múzeumban megrendezett *Bartók és Kodály – Anno 1910* című kiállítást is. – III.

188. PETHŐ Csilla

Egy művészpálya dokumentumai : Dohnányi- emlékkiállítás a Zenetudományi Intézetben / Pethő Csilla.

In: Muzsika. – 45. évf., 9. sz. (2002. szeptember), p. 25–26.

A Dohnányi- emlékkiállításról. – III.

189. SEBŐK Zoltán

Képzőművészeti alkotások 1944 és 1984 között : a Képzőművészeti Találkozó retrospektív kiállításáról / Sebők Zoltán.

In: Üzenet. – 15. évf., 1. sz. (1985. január), p. 39–42.

Néhány kiállított alkotásról.

190. SILLING István

Oláh Sándor zombori emlékkiállításáról / Silling István.

In: Magyar Szó. – 44. évf., 117. sz. (1987. április 29.) = Dunatáj. – 18. évf., 17. sz., p. 6.

A 26 alkotásból álló kiállítás 1987. április 17-én nyílt a zombori Városi Múzeumban.

191.

Juhász Árpád emlékezete : a szülőváros tisztelgése a művész előtt / Silling István.

In: Magyar Szó. – 46. évf., 8. sz. (1989. január 11.) = Dunatáj. – 20. évf., 1. sz., p. 5.

Juhász Árpád zombori kiállításáról.

192. STANIĆ, Stevan

Узвраћени дарови : монографија / Стеван Станић.

У: НИИ. – Год. 34, бр. 1704 (28. август 1983), стр. 36–37.

Ana Bešlić ajándékgyűjteményéből rendezett kiállításról a Szabadkai Városi Múzeumban.

193. SZABÓ Júlia

Hangok, színek, formák : kiállítások a Zenetörténeti Múzeumban : zene és látvány / Szabó Júlia.

In: Új Művészet. – 7. évf., 3. sz. (1996. március), p. 59–61.

A szerző elismerően ír a *Bartók a képzőművészetben* című kiállításról. – Ez a kiállítás 1995. szeptember 26-tól 1996. március 25-ig tartott nyitva. – A kiállítást Ujfalussy József akadémikus nyitotta meg. – III.

194. SZEMMELVEISZ, Tibor

The Reményi Family History : Tibor Semmelweis examines the history of this accomplished Hungarian family / Semmelweis Tibor.

In: Newsletter of the British Violin Making Association. – Issue 92 (Summer 2018), p. 28–41.

A *Reményi család öröksége* című kiállítás kapcsán jelent meg az írás. – III.

195.

Conservation Project / Tibor Szemmelveisz ; [Museum photo Tibor Szemmelveisz].

In: The Strad. – Vol. 129, No 1540 (August 2018), p. 54–58.

A magyar hegedűkészítés történetéről. – A folyóirat az 58. oldalon közli, hogy *A Reményi család öröksége* című kiállítás, melynek kurátora Baranyi Anna, megtekinthető a budapesti Zenetörténeti Múzeumban 2018. áprilisától 2019. márciusáig. – Az egyik fénykép a Zenetörténeti Múzeum állandó kiállításán készült. – Ill.

196. SZÍJ Rezső

Egy sokoldalú alkotó : Saáry Éva : tárlatról tárlatra / Szíj Rezső.

In: Magyar Fórum. – 4. évf., 22. sz. (1992. május 28.), p. 9.

Saáry Éva Átható csend : festmények, fotók, könyvek című kiállítása 1992. május 28-tól augusztus 31-ig tartott nyitva a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumban.

197. SZOMBATHY Bálint

Oláh Sándor életműve : kiállítás a szabadkai Városi Múzeum Képtárában a festő születésének 100. évfordulóján / Szombathy Bálint.

In: Dolgozók. – 40. évf., 48. sz. (1986. december 4.), p. 8.

198. TOLNAI Ottó

Oláh Sándor újvidéki tárlata / Tolnai Ottó.

In: Üzenet. – 17. évf., 4. sz. (1987. április), p. 352–353.

199. URBÁN János

Elköszönés a Szobor is ember kiállításról / Urbán János.

In: Magyar Szó. – 39. évf., 100. sz. (1982. április 12.), p. 7.

Almási Gábor kiállításáról a Szabadkai Városi Múzeumban. – Ill.

200. VEIZER Tamás

Generációk ajándéka : a Kónya család a hangszer-történeti múzeumban / [írta és fényképezte] Veizer Tamás.

In: Komárom-Esztergom megyei 24 óra. – 27. évf., 178. sz. (2016. július 30.), p. 4.

Kónya Lajos nyilatkozik a családjáról és a Zenetörténeti Múzeum állandó kiállításáról. – III.

MUTATÓK

Névmutató

Ács József 154, 155
Agárdi Brigitta 136
Ágoston Pribilla Valéria 150
Almási Gábor 6, 157, 170, 180, 199
András Edit 68–78
Andrássy Gyula, gróf 78
Arrigoni, Nicola 156
Arsić, Miloš 51
Babić, Miloš 9, 44, 48
Bačlija, Eva 157
Bakos Ágnes 3, 4, 27, 28, 30, 32–38, 40, 41
Balázs Árpád, G. 7, 13, 47, 124, 126, 130, 141, 154, 165, 166, 173, 185
Balázs-Arth Valéria 15, 20, 82, 130–133, 137–139, 150, 158
Bálint Gyula György 129
Baranyi Donát 6, 9
Baranyi Judit 62
Bartók Béla 26, 28, 31, 39, 60, 61, 64, 112, 187, 193
Bartókné Pásztory Ditta 34, 103
Basch István (Baš, Stevan) 5
Bašić Palković, Nevenka 13, 19, 125
Beck Fülöp, Ö. 68, 93
Beethoven, Ludwig van 170
Bencsik Orsolya 140
Bene Ferenc 69
Benedek Miklós 141
Beregszász Lajos 38, 110

Bešlić, Ana 8, 43, 84, 155, 192
Blahák Eszter 3, 4
Blaszauer Róbert 40
Blau, Ervin 17
Bodóczy Miklós 56
Boer, Wim de 3, 4
Bogár Ildikó 33
Boldizsár József 1
Bordás Győző 159, 164
Boros György 176
Borossay Katalin 3, 4
Borz Zsófia 34, 38, 40, 41, 118, 142
Bosán, Nada 184
Boschán György (Bošan, Đorđe) 14, 153, 164
Botka Ferenc 149
Böhm József Dániel 69, 70
Branković, Đurađ (Brankovics György) 90
Brauer-Benke József 38
Budahelyi Tibor 56, 62, 63, 66, 80, 81, 112
Bugár-Mészáros Károly 27
Büky Virág 39
Chaplain, Jules-Clément 73
Conia, Stefano, ifj. 33, 156
Czafik András 3, 4, 37
Czikkelyné Nagy Erika 27
Dabasi András 3, 4, 27
Dancsó Andrea 145
Dévavári Zoltán 160
Dévavári Beszédes Valéria 140
Dohnányi Ernő 25, 67, 188
Dózsa Katalin, F. 34
Dömötör Mihály 13
Dubois, Alphée 71
Dudás Sándor 22, 129

Duranci, Bela 11, 128, 161–169
Eckhardt Mária 30
Enyedi Zoltán 129
Erkel Ferenc 68, 90, 91, 134
Erzsébet, királyné 102
Falvy Zoltán 24
Farkas Márta, Sz. 24, 25
Fazekas Fanni 29
Fémes Beck Vilmos 72
Fitz Péter 138
Földesi Lajos 32
Gajdos Tibor 143, 170–176
Gazsó Hargita 140
Gedai Csaba 27
Gerő Péter 29, 31, 39
Glid Daniel 16
Glid Gabriel 16
Glid Nándor 16, 59, 168, 175, 176, 182, 186
Glücksthal Irén 106
Gombár Imre 18, 19
Gombos László 3, 4, 29, 30, 32–38, 40, 41, 103, 107, 110, 111, 113–118
Gosztonyi József 177
Gotesman, Mirko 17–19
Grlica, Mirko 17–19
Gruik Ibolya 109
Haydn, Joseph 27, 86, 133
Hevér Miklós 3, 4, 36
Hoffman Hedvig (Hofman, Hedviga) 15, 52
Husvéth Lajos (Hušvet Lajoš) 49
Ittész Mihály 91
Jovanov, Zlatko 11
Juhász Árpád (Juhas Arpad) 15, 52, 167, 174, 179, 191
Juhos Tibor 32
Juriga, Augustin 11, 13, 15, 17

Kabók Erika 131
Kaczmarczyk Adrienne 30
Kalapis Zoltán 178
Kardos Judit 27
Karlavaris, Ivan 18, 19
Kartag Nándor 161, 166, 167
Kašai, Anneliese 13
Kecman David 179
Kelemen Áron 3, 4
Kemecsei Zsolt 187
Kis Ernőné 62
Kocsis Andrea 32
Kodály Zoltán 28, 187
Kollega Tarsoly István 137, 139
Kolovics Svetlana (Kolovič, Svetlana) 36
Kónya (család) 33, 200
Kónya Lajos 200
Kovács Imre 30
Kovács Róbert 36
Kovács Zita 135
Kozák Csaba 80, 81
Krausz Magdolna 13, 125
Krstić, Nenad 16
Lajosi Krisztina 3, 4
Lakata Pál 27
Lange, Konrad 74
Lebó Ferenc 87
Lévay Endre 180
Liszt Ferenc 30, 64, 68, 79, 93, 158
Lovrić, Mirko 16
Lukács Melinda 134
Major Ervin 96
Mák Ferenc 144, 181
Maravić, Đuro 176

Marodić, Milan 125
Maroević Špuntin, Ivo 58
Martinović Cvijin, Kata 182
McConnell-Duff, Márta 90
Megyeri Molnár Mirjana 16
Mester Tibor 3, 4, 37
Mészáros Ágnes 27–30
Mihalovits Ödön 68
Mihályi Katalin 145
Mikusi Balázs 27, 30, 133
Mikuška, Milka 9, 18, 19
Moiret, Ödön 75
Molnár Edvárd 150
Morassi, Simeone 156
Murányi Gyula 76
–ner 126
Nagy József (Nađ, Jožef) 11, 18, 19
Nagy Magdolna 146
Náray Éva 121, 124, 127, 135, 147, 183–186
Nemessányi Sámuel 111, 113–116
Németh István, G. 32, 33, 35, 38, 187
Németh István Csaba 34, 37, 41, 103
Ninkov K. Olga (Ninkov Kovačev Olga) 3, 4, 36, 37, 88, 94, 95, 130, 135, 140
Oláh Sándor 1, 12, 45, 46, 50, 121, 123, 136, 147, 152, 160, 162, 163, 172, 178, 181, 183, 190, 197, 198
Oniga Erika 3, 4
Pandi, George 56
Papp Gábor György 68–78, 89
Pásztory Edith I. Bartókné Pásztory Ditta
Pátyi Szilárd 148
Pejkó Gergő 27
Penovác Endre 20, 143
Penovác Károly 127

Penovác Náray Éva I. Náray Éva
Pénovátz Antal 42
Pethő Csilla 188
Pilát Pál 32
Plájás István 3, 4
Pokoly Judit 23, 28, 56
Popović, Predrag 95
Prčić, Tvrtko 13
Püski Anikó, S. 149
Pyrker János László 74
Radošević, Nikola 16
Reményi (család) 40, 194, 195
Reményi László 114–116
Reményi, Michael 115
Ricz Péter 17–19
S. D. 122
Saáry Éva 196
Sáránszky Pál 32
Sasvári (család) 35
Scharff, Anton 65, 77
Sebők Zoltán 128, 189
Simmelweis Tibor, id. 40
Sharps, Malcolm 40
Silling István 190, 191
Šimon Vuletić, Viktorija 95
Solymosi Ákos 27
Stanić, Stevan 192
Stojko, Istvan (Sztójkó István) 9
Stradivarius, Antonius 111, 113–116
Sümegi György 128
Szabó Anikó 135
Szabó József 119, 123
Szabó Júlia 193
Szabó Mihály 62

Szajkó István 20, 143
Szalma Brigitta I. Agárdi Brigitta
Szalma Viktória 135
Szekeres László 17–19
Szelényi Károly 68–78
Szemmelveisz, Tibor, ifj. 194, 195
Szenes György 172
Szíj Rezső 196
Szilágyi László 182
Szombathy Bálint 97, 197
Szölőssy Vágó László 120
Szűcs Zsuzsanna 3, 4, 37
Tallián Tibor 27
Tápai Renáta 150
Telc Róbert 101
Telcs Ede 3, 4, 36, 37, 78, 95, 98–102, 104–106, 108, 109, 135, 142, 144–146, 148, 151
Tihanyi Bence 3, 4, 28, 30, 32–38, 40, 41
Todorović, Stevan 90
Tokai Gábor 37, 151
Toldi Éva 163
Tolnai Ottó 150, 198
Torbágyi Melinda 65
Tóth Piroska 128
Török Pál 92
Turi Tibor 152
Ugren, Dragomir 11
Ujfalussy József 193
Ujszászi Róbert 101, 108
Urbán Gábor 17
Urbán János 152, 199
Vámbery Ármin 76
Várnagy Ildikó 85
Veizer Tamás 200

Vígh Tamás 177
Vikárius László 28, 31, 39
Virág Gábor 135
Vlahović, Krisztina 3, 4
Vojnić, Geza 6
Völgyi Endre I. Léway Endre
Wahrmann, Mór 77
Weil, Liza 6
Zrnić, Dušica 18, 19

A feloldott kezdőbetűk jegyzéke

B. A. – Baranyi Anna
B. em – Benedek Miklós
B. Gy. – Bordás Győző
(B. A. V.) – Balázs-Arth Valéria
Ba. A. – Baranyi Anna
k. – Kabók Erika
K. N. – Kartag Nándor
m. k. – Mihályi Katalin
N-a – Nagy Magdolna
n. é. – Náray Éva
p. n. é. – Penovác Náray Éva
pasz – Patyi Szilárd
Sz. A. – Szabó Anikó
Sz. J. – Szabó József
T. E. – Toldi Éva
t. r. – Tápai Renáta
tt – Turi Gábor

Tárgymutató

Almási Gábor (1936–1981)

- szobrászat – Vajdaság
- kiállítás-ismertetés 147, 170, 180, 199
- kiállítási katalógusok 6

Andrássy Gyula, gróf (1823–1890) 78

Argo (folyóirat) 55

Babić, Miloš (1904–1968) 44, 48

- festészet – kiállítási katalógusok 9

Bácskossuthfalva (Stara Moravica) – építészet 42

Bácsmegyei Napló (folyóirat) – 2018 148

Balázs Árpád, G. (1887–1981) 47, 124, 130, 165

Balázs Árpád, G. (1887–1981)

- festészet
- kiállítás-ismertetés 126, 141, 154, 166, 173, 185
- kiállítási katalógusok 7, 13

Balázs-Arth Valéria (1956): *Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon* – könyvismertetés 82, 131, 132, 150

Baranyi Anna (1952) 137–139, 149

- interjúk 119–136
- könyvei
- *Oláh Sándor* 147, 152, 181
- *Telcs Ede éremművészete* 142, 144–146, 148, 151

Bartók Béla (1881–1945) 26, 28, 31, 39, 60, 61, 64, 112, 187, 193

Bartókné Pásztory Ditta (1903–1982) 34, 103

Beck Ötvös Fülöp (1873–1945) – éremművészet 68, 93

Bene Ferenc (1775–1858) 69

Beregszászy Lajos (1817–1891) – kiállítási katalógusok 38

Bešlić, Ana (1912–2008) 43, 84

Bešlić, Ana (1912–2008)

- szobrászat
- kiállítás-ismertetés 155, 192
- kiállítási katalógusok 8

- Boschán György (1918–1984) 184
- Boschán György (1918–1984)
- festészet – Vajdaság
 - kiállítás-ismertetés 153, 164
 - kiállítási katalógusok 14
- Böhm József Dániel (1794–1865) – éremművészet 69, 70
- Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet 24, 89
- Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma (Budapest)
- hangszergyűjtemény 23, 107, 117, 200
 - képzőművészeti gyűjtemény 23, 41, 96, 107, 118
- Budahelyi Tibor (1945)
- éremművészet 62, 63, 66, 80, 81, 112
 - éremművészet – kiállítási katalógusok 56
 - interjúk 63, 80, 81
- Chaplain, Jules-Clément (1839–1909) – éremművészet, francia 73
- Conia, Stefano (Kónya István) (1946) 33, 156
- Conia, Stefano, ifj. (1975) 33
- Dohnányi Ernő (1877–1960)
- kiállítás-ismertetés 67, 188
 - kiállítási katalógusok 25
- Dubois, Alphée (1831–1905) – éremművészet, francia 71
- Dudás Sándor (1948)
- éremművészet 129
 - kiállítási katalógusok 22
- Duranci, Bela (1931–2021) – interjúk 128
- Éremművészet – zene 21, 53, 60, 61, 64, 79, 83, 86, 93, 112, 177
- Éremművészet, magyar – 20. sz. – doktori disszertáció 2
- Erkel Ferenc (1810–1893) 68, 90, 91, 134
- Erzsébet, magyar királyné (1837–1898) 102
- Falvy Zoltán (1928–2017) 24
- Fémes Beck Vilmos (1885–1918) – éremművészet 72
- Festészet – Szabadka – 1900–1944 51
- Glid Nándor (1924–1997) 59

- Glid Nándor (1924–1997)
- szobrászat
 - kiállítás-ismertetés 168, 175, 176, 182, 186
 - kiállítási katalógusok 16
- Glücksthal Irén (1882–1956) 106
- Hangszerek – Magyarország – 18–20. sz. – kiállítási katalógusok 29
- Hangszerkészítés – Magyarország – kiállítási katalógusok 32, 33, 35, 38, 40, 110, 111, 113–116
- Haydn, Franz Joseph (1732–1809) 27, 86, 133
- Husvéth Lajos (Hušvet, Lajoš) (1894–1956) 49
- Irodalomtörténet, magyar – Vajdaság – 20. sz. 20, 143, 159
- Juhász Árpád (1863–1914) 52
- festészet – Vajdaság
 - kiállítás-ismertetés 167, 174, 179, 191
 - kiállítási katalógusok 15
- Képzőművészek, magyar – Vajdaság – lexikonok 131, 132, 150
- Képzőművészet
- iparművészet – Vajdaság – kiállítási katalógusok 5
 - Szabadka – 1944–1984 11, 161, 189
 - zene 41, 193
- Képzőművészet, magyar – Vajdaság 128
- Kodály Zoltán (1882–1967) 28, 187
- Kónya (család) – hangszerkészítés – Magyarország – kiállítási katalógusok 33
- Kónya István (1919–1999) 33
- Kónya Lajos (1948) 33, 156, 200
- Kónya Lajos, ifj. (1977) 33, 156
- Lange, Konrad (1806–1856) – éremművészet 74
- Lebó Ferenc (1960) – éremművészet 87
- Liszt Ferenc (1811–1886) 30, 64, 68, 79, 93, 158
- Magyar Tudományos Akadémia (Budapest) – képzőművészeti gyűjtemény 54, 68–78
- Major Ervin (1901–1967) – képzőművészet – zene 96
- Maroević Špuntin, Ivo (1937–2007): *Bevezetés a muzeológiába* – könyv-ismertetés 58

- Mihalovits Ödön (1842–1929) 68
- Moiret, Ödön (1883–1966) – éremművészet 75
- Morassi, Simeone (1966) 156
- Murányi Gyula (1881–1920) – éremművészet 75
- Muzeológia (folyóirat) 57
- Nemessányi Sámuel Félix (1837–1881) 111, 113–116
- Ninkov Kovacsev Olga (1964)
- *Farkasok és angyalok* – könyvismertetés 88, 140
 - *Az idő arcai I.* – könyvismertetés 94
 - interjúk 130
- Oláh Sándor (1886–1966) 45, 46, 50, 121, 123, 136, 147, 152, 160
- festészet
 - kiállítás-ismertetés 162, 163, 172, 178, 181, 183, 190, 197, 198
 - kiállítási katalógusok 1, 12
- Penovác Endre (1956) 20, 143, 159
- Penovác Endre (1956) és Szajkó István (1955): *Vajdasági íróportrék* – könyvismertetés 143
- Petőfi Irodalmi Múzeum – történet 149
- Pilát Pál (1860–1931) 32
- Pyrker János László (1772–1847) 74
- Reményi (család) 40, 156, 194, 195
- Reményi (család) – hangszerkészítés – Magyarország – 19–20. sz. – kiállítási katalógusok 40
- Reményi, Michael (1947) 40, 194, 195
- Reményi Mihály (1867–1939) 40, 194, 195
- Reményi László (1895–1964) 40, 114–116, 194, 195
- Reményi Zoltán (1900–1974) 40, 194, 195
- Saáry Éva (1929–2014) – kiállítás-ismertetés 196
- Sáránszky Pál (1919–2000) 32
- Sasvári Antal, id. (1895–1967) 35
- Sasvári Antal (1918–2007) 35
- Sasvári Antal, ifj. (1953–2016) 35
- Sasvári (család) – hangszerkészítés – Magyarország 35

Scharff, Anton (1845–1903) – éremművészet 65, 77
 Sebők Zoltán (1958) – interjúk 128
 Szabadkai Városi Múzeum
 – gyűjtemények – kiállítási katalógusok 18, 19
 – képzőművészeti gyűjtemény 43, 49, 50, 119, 122, 169, 171, 184
 – képzőművészeti gyűjtemény – kiállítási katalógusok 9, 36
 – múzeumpedagógia 120
 – történet 125, 127
 – Történelmi Osztály – Fegyverek és katonai felszerelések gyűjteménye 17
 Szajkó István (1955) 20, 143, 159
 Szilágyi László (1953) – szobrászat – kiállítás-ismertetés 182
 Szombathy Bálint (1950)
 – *YU retorika* – könyvismertetés 97
 Telcs Ede (1872–1948)
 – éremművészet 3, 4, 36, 37, 78, 95, 98–101, 104–106, 108, 135, 142, 144–146, 148, 151
 – szobrászat – 95, 101, 102, 109
 Todorović, Stevan (1832–1925) 90
 Török Pál (1941–2018): *Magyarországi érem- és a plakettművészet* – könyvismertetés 92
 Urbán János (1921–1993): *Örömnep* – könyvismertetés 152
 Vámbery Ármin (1832–1913) 76
 Várnagy Ildikó (1944) 85
 Wahrmann Mór (1832–1892) 77
 Zene, osztrák – 18–19. sz. – kiállítási katalógusok 27
 Zeneszerzők – Magyarország – 20. sz. – kiállítási katalógusok 28
 Zenetörténet, magyar – 19–20. sz. – kiállítási katalógusok 35, 38, 39–41

Az időszaki kiadványok jegyzéke

7 Nap I. Hét Nap

Bácsmegyei Napló (Szabadka) ISSN 2466-3610 104

Bácsország (Szabadka) ISSN 1450-6831 94, 97, 142

Bajai Honpolgár (Baja) ISSN 1416-4469 98–100
 Barátság (Budapest) ISSN 1218-0149 66
 Bélyegvilág (Budapest) ISSN 1218-1242 101
 Csongrád Megyei Hírlap (Szeged) ISSN 0133-0101 126
 Délvilág (Szeged) ISSN 1416-0099 129
 Dohnányi Évkönyv (Budapest) ISSN 1589-6145 67
 Dolgozók (Újvidék) ISSN 0416-2277 197
 Éremtani Lapok (Nagykovácsi) ISSN 0866-1871 177
 Hét Nap (Szabadka) ISSN 0352-2717 43, 160, 175, 180, 181
 Híd (Újvidék) ISSN 0350-9079 106, 147, 161, 163, 164, 166, 167
 Komárom-Esztergom megyei 24 óra (Tatabánya) ISSN 1416-8650 200
 Létünk (Újvidék) ISSN 0350-4158 88, 90, 171, 172
 Magyar Fórum (Budapest) ISSN 0865-3909 196
 Magyar Iparművészet (Budapest) ISSN 1217-839X 87
 Magyar Múzeumok (Budapest) ISSN 1219-4662 55, 57, 58
 Magyar Szó (Újvidék) ISSN 0350-4182 59, 84, 102, 119–121, 123–125,
 127, 130, 131, 133–136, 140, 141, 144–146, 148, 150, 152, 154, 155, 158,
 159, 178, 179, 183–186, 190, 191, 199
 Medailles (Helsinki) 60, 63, 64
 Muzsika (Budapest) ISSN 0027-5336 187, 188
 Népújtság (Marosvásárhely) ISSN 1220-3475 132
 Newsletter of the British Violin Making Association (London) ISSN 1365-
 1595 194
 NIN (Belgrád) ISSN 0027-6685 192
 Numizmatikai Közlöny (Budapest) ISSN 0230-0583 85, 92, 151
 Pro memoria (Szabadka) 46, 48
 La Provincia (Cremona) 156
 Rukovet (Szabadka) ISSN 0035-9793 162, 168, 169, 182
 Subotičke novine (Szabadka) ISSN 0351-6466 49, 50, 122, 153, 157, 165
 The Strad (London) ISSN 0039-2049 195
 Studia Musicologica (Budapest) ISSN 1788-6244 93
 Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae (Budapest)
 ISSN 0039-3266 61
 Új Művészet (Budapest) ISSN 0866-2185 54, 193

Üzenet (Szabadka) ISSN 0350-493X 44, 45, 47, 143, 170, 173, 174, 176, 189, 198

Zene – Zene – Tánc (Budapest) ISSN 1218-6678 53

Zenetudományi Dolgozatok (Budapest) ISSN 0139-0732 79, 83, 86, 96, 105, 112

Zombor és Környéke (Zombor) 52

A BIBLIOGRÁFIÁBAN HASZNÁLT RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

BTK – Bölcsészettudományi Kutatóközpont

ELKH – Eötvös Loránd Kutatási Hálózat

évf. – évfolyam

god. – godište

HAS – The Hungarian Academy of Sciences

ill. – illusztrált

In – innen

I. – lásd

mell. – melléklet

MTA – Magyar Tudományos Akadémia

No – szám

O. M. K. Zeneművészeti Főiskola – Országos Magyar királyi Zeneművészeti Főiskola

p. – pagina (oldal)

RCH – The Research Centre for the Humanities

sz. – szám

ULUV – Udruženje likovnih umetnika Vojvodine

IRODALOM

BAŠIĆ Palković, Nevenka (2012): Bibliografija izdanja Gradskog muzeja Subotica : (1948–2010). Gradski muzej, Subotica

CSÁKI S. Piroska (2007): A Forum Könyvkiadó bibliográfiája : 1957–2006. Forum, Újvidék

CSAPÓ Julianna (1997): A jugoszláviai magyar irodalom 1993. évi bibliográfiája. Magyar Tanszék, Forum, Újvidék

KISS G.–FARKAS A. (1998): Üzenet : (1971–1997). Szabadegyetem, Szabadka

KISS G.–FARKAS A. (2005): A Híd repertóriuma : 1976–2001. Forum, Újvidék

LUKÁCS Melinda (2010): A többarcú Erkel. In: Magyar Szó, 304. sz., 15.

MAGYAR Tudományos Akadémia. Magyar Tudományos Művek Tára.

MERKOVIĆ, L.–PAPDI, I. (2014): Bibliografija časopisa za književnost, umetnost i kulturu Rukovet : 1955–2014. In: Rukovet, 5–8.

NINKOV Kovačev Olga (2004): Istorijat umetničkog odeljenja Gradskog muzeja Subotica : (1894–2004). In: Museion, 4., 207–270.

NINKOV Kovačev, Olga (2013): Lica vremena : portreti iz umetničke zbirke Gradskog muzeja u Subotici. 1. Gradski muzej, Subotica

PAPDI I.–VOJNIĆ Hajduk, I. (2021): Bibliografija izdanja DO Monografija Subotica i glasila Pro memoria. In: Ex Pannonia, 25., 45–74.

VUKOVIĆ Dulić Ljubica (2007): Izložbena djelatnost Gradskoga muzeja u Subotici : (1980–2006). In: Museion, 6., 93–142.

JEGYZET

¹ Baranyi Anna így tekint vissza erre az időszakra: „Nagy szeretettel gondolok azokra az évekre, amiket a szabadkai Városi Múzeumban töltöttem. Emlékei és jelentősége cseppet sem halványodtak el. Ha kimaradtak volna, nem tartanék ott, ahol most vagyok.” (LUKÁCS 2010: 15)

² Baranyi Anna közlése.

KUCOR TAMARA

A historizmus és a szecesszió mezsgyéjén

Adalék Bácskossuthfalva építészettörténeti kutatásaihoz

Bácskossuthfalva (korábban Ómoravica)¹ építészeti örökségével eddig elenyészően foglalkozott a szakirodalom. Az egyik első komolyabb művészettörténeti feltérképezést Baranyi Anna készítette 1977-ben, amelyben a Posta utca művészettörténeti topográfiáját vázolta fel (BARANYI 1977). Jelen rövid tanulmányban Baranyi Anna kutatásaiból kiindulva és azokra támaszkodva további adatokkal szolgálunk Bácskossuthfalva historizáló és szecessziós építészetéről, a helyi ornamentika jellegzetességeiről, valamint a falu építőmestereiről.

Bácskossuthfalva gazdasági élete a 19. és 20. század fordulóján fennállóban volt: a mezőgazdaságon alapult ugyan, de már számos, arató- és cséplőgéppel rendelkező gazda vállalkozott is a faluban. Létrejött az Omoraviczai Közgazdasági Bank, megkezdte működését – az építkezés szempontjából igen fontos – Götter-féle téglagyár, és felépült a harmadik malom (BESNYI 2016: 25). A közlekedési infrastruktúra kialakítása is hozzájárult az általános fejlődéshez: 1908-ban megérkezett az első vasúti szerelvény a faluba. Bácskossuthfalván a Szabadka–Cservenka vasútvonal haladt át, amely gyorsabbá és praktikusabbá tette a kapcsolatot a többi településsel, de az Osztrák–Magyar Monarchia többi nagyvárosával is. A falu tehetősebb lakossága ezáltal egy új életformával ismerkedhetett meg, és ez a hatás idővel az építészetben is megmutatkozott. A 19. század utolsó évtizedeiben valósággal átváltozott a falu arculata: az addig főként vert falú parasztházak mellett nagyszámú historizáló polgári ház épült fel, majd pedig egy új stílusirányzat, a szecesszió is megjelent a település építészetében, főként a lakóépületek homlokzatainak dekorációjában.

Helyi építőmesterek: Schumacher Károly, Schumacher János
és Gulyás János

A századfordulón épült neoreneszánsz stílusú épületek megjelenése Schumacher Károly (1848, Cservenka – 1922, Bácskossuthfalva) építőmesternek köszönhető. Nagy szakmai tudással rendelkező mester volt, akinek vezető szerepe volt a falu építészei között. Schumacher építette a Faluházát (1880), az Ungár-házat, a jegyzőlakot (1902), a Dévay-házat, és a későbbi gyógyszerártár épületét a mai Szent István utcában (BESNYI 2016: 25).

Schumacher Károlyról nagyon kevés adatunk van, de 1987-ben, a *Magyar Szóban* megjelent Bálint Lajos bácskossuthfalvi kőműves hiánypótló visszaemlékezése, aki tőle tanulta ki a szakmát. A következőket vallotta mesteréről és annak munkásságáról: „1908-ban álltam el inasnak. Schumacher Károly volt a mesterem, amikor elszegődtem hozzá, még nem sejtettem, hogy egyszer rokonságba kerülök vele. Hogy az egyik unokáját veszem el feleségül. Német ember volt, törte a magyart, Cservenkáról telepedett át Moravicára. Ő vállalta itt a szebb épületeket. Csak példának mondom, hogy a katolikus templommal szemben a Dévay-féle ház is ő építette, meg azt is, ahol ma a gyógyszerártár van, azután az Ungár-féle ház. Ezeket szerintem mind műemlékké kellene nyilvánítani, nem azért, mert a feleségem öregapja, az én mesterem építette őket, hanem mert egy korszakot jelölnek a falu építészetének történetében. A mester, aki fölhúzza azoknak az épületeknek a falait, már elporladt, maguk a házak is igencsak megvénültek, de az a kisasas is, aki a mester keze alatt tanult, és aki magának most mindezt elmondja, közelebb van a százhoz, mint a nyolcvanhoz. Abban az időben mi Schumacher Károlynál mindenekelőtt a falazást tanultuk, aztán belső pucolást, külső pucolást, a homlokzati rész elkészítését; egy szóval a pincétől a mennyezetig minden a kőműveseké volt, a többi, vagyis a tető az ácsoké, megjegyzendő azonban, hogy a tető cserepezése is a kőművesekhez tartozott. A városokban külön cserepező mesterek voltak, ilyen mesterek falun a mai napig nincsenek, ezt a kőművesek végzik el. A mesterem négy-öt inassal és három-négy segéddel dolgozott. Az inasok mind helybeliek

1. kép: Schumacher Károly háza. Fotó: Hevér Miklós

voltak, a segédek eleinte Cservenkáról hozta a mester úr” (*Magyar Szó*, 1987. augusztus 19., 12). Mindezek mellett még megjegyzi, hogy a mesterén kívül még két kőműves dolgozott a faluban: Fekete János és Juhász János.

Saját házát a Posta utca és a Mátyás király utca sarkán építette fel a 19. század végén (BARANYI 1977: 55). A neoreneszánsz kialakítású homlokzat függőlegesen három részre tagolódik és ezeken két-két ablak helyezkedik el (1. kép). A középső ablakpár felett egy timpanon helyezkedik el, ennek a közepén egy kartusban a háztulajdonos iniciáléi (SK) helyezkednek el, az felett pedig egy mezőben a mesterségére utaló attribútumok: csiszoló, kőműveskanál, spakli, habarcsos vödör (2. kép).

A neoreneszánsz stílusú Ungár-házat (Pacséri út 14.) is Schumacher Károly építette. A háznak irodalomtörténeti jelentősége is van, hiszen ott zajlott le a híres leányszöktetés, amely alapötlet gyanánt szolgált Mikszáth Kálmánnak *A Noszty fiú esete Tóth Marival* című regénye megírásához. A zsidó nagybirtokos Ungár család bácskossuthfalvi földszintes háza neoreneszánsz stílusú; de nem csak itt volt lakásuk, hiszen a család

2. kép: Schumacher Károly iniciáléi saját házáén, mögötte a mesterségére utaló attribútumok. Fotó: Hevér Miklós

néhány tagja Szabadkán is élt (PETERDI 2010: 253). Ungár Józsefnek a mai Đura Đaković utca 10. szám alatt található szabadkai egyemeletes bérháza szecessziós stílusban épült Macskovics Titusz és Salga Mátyás tervei alapján (VUJNOVIĆ–ALADŽIĆ–GRLICA 2004: 141). A szecesszióban bővelkedő Szabadka és Bácskossuthfalva nem fekszenek messze egymástól, minden bizonnyal kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok is léteztek közöttük, így módon az új stílusú építészet hatása Szabadkáról is áterjedhetett a falura. Ne feledjük, hogy a vasútvonal kiépítésével a kapcsolattartás is hatékonyabb lett, és az Ungároknak sem véletlenül volt több lakóházuk a szabadkai vasútállomás közelében.

Schumacher Károly fia, Schumacher János² is építőmesterként tevékenykedett a faluban, hozzá kötődik a szecessziós stílusú óvoda felépítése (Táncsics Mihály utca 8.)³ (3. kép). A Vállalkozók és Iparosok Lapjából tudjuk, hogy a Kossuthfalva községi elöljáróság 1910. január 20-án hirdette meg a versenytárgyalást az óvoda felépítésére (*Vállalkozók és Iparosok Lapja*, 1910. február 5., 9). A hirdetményben többek között az áll, hogy az

3. kép: A régi óvoda épülete 2016-ban. A szerző felvétele

Óvoda felépítésére a költségvetésből 17 512 korona van előirányozva; az építés azonnal megkezdendő, és hogy az építéshez kizárólag a magyar szent korona országainak területén előállított anyagok használhatók fel, valamint csakis magyar honos iparosok és munkások alkalmazhatók. Az óvoda árlejtésének eredményéről a Pesti Napló 1910 márciusában a következőképp számolt be: „Az 17 512 koronával előirányzott óvoda építésére ajánlatot tettek: Gulyás János (Kossuthfalva) 5%, Heine és Pfeiffer (Pacsér) 6%, és végül Schumacher János (Kossuthfalva) 5% áremeléssel, kinek ajánlata el is fogadtatott.” (*Pesti Napló*, 1910. március 20., 3). Tehát az épületet 1910 márciusa után kezdték el építeni, a használatba vételének időpontja pedig egyelőre nem ismeretes.

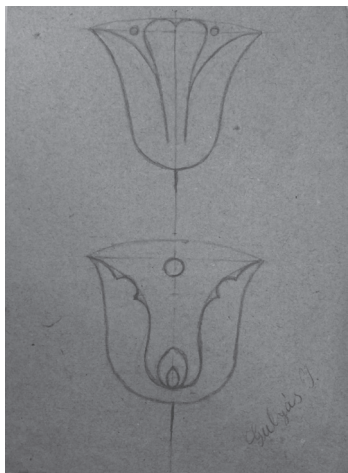
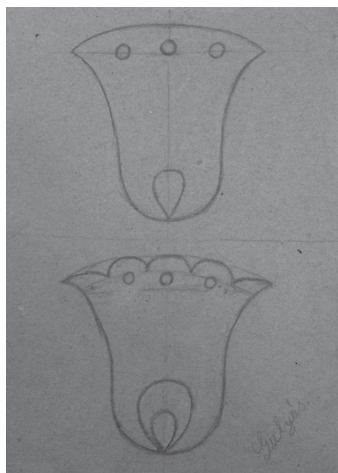
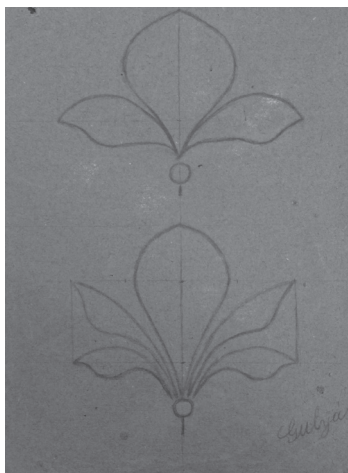
Az óvoda homlokzata függőlegesen három részre tagolódik. A középrizalit hangsúlyos oromzatának hullámzó végződése nem tipikusan szecessziós, inkább az úgynevezett parasztbarokk házak oromzatára emlékeztet. Ez a kapcsolat nem is annyira véletlen, egyrészt azért, mert az

építészek nagy része nem mindjárt szecessziós épületeket tervezett, így az eklektika és a szecesszió olykor keveredik, másrészt a szecesszió vonalvezetése és tömegformálása sokkal közelebb áll a barokk stílushoz, mint mondjuk a nyugodt, kiegyensúlyozott reneszánszhoz vagy klaszszicizmushoz.

Ami az oromzaton található díszeket illeti, a középső szárnyas angyalfej a legszembetűnőbb, kétoldalt maszkok, valamint szőlőfürtök láthatóak. Az angyalfej az épület funkciójára utal, az óvodákat a 19. század folyamán angyalkertnek hívták (VUKOV RAFFAI–MIKUSKA 2018: 180). A férfimaszkok gyakran fordulnak elő az építészet díszítőelemeként a historizmusban, de groteszk megjelenési elemei a szecesszióknak is. Ezeket növényi levelek veszik körül kétoldalt. A szőlőfürtök, a szőlőművelés és a borászat elterjedésére utalnak, Bácskossuthfalván ugyanis a 19. század közepén 400 hold szőlőültetvényt jegyeztek (BESNYI 2016: 18).

Figyelemre méltó az épületen található kovácsolt vas zászlótartó, különösen a rajta lévő tulipánok, amelyek a tulipánmozgalom nyomait mutatják. Az 1905-ben indult mozgalom a magyar termékek vásárlását szorgalmazta, a cél pedig a magyar ipar fellendítése volt az osztrákkal szemben. Akik ez mellett álltak ki, tulipános jelvényt viseltek, és a termékeken is alkalmazni kezdték a tulipán szimbólumot, ami a hazai ipar támogatásának egyik formája volt.⁴

A *Pesti Napló* hirdetményében felmerül Gulyás János építőmester neve is. Gulyás János 1878. augusztus 12-én született Magyaránizsán. 1904. április 14-én kötött házasságot Méhes Juliannával, aki jól szituált családból származott. Moravicán éltek. Három gyerekük született: József (1904), Julianna (1907), Rozália (1910). Az első világháborúban tűnt el.⁵ Ugyan nem járt sikerrel az óvoda árlejtésén, de dédunokája, Losonc Csáti Szabó Márta elmondása szerint ő építette az úgynevezett Kocsis-házat (Topolyai út 1.) és a bácskossuthfalvi vasútállomás építkezésén is dolgozott. Gulyás János építészeti tevékenységéről tanúskodnak megmaradt vakolatdísz-tervezései is, amelyek az első világháború előtt készültek. Főként florális motívumokat rajzolt meg – herelevél, nőzirom, tulipán –, amelyek népművészet ihlette szecesszió szellemét tükrözik. Nagy precizitással, körzővel és vonalzóval tervezte meg őket, grafit- és

4–6. képek: Gulyás József vakolat-
dísz-tervrajzai

színes ceruzát használva. Sajnos Bácskossuthfalván egy homlokzatról se köszönnek vissza ezek a díszek. Az efféle vakolatdíszek általában a ház oromzatára kerültek, a padláslyuk mellé, ahol megjelenhetett még a ház felépítésének éve és a tulajdonos monogramja. A motívumok gazdagsága elsősorban az építető anyagi helyzetétől függött, de az építőmester ügyességétől és kreativitásától is (SZILÁGYI–KERNER 2019: 88). Gulyás János megmaradt vakolatdísz-tervrajzai 2021-től a Szabadkai Városi Múzeum gyűjteményének részét képezik (4–6. képek).

Szeccessziós ornamentika: félkörös ablakdíszek, csüngők, rózsák

Bácskossuthfalván háromféle, szeccesszióra jellemző motívum lelhető fel: a gombafejszerű félkörös ablakdísz, a csüngő motívum és a rózsák. A rózsamotívum kivételével leginkább a bécsi, geometrikus szeccesszió képviselteti magát.⁶ A bécsi szeccessziót a linearitás, a vertikálisokra való törekvés, a klasszikus elemek és a homlokzatok limitált, geometrikus díszítése jellemzi, míg a szeccesszió magyaros változata gyakran népművészeti ihletésű. Meg kell jegyezni, hogy a legtöbb épület és rajta lévő motívumvilág – a sematizált, leegyszerűsített formák – a késői szeccesszió példája, amely már átnyúl a két világháború közötti időszakba.

A valamikori Korona – majd később Aranyhordó – kávéház és szálloda a századforduló táján épülhetett, így voltaképpen Bácskossuthfalva egyik szeccessziós elemekkel rendelkező legkorábbi épületének mondható. A faluközpont arculatát döntően meghatározza, L alaprajza van, és sarokbejáratával kiválóan illeszkedik az útkereszteződésbe. A palatető napjainkra már kifakult, halványan azonban még látszódik a mintázata. Néhány ajtó és ablak a sok átalakítás ellenére is még az eredeti, mellettük jellegzetes csüngő minták ékesítik a homlokzatot.

Az óvoda ablakai felett lévő félkörös, gombafejre hasonlító dekoráció nagy hatással volt a falu többi lakóházának vizuális kialakítására. Ez a motívum vagy önállóan jelenik meg, vagy pedig másmilyen díszítőelemekkel kombinálják. Számos bácskossuthfalvi parasztházon is megjelenik a gombafejszerű félkör az ablak felett. Ezek oromzatán az 1927-es évtől egészen 1940-ig terjedő évszámok olvashatóak le. Ez nem feltétlenül az építés dátumát, hanem a tatározást jelölheti (SZILÁGYI KERNER 2019: 88). A gombafejszerű félkörös ablakdísz ugyanabban az időszakban, amikor az óvoda épült, Ausztria különböző részein is jelen volt (lásd SCHUBERT 2012: 80). Ez azt tanúsítja, hogy az olyan kis vajdasági települések, mint Bácskossuthfalva, nem sokkal maradtak el az európai törekvésektől, és igyekeztek lépést tartani a nagyvárosi trendekkel.

A csüngő szalagok a bécsi geometrikus szeccesszió világának az egyik ismétlődő motívumai. Feltételezhető, hogy a függőleges csüngő növényi eredetű ornamentumnak az absztrakciója. A csüngő motívum több

épületen előfordul. Az Ivan Modrčin utca 2. és a Szent István utca 25. alatt található házakat pedig szinte azonos, a kései lineáris szecesszió szellemében készült, geometrizált csüngő díszíti (7. kép). A különbség a vertikális csüngő végződésében van: az egyiknél szögletes, míg a másiknál kerek. A felépítésük dátuma nem ismert, de a szinte megegyező vakolatdíszítés arra utal, hogy nagyjából egy időben épülhettek, és az ismeretlen építőmester kézjegye is tetten érhető.

7. kép: Lineáris csüngő a Szent István utca 25. számú házában. A szerző felvétele

A rózsza az egyik leggyakoribb ábrázolás a népművészetben, onnan vette kölcsön a szecesszió, s gyakran kapcsolódik hozzá szimbolikus jelentés is (BECHTOLD 2017: 39). A Kossuth Lajos utca 18. száma alatt álló látványos családi ház a 20-as években épült. A középrizalit hullámzó oromzata teszi igazán különlegessé (8. kép). Az oromzat felületén a minta három részre oszlik, ami pávafarok mintát sejtet. Az eresz alatt frízszerű díszítés található, amelyet szegfűvirágok képeznek. Az ablakokat vörösre színezett rózsacsokrok, felül pedig hat apró rózsabimbó keretezi. Mindezek a motívumok együttesen népies, magyaros jelleget kölcsönöznek az épületnek, így az a szecesszió magyaros változatának a legkifejezőbb példája Bácskossuthfalván.

Nagyon hasonló dekoráció található néhány házzal odébb, a Kossuth Lajos utca 34-es szám alatt. Maga az épület inkább historikus jellegű, de a homlokzatra, az ablakok köré szecessziós ornamenseket helyeztek. A különbség az, hogy a vakolatdísz nem kapott külön színezést, és itt csak

egy szál róza van, viszont az ablakot körülvevő csipkés mintázat szinte azonos. Valószínűleg ez a két ház is ugyanaz az építőmester munkája.

8. kép: Kossuth Lajos utca 20. – a szecesszió magyaros változatának a legkifejezőbb példája Bácskossuthfalván. A szerző felvétele

Gellér-féle ház

A Táncsics Mihály utca 5. szám alatt – az óvoda közvetlen közelében – található egy családi ház, amely 1927-ben épült Gellér Ferenc módos helybeli gazda megrendelésére. A homlokzatot dekoratív lizénák tagolják három mezőre. Mindegyik mezőben két ablak van, amelyek felett a félkörös minta szintén megtalálható, azzal, hogy itt színes, türkiz és rozsdaszínű kerámialapokkal is kiegészítették (9. kép). A ház kapuján lévő rács szecessziós vonalvezetésű, amelyen a bécsi szecesszióra jellemző karikák is részei a vaskompozíciónak. Magán a kapun, fába vésve, virágmotívumok találhatók. Az ablakokat elválasztó lizénák csüngő motívumokat képeznek – a bejárati kapu mellett szintén láthatók ilyenek. Ennek értelmében kijelenthető, hogy ezen a házon megjelenik a bácskossuthfalvi szecesszió minden eleme a maga érett formájában – az ab-

lakok felett található dekorációtól a virágmotívumon keresztül a csüngőig.

Eltűnő értékek

A falusi házak a lakosság számának csökkenésével gyakran gazdátlanra, ennek következtében pedig az enyészet és a pusztulás áldozataivá válnak. Számos ház pedig a helytörténeti és esztétikai értékek figyelmen kívül hagyásával teljesen átépítenek, így nem maradnak meg a historizáló vagy szecessziós díszítések. Ennek a tendenciának egyik szemléletes példája a Posta utca

27-es számú háza, amely napjainkra csupán egy egyszerű, simára vakolt ház, az eredeti díszítésből nem maradt már semmi. Szerencsére Baranyi Anna 1977-ben megjelent tanulmányában, *A Posta utca művészettörténeti topográfijában* részletesen leírta ezt az épületet, így lehet némi fogalmunk, hogyan nézhetett ki a ház: „A Posta utcában a 27-es számú ház homlokzata készült szecessziós stílusban. A homlokzatán elhelyezkedő négy ablak fajanszlapokkal hangsúlyozott geometrikus díszítésű. A pilaszteres tagolást ugyan elhagyja, de három geometrikus díszítéssel ellátott lizéna segítségével tartja magát a homlokzat megszokott tagolásához. Főpárkánya horizontális vonalak segítségével van kialakítva, melyek között a rozettáknak megfelelő helyen (az ablakok felett) négyszögletes fajanszlapok helyezkednek el. Ez a ház 1926-ban épült” (BARANYI 1977: 57).

A falusi építészeti örökségek feltérképezése és dokumentálása elengedhetetlen. Baranyi Anna módszertani gyakorlatnak szánt kutatómunkája nemcsak pótolhatatlan adatokkal szolgált a jövő kutatói számára, hanem a múlt értékeinek átörökítése is egyben.

9. kép: A Gellér-féle ház ablaka. A szerző felvétele

IRODALOM

- BARANYI Anna 1977. A Posta utca művészettörténeti topográfiája. *Moravica monográfiája – Közöny*, 2., 53–63.
- BECHTOLD Ágnes 2017. Az Alföld szecessziós növényi díszítőmunkáinak szimbolikája. In *Szecesszió az Alföldön. Dolgozatok a régió művészet-és várostörténetéről* (szerk. Brunner Attila, Mészáros Márta, Veress Dániel). Kiskun Múzeum, Kiskunfélegyháza
- BESNYI Károly 2016. *Az utókornak*. Monográfia Helytörténeti Egyesület, Bácskossuthfalva
- GELLÉR Katalin 2005. A tulipánkert-mozgalom. In *Angyalokra szükség van*. MTA MK, Budapest
- NINKOV K. Olga 2012. A tulipán jegyében. In *100 éves a Szabadkai Városháza* (szerk. Gordana P. Vujnović). Községi Műemlékvédelmi Intézet, Szabadka, 93–97.
- PETERDI Vera 2010. A bácskai Ungárok regényes története. Az Ungár család hagyatéka a Magyar Nemzeti Múzeumban. *Történeti Muzeológiai Szemle*, 10., 231–256.
- PRČIĆ VUJNOVIĆ, Gordana–ALADŽIĆ, Viktorija–GRLIĆ, Mirko 2004. *Gradotvorci I*. Subotički stambeni objekti od baroka do moderne – *Városerőltők I*. Szabadkai lakóépületek a barokktól a modernizmusig, Szabadka
- SCHUBERT, Peter 2012. *Die Wunderwelt des Jugendstils. Architekturdetails aus den Donauländern*. Verlag Stift, Klosterneuburg
- SZILÁGYI Mária–KERNER Gábor 2019. *Newtrad: A szegedi nagytáj építészeti útmutatója*. Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Móra Ferenc Múzeum, Szeged–Zenta
- VUKOV Éva–RAFFAI Judit–MIKUSKA Éva 2018. A 175 éves vajdasági magyar óvodapedagógia a nemzeti identitás és az anyanyelvhasználat kérdésének tükrében. *Tanulmányok*, 1., 179–194.

FORRÁSOK

Az Újság
Magyar Szó
Pesti Napló
Vállalkozók és Iparosok Lapja

JEGYZETEK

- ¹ A falu neve a történelem során sokszor változott. A török időkben bukkant fel az Omorovica névváltozat. Ehhez hasonló változatok egészen a századfordulóig szerepeltek: Omorovicza, Bács-Omorovicza, Ómorovicza. 1907-től Kossuthfalva, 1912-től pedig Bácskossuthfalva volt a falu hivatalos neve (BESNYI 2016: 65–66).
- ² Schumacher Jánosról igen kevés adatunk van. A korabeli sajtóból viszont tudjuk, hogy 1912-ben több ezer koronás adósságai miatt körözték (Az Újság, 1912 november 1., 13).
- ³ A régi óvoda épületét ma az Id. Kovács Gyula Á. I., a Papp Pál Cserkészcsapat, az Ifjúsági Fúvószenekar és a Zsáki József Sakk-klub használják.
- ⁴ A szabadkai szecessziós Városháza is ennek a mozgalomnak a nyomait mutatja (NINKOV K. 2012: 93–97). A tulipánmozgalomról lásd: GELLÉR 2005
- ⁵ Ezúttal is köszönöm Losonc Csáti Szabó Márta szíves adatközlését.
- ⁶ Érdekes megemlíteni, hogy a szomszédos Pacséron, amely csupán néhány kilométerre fekszik Bácskossuthfalvától, inkább a szecesszió magyaros változata dominál. A házakon gyakori a népművészet ihlette florális motívumok használata.

KORHECZ PAPP ZSUZSANNA

Oláh Sándor festés- technikája és -kellékei

A művészet technikatörténete egy újnak mondható kutatási terület, mely átmenetet képez a művészettörténet, a restaurálás és a természettudományok között. A Nyugat-Európában már több mint húsz-harminc évvel ezelőtt megjelent interdiszciplináris hozzáállás számos nagyszerű eredményt mondhat magáénak: leginkább a nagy mesterek (Raffaello, Rubens, Rembrandt, Velazquez stb.) festéstechnikáját vették górcső alá, hiteles műveik anyagainak beható restaurátori és természettudományos vizsgálatával, melyek eredményei azokra az egyszerűnek tűnő kérdésekre adhatnak választ, hogy mivel és hogyan festett a művész. Ez elsősorban az eredetiségvizsgálatok szempontjából tűnhet fontosnak, a nem világhírű mesterek esetében azonban a művész jobb megismerése további műveinek beazonosításához is hozzájárulhat, hiszen a 17–18. században sok alkotó nem jelezte festményét.

A művészettörténet kiegészítő szakirodalmának számítanak az ókor óta feljegyzett és generációk tucatján áthagyományozódott festőkönyvek is. A 16. századtól a Nyugat-Európában sorra alakuló művészeti akadémiák voltak a legnagyobb hatással arra, hogy miként hozták létre a festők az alkotásaikat. Általában a 19. század első feléig alkotó mesterek szempontjából mérvadó festéstechnikájuk megismerése, mert a 19. század második felében, az ipari forradalom hatásainak köszönhetően beállt változások szinte uniformizálták a művészek festéstechnikáját. A kézi szövőszéken előállított vásznak helyett 1840 körül megjelennek a gépi szövésű és alapozású, gyárilag előkészített hordozók. Az 1860-as évektől megjelenő kartont is sokat használják a kedvező ára miatt. A 19–20. század fordulóján kezdték el gyártani a furnérlemezt, a 20. század közepétől a farostlemezt, melyeket csakhamar a műalkotások hordozóiként is hasznosítottak.

Felvetődik a kérdés, hogy vajon miért lenne fontos megismerni egy, javarészt a 20. század első felében alkotó művész festéstechnikáját. Oláh Sándor sajátos helyzetbe került a trianoni békediktátum után: ragaszkodva Szabadkához szinte önkéntes számkivetettségben élte életét. Az újonnan megalakuló államban és a provinciális helyzetbe süllyedt városban szinte lehetetlen volt az általa korábban használt minőségi alapanyagokat beszerezni, ezért kiváló szakmai ismereteinek köszönhetően alkotásainak egy részénél maga készítette elő hordozóit, a 18. századi mesterekhez hasonlóan. Célunk ismertetni az Oláh által használt technikákat és eszközöket.

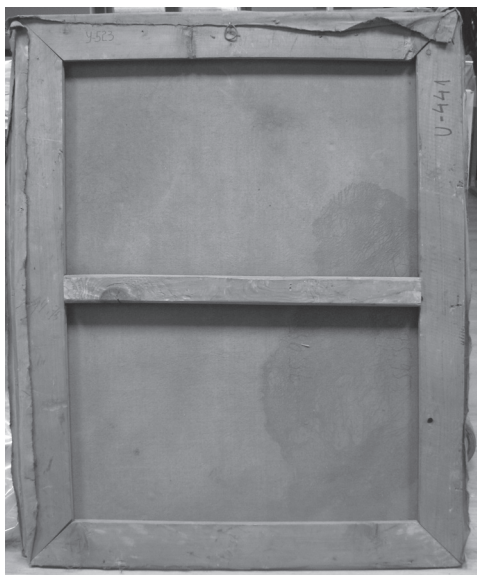
Oláh Sándor, a mindenkori délvidéki festőművészet nagy alakja ugyan nem városunkban látta meg a napvilágot – a partiumi Magyarcsékén született evangélikus családban –, de élete java részét Szabadkán töltötte. Az általános iskolai és a gimnáziumi nem túl fényes tanulmányai után törvényszéki bíró édesapja jobbnak látta, ha kétkezi munkás válik belőle. A felvidéki korompai acélgyárban töltött esztendő tanulmányai folytatására ösztönözte: először a budapesti Országos Magyar Iparművészeti Iskolában tanult ötvösséget, majd az Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda és Rajztanárképezde festészeti osztályába járt Zemplényi Tivadar (1864–1917) tanítványaként három esztendeig. Tanulmányai a müncheni akadémiára vitték tovább, ahol Angelo Jank (1868–1940) osztályába járt, esténként pedig Hollósy Simon (1857–1918) magániskoláját látogatta (BARANYI 1986). Innen egyenes út vezetett a Nagybányai Művésztelepre, amelyet idővel Iványi Grünwald Béla (1867–1940) meghívására Kecskeméti Művésztelepen töltött időszakok tarkítottak az I. világháború kitöréséig. A szolgálat java részét végigfestette. 1917-ben nősült meg, felesége Plesz (Erzsébet) Teréz (1896, Rév/Dzsida – 1961, Szabadka) mindvégig a betegségekkel és pénztelenséggel küzdő férje mellett állt, tartotta a lelket a művészből (GAJDOS 1986). Leányuk, Éva 1918-ban látta meg a napvilágot, és a II. világháború után Izraelbe vándorolt ki. Oláh Sándor remek pedagógusként számos szabadkai művészt indított el útján (Almási Gábor, Hangya András, Sáfrány Imre stb.). Életében egy retrospektív kiállítása volt 1961-ben (DÉVAVÁRI 2000: 38–50). Baranyi Anna 1986-ban rendezte meg Oláh Sándor korszakalkotó tárlatát,¹ me-

lyet a Forum és a Szabadkai Városi Múzeum közös gondozásában megjelenő, általa írt monográfia tett teljessé (BARANYI 1986). A Szabadkai Városi Múzeumban működő Vajdasági Magyar Galéria (1830–1930) állandó kiállításán kiemelkedő műveit bármikor megcsodálhatja a közönség (NINKOV K. 2013: 123–124): a gyűjtemény alapját Oláh József, a festő öccsének hagyatéka képezi – harminc értékes mű, amely Baranyi Anna munkájának köszönhetően került a szabadkai múzeum gyűjteményébe Gamauf Gézáné Oláh Erzsébet (a festő testvérének a lánya) ajándéka-ként, a művész századik születésnapján 1986-ban. Kudlik Arának, a festő fogadott lányának köszönhetően a múzeumba kerültek a művész festészeti eszközei, szőnyegtervei, folyóiratai is. Gyűjteményünkben őrzött festőállványát és palettáját többször is megőrkítette műtermében készült festményein, melyeket feltételezhetően az intézményünk műhelyében hasznosított szétnyitható állványán festett meg. Harmadik, ösz-szecsukható „terepi” festőállványa nem került közgyűjteménybe (1. kép).

Oláh alkotóművészetében a szecesszió rövid életű volt, a rokon iparművészeti területeken (plakát-, szőnyeg- és kerámiatervek, könyvillusztrációk) való működése azonban a szecesszió által életre keltett art&craft mozgalom kései megtestesítőjévé avatja (NINKOV K. 2020: 107). Izmu-soktól többnyire mentes festészetével megteremtette jól felismerhető egyéni stílusát. Legszámosabban portrékat ismerünk tőle: kivételes jellemábrázolásra volt képes, de táj- és életképei is jelentősek, csendéletei szinte metafi-zikus hangulattal telítettek.

1. kép: Oláh Sándor: *Műteremben* (Kudlik Zoltán fest), 1955 körül, olaj/vászon, cca. 60x50 cm, magántulajdon

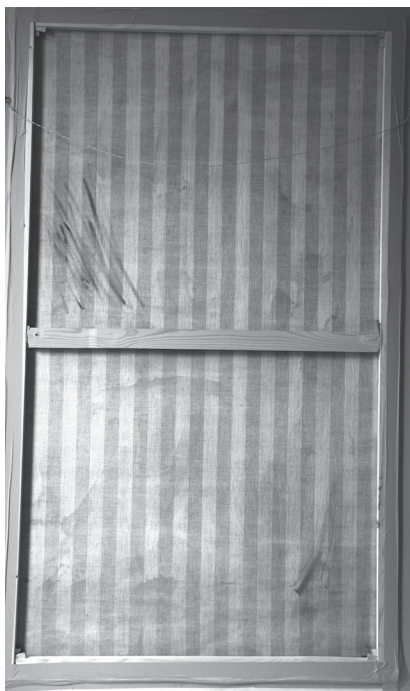

2. kép: Oláh Sándor: Krausz Dezső kelebíai molnár arcképe, hátoldal, 1930, olaj/vászon, 95×75 cm, Szabadkai Városi Múzeum, U-523.

Leginkább olajban dolgozott. Tanulmányainak köszönhetően a szép-művészetek mellett Oláh nem idegenkedett a fémmegmunkálástól és az asztalosmunkától sem: „Szenvedéllyel fűr-farag. Valóságos ezermester. Szabadidejében maga csinálja képrámáit, még a hozzávaló szerszámaikat is ő gyártja. Nagyon szereti a szép, ragyogó, éles, hegyes szerszámokat. Csinált néhány nagyon sikerült linómetszetet is” – így vall a művész felesége (MUNK 1933: 23).

Ennek emléke a ma is használatban lévő, valószínűleg saját készítésű kiváló vászonszövő. A szabadkai Városi Múzeum gyűjteményében lévő több képének is ő készítette a vakkeretét (például a Krausz házaspár portréi) (2. kép), valamint a díszkeretét is, úgy, mint a fenti, műtermében készült kép lépcsőzetes díszkeretét. Ugyanilyen típusú, általa megmunkált, átlapolással, szegeléssel és ragasztással összeillesztett keretben állt a műtermi tükre is, melynek bevakult felületében fürkészte vonásait késő öregségéig. Sajnos a vastag, súlyos üvegre foncsorozott tükrök már eltört. A vakkeretek hátoldalára ceruzával ráírta a pontos méretet. Ha volt rá lehetősége, a legjobb minőségű holland alapozott vászakra dolgozott (BARANYI 1986: 21), s ha nem telt rá, akkor hordozóként helyben beszerezhető lenvásznat is használt, de az erősebb, csíkos, úgynevezett nyugagy-vászon is megtette (például Kujundžić Pajo plébános portréja a szabadkai múzeum gyűjteményében piros-fehér csíkos vászonra

készült) (3. kép). A nyers állapotában, az ékelhető vakkeretre nagyfejű szögekkel felfeszített vásznat enyvvel szigetelte, majd száradás után vékony rétegben, valószínűleg lenolaj kötőanyagú krétaalapot vitt fel rá. Ilyenkor a képek húzószélei nyersegek maradtak. A megközelítőleg 3x4 méter nagyságú *Jézus és az okos szűzek* című, szemformájú alkotásánál – mely eredetileg a hódvári zárda kápolnáját díszíthette, de jelenleg a szabadkai Városi Múzeumban őrzik letétként – hordozóként két teljes szélességű (150 cm), sűrű szövésű vásznat varratott össze varrógéppel. A képet szegeléssel és csírizes ragasztóval erősítették közvetlenül a falra (KORHECZ PAPP 2016a: 122). Ilyen, általa előkészített

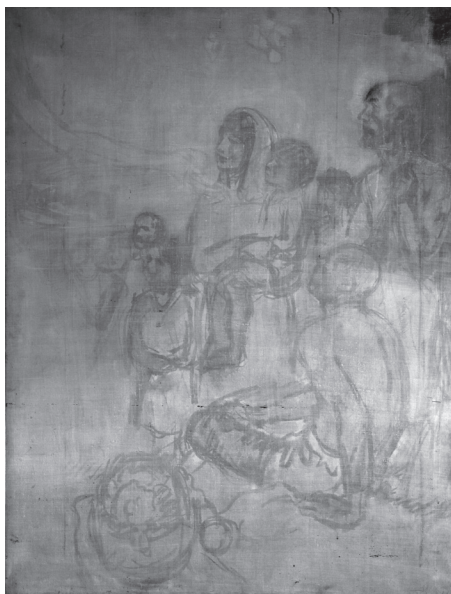
3. kép: Oláh Sándor: Kujundžić Pajo plébános portréja, hátoldal, 1925, olaj/vászon, 195x114 cm, Szabadkai Városi Múzeum, U-523.

vászonra festette a szabadkai Szent Teréz-székesegyház zászlógyűjteményében újonnan felfedezett, a szent családot és Szűz Mária születését ábrázoló tondóit is, melyeket egy neoromantikus elemekkel díszített, aranyhímzésű motívumokkal díszített selyemzászlóba foglaltak.² Olajfestményei hordozóiként sok más kortársához, például Pechán Józsefhez, Farkas Bélához hasonlóan az 1866 óta gyártott kartont is használta, leginkább olcsósága és csekély súlya miatt (WELTHE 1996: 387). Szerencsére kartonra festett műveit is megfelelő körülmények között (belső térben), bekeretezve őrizték, így nem ütköztek ki rajtuk az elsősorban nem festészeti célra gyártott anyag hiányosságai.³ A ledarált fapépből és

rongydarálékból öntéssel előállított karton idővel oxidálódik. A festéshez lenolajjal kellett a festett felület felől átítani, hogy elveszítse szívó hatását. Oláh érett korszakának lendületes, vékony festékrétegei ma is megfelelően tapadnak az így leszigetelt kartonhordozóhoz, melyek besötétedése egyes esetekben gondot okozhat esztétikai szempontból, főleg azokon a felületeken, melyeket nem fedett le festék – s így a kompozíció részévé váltak –, vagy csak lazúrosan felvitt világos szín került rá, mely így az öregedéssel megjelenő transzparencia (az olajfesték filmrétegének átlátszóvá válása) miatt besötétedik.

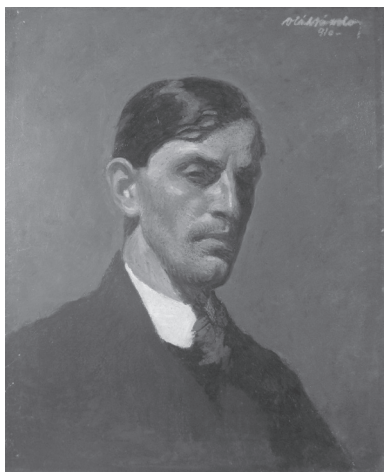
Oláh olajfestményeit az évszázadok óta bejárodott módon készítette: először rajz- vagy szénvázlatokat dobott papírra, de ismerünk akvarellvázlatokat is tőle. A rá jellemző módon, a leginkább fehér színű olajalapozásra párizsi késsel vázolta fel a véglegesített kompozíciót, s azt építette tovább. Ez az alkotói folyamat őrződött meg egy befejezetlenül maradt festménytöredékén, melyről az 1933-ban, negyedszázados munkássága alkalmával készített riportban így vall a művész: „Talán őszre elkészülök egy biblikus tárgyú képpel, amelynek tervét régen hordom magamban. Most modelleket, típusokat keresek képemhez. Szeretnék nyáron egy nagyobb plen air dolgot festeni, valahol erdős vidéken. Ott festeném meg bibliai tárgyú képet is. A lemenő nap utolsó, bágyadt fényét, a komor árnyékba borult háttért festeném meg... Ez kellene... de ezt bizony nem találom meg itt, a harmadik emeleten (a Városi Bérpalota műteremlakásán, K. P. Zs. megj.)” (MUNK 1933: 24). Az eredetileg nagyobb méretű⁴ fekvő kompozíció vázlatának csak a jobb oldala őrződött meg, egy kisebb méretre vágott, másodlagos felhasználásra előkészített hordozó formájában. A fehér olajfestéssel lazúrosan átfuttatott felület alól átsűrődik a kék színnel felvitt lendületes vázlat, melyre az inkarnátus színét is feldobta. Sajnos a munkát nem folytatta tovább, a kiváló minőségű, alapozott vásznat más kompozíciónak szánva feldarabolta, és kisebb vakkeretre feszítette fel. Leginkább a *Csodálatos kenyérszaporítás* jelenetére emlékeztet e befejezetlen műve (4. kép). A szabadban feldobált plen air képeit is ugyanezzel a módszerrel, a kék felvázolással kezdte, amint az a szabadkai múzeum gyűjteményében lévő digitális fotón is látható (NINKOV K. 2020: 92). A szabadkai Városi Múzeum gyűjteményében

őrzött, eltartókkal tagolt dobozban tárolt alapozott farostlemez-készlet is a szabadban való festéshez készült, a mester valószínűleg későn (1950 előtt semmiképpen, mert 1950 körül kezdett el terjedni a farostlemez) jutott hozzá e készlethez. Farostra festett alkotást Oláhtól nem ismerünk. Ritka kivételként találkozunk másfajta festményfelépítéssel: egy korai, 1910-es szecessziós Őnarcképénél a barokk mestereket (tennebrossi-sötét tónusokból építkező) technikáját idézve sötét, vörös imprimitúrát vitt fel a gyári alapozású

4. kép: Oláh Sándor: *Bibliai kompozíció vázlata* (töredék), 1935 körül, olaj/vászon, 130×100 cm, Szabadkai Városi Múzeum

vászonra, mely sok helyen előtűnik a különleges, vonalkázó technikával építkező festékréteg alól. Utolsó *Őnarcképét* másodlagosan felhasznált alkotására készítette, szinte fekete színű felületekre dobta fel vibráló ecsetvonásait (5–6. kép). Gajdos Tibor, az Oláh festészetében egyébként is domináló kék szín miatt – melynek funkciója alapvetően a felvázolás volt – a *Kékfátyolos világ* címet adta könyvének. Itt említhető meg, hogy bravúros, pasztellel készült katona-őnarcképét is kék színű papírra vetette fel, zseniálisan kihasználva a hordozó árnyalatát (KORHECZ PAPP 2016b). A pasztell használatával sajnos később egészségügyi okokból fel kellett hagynia. Kevés akvarellvázlat őrződött meg tőle, az is elsősorban magántulajdonban. Akvarellkészletét nem ismerjük, pasztellkészlete és a feltehetően saját készítésű ecsettartó doboza, valamint a plen air festődoboza (benne nyugat-európai gyártók és a szlovén Aero-cég olajfes-

5. kép: Oláh Sándor: *Önarckép*, 1910, olaj/vászon, cca. 60x50 cm, magántulajdon

volna környezetében is megteremteni. Valószínűleg hasonló igényei miatt nem tudott belemenni az első világháború után felajánlott gimnáziumi tanári állásba, mely a kööttségek terhe mellett mégis állandó jövedelmet biztosított volna a szűkölködő művésznak és családjának. „Mágáért a művészetért, a tiszta igaz művészetért dolgozom és bizony sokszor megfelledek az életről” – Oláh művészi hitvallásaként is felfogható mondatát tükrözi az akkoriban festett két kis méretű, kartonra festett csendélet-gyöngyszeme, melynek megvásárlására az 1933-as, a

téktubusaival) viszont a múzeum gyűjteményét gazdagítja.

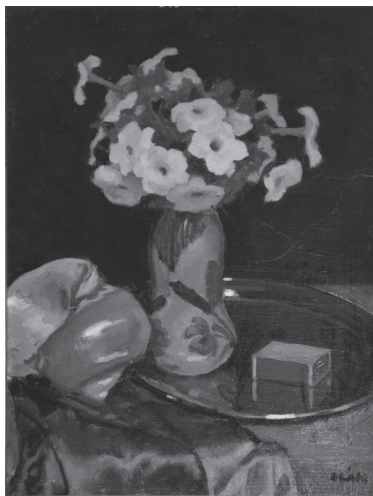
Oláh szinte mindegyik technikában kipróbálta magát, így a grafikában is: rézkarcokat és linómetszeteket is készített. Ezekhez használta a nyomdai festék eldolgozására szolgáló vastag márványtömböt, a hengert és a könyvkötőprést, melyek ma már a szabadkai múzeum eszköztárát gyarapítják.

Szinte élete végéig fűtötte a vágy, hogy művészetet csináljon „ott, ahol az senkinek sem kellett” (MUNK 1933). A művésztelepek termékeny légkörét szerette

6. kép: Oláh Sándor: *Önarckép*, 1960 körül, olaj/vászon, cca. 60x50 cm, magántulajdon

szabadkai „műértő” közönséget ostorozó cikk ösztönözhetette Korhecz Gyula szalámigyárost (7–8. kép).

7. kép: Oláh Sándor: *Petúniás csendélet*, 1930 körül, olaj/karton, 40×30 cm, magántulajdon

8. kép: Oláh Sándor: *Szegfűs csendélet*, 1930 körül, olaj/karton, 40×30 cm, magántulajdon

Végezetül itt adjuk közre Oláh Sándor a Szabadkai Városi Múzeumba került festőszerszámainak fotóit (I.–X. képek).

(A felsorolt tárgyak a Szabadkai Városi múzeum tulajdonát képezik, a fotókat Kolovics Svetlana készítette.)

Festőállvány, művészeti
osztály

Festőállvány, restaurátor
osztály

Pasztellkészlet, művészeti osztály

Vászonfeszítő, restaurátor osztály

Márványlap, restaurátor osztály

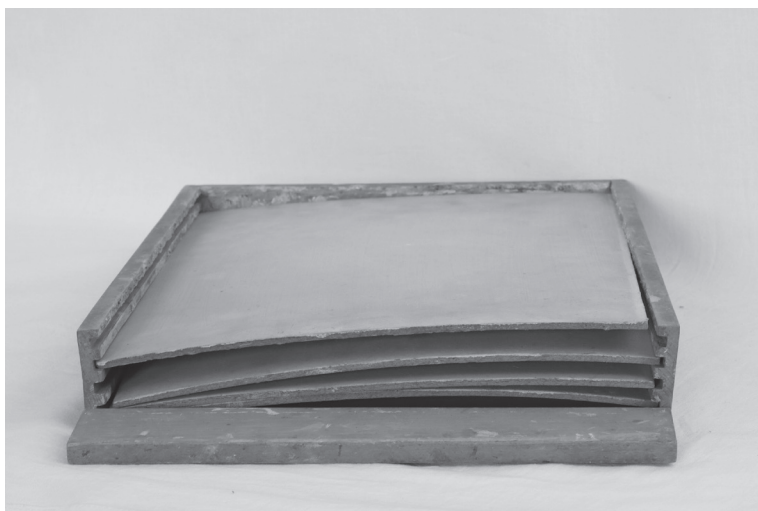
Könyvkötészeti prés, restaurátor osztály

Festődoboz, művészeti osztály

Paletta (nagy), művészeti osztály

Alapozott farostlemezek és tartódobozuk, művészeti osztály

Ecsettartó doboz, művészeti osztály

IRODALOM

- BARANYI A. 1986. *Oláh Sándor*. Forum Könyvkiadó, Újvidék
- DÉVAVÁRI Z. 2000. A legszabadkaibb festő (Oláh Sándor). In *Régi házak, régi történetek*. Életjel, Szabadka, 38–50.
- GAJDOS T. 1986. *Kékdítyolos világ*. Életjel, Szabadka
- KORHECZ PAPP Zs. 2009. Nagypáti Kukac Péter műveinek restaurálása. *Museion*, 8., 87–101.
- KORHECZ PAPP Zs. 2016a. A hódcsági zára egykori falképe. Oláh Sándor halálának 50. évfordulójára. *Bácsország*, 3–4., 121–122.
- KORHECZ PAPP Zs. 2016b. Oláh Sándor festőművészre emlékezve (1886–1966). *Bácsország*, 3–4., 8–9.
- MUNK A. 1933. Oláh Sándor negyedszázados jubileumára. *Napló*, 1933. 7. 9., 23–24.
- NINKOV K. O. 2013. *Magyar Galéria (1830–1930)*. Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka
- NINKOV K. O. 2020. *Szabadka és Hódmezővásárhely festőművészeti és kerámiatörténeti kapcsolatai (1900–2020)*. Szabadkai Városi Múzeum
- WELTHE K. 1996. *A festészet nyersanyagai*. Balassi Kiadó–Magyar Képzőművészeti Egyetem, Budapest

JEGYZETEK

- ¹ Édesapám szerteágazó érdeklődésének köszönhetően Európa több híres múzeumát még gyermekként megismerhettem, de Baranyi Anna szabadkai Oláh-kiállítása máig felidézhető frenetikus élményt jelentett számomra, pedig csak általános iskolás voltam akkor. 2000 körül személyesen is megismerkedhettem Kudlik Arankával, aki megbízott a nála

őrzött hagyaték egyes darabjainak restaurálásával, valamint lehetővé tette a művészhez köthető teljes anyag (fotók, vázlatok stb.) dokumentálását. Kudlik Aranka a szabadkai Városi Múzeumnak adományozta Oláh Sándor néhány munkaeszközét, mint például a nagyméretű festőállványát, pasztellkészletét és festékesdobozát, szabadkai lakásának felszámolása után pedig Oláh Sándor befejezetlen képeit, hátramaradt szerszámain és folyóiratait is nekem ajándékozta, mely darabok idővel bekerülnek közgyűjteményünkbe.

² A zászlónak feltételezhetően köze lehetett a szabadkai Miasszonyunk zárda oltárképrendeléséhez (MUNK 1933: 24).

³ A karton elsősorban a nedvességingadozást bosszulja meg, deformálódik, idővel törékennyé válik. Festéstechnikai hiba miatt a festékréteg magával ráncolhatja a hordozó legfelső rétegét, vagy lepereghet. A nem megfelelő körülmények között őrzött Nagypáti-festményeknél számos ilyen probléma dokumentálható volt (KORHECZ PAPP 2009: 87–101).

⁴ Oláh a vázlat egyik sarkába ceruzával jegyezte fel a kompozíció eredeti méreteit: 143×185 cm

VASTAG GAZSÓ HARGITA

Párhuzamok és kötődések

Munk Artúr író és Oláh Sándor képzőművész

Életrajzi párhuzamok

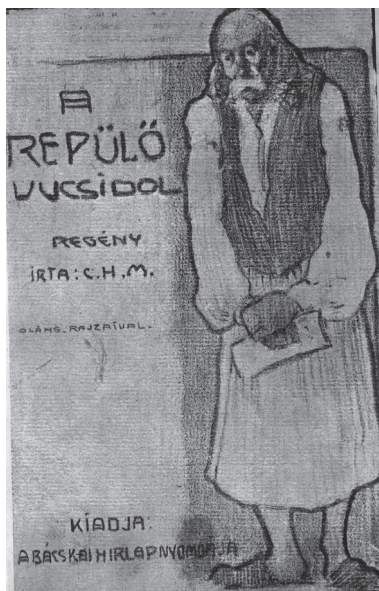
Munk Artúr az 1895/1896-os esztendőben az I.b osztály diákja volt a szabadkai főgimnáziumban.¹ Amikor Munk másodikos lett, akkor iratkozott be Oláh Sándor a főgimnázium I.a osztályába.² Az 1897/1898-as esztendőben mindketten felsőbb osztályba léptek, Oláh a 2.a-ba, Munk a 3.a-ba.³ (Ebben a tanévben Oláh Sándor osztálytársa volt Brenner József, azaz Csáth Géza.) Az 1898/1899-es évben mindkét diák évet ismételt, Oláh Sándor továbbra is a 2.a-ban maradt, míg Munk Artúr a 3.b-be került.⁴ Így Munk Artúr és Oláh Sándor sohasem járt azonos osztályba, a bukásaik ellenére sem.

Oláh a következő nyarat már lakatosinasként töltötte. Tizenöt évesen a szlovákiai Korompán volt vasgyári tanonc. „»Sanyinak a vasgyári munka nagyon kedvére volt. Hamarosan olyan remek kéziszerszámokat csinált, amelyeket az öreg mesterek is megdicsértek«” (BARANYI 1986: 5). Ezen szenvedélye megmaradt felnőttként is. „Szenvedéllyel fúr-farag. Valóságos ezermester. De ezt kevesen tudják róla. Szabadidejében maga csinálja a képrámáit, még a hozzávaló szerszámokat is maga gyártja. Nagyon szereti a szép, ragyogó, éles, hegyes szerszámokat. Csinált néhány nagyon sikerült linoleummetszetet is” (MUNK 1933: 23) – vallotta pár évtizeddel később Oláh Sándor felesége, Plesz Teréz Munk Artúrnak mint publicistának, aki 1933-ban, harminc évvel a gimnáziumi évek után felkereste Oláh Sándor képzőművészt a szabadkai Leovics-bérpalota tetőterében kialakított műteremlakásában.⁵

Majdnem harminc évvel korábban, 1905-ben mindketten Pesten tartózkodtak. Munk Artúr a Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem Orvostudományi Karán tanult 1904 őszétől, Oláh pedig 1905-ben kezdte meg tanulmányait a budapesti Országos Magyar Királyi Mintarajziskola és Tanárképzőben, Zemplényi Tivadar osztályában. Ezekben az években Oláh nyomorgott, a pesti lakbérét is sokszor képből törlesztette (GAJDOS 1986: 25). Ugyan a fiatal képzőművésznek a szabadkai Városi Tanács 1906-tól 1909-ig ösztöndíjat adott – mivel az apának, Oláh Ferencnek mint törvényszéki bírónak nem volt elegendő pénze a fia taníttatására, ezért 1906-ban a Városi Tanácshoz fordult, hogy szavazzanak meg fiának 800 koronát a taníttatására (GAJDOS 1986: 22) –, de az odaitélt 600 korona nem volt elegendő.

Oláh Sándor szárnybontogatásával, a budapesti időszakkal Baranyi Anna művészettörténész monográfiája foglalkozik, és megállapítja, hogy Oláh rajztechnikája még bizonytalan volt, az egy évre rá, 1906-ban, a *Bácskai Hírlap*ban közölt *A repülő Vucsidol* regénymelléletek illusztrációit viszont már erősebbnek ítélte. 1906. július 15-e és október 21-e között a *Bácskai Hírlap* mellékleteiben jelent meg *A repülő Vucsidol* című folytatásos kisregény Munk Artúr, Csáth Géza és Havas Emil tollából. Mindannyian pesti diákok voltak akkor, Havas Emil a jogi karra járt, Csáth és Munk pedig az orvosira. A regénymelléletek illusztrációit Oláh Sándor készítette el mint pesti diák a Mintarajziskolából. (A választásban közrejátszhatott az is, hogy Csáth és Oláh osztálytársak voltak egykor.) Az Oláh-illusztrációk az 1906-os regénymelléletekből, valamint az ez alapján 1978-ban, az *Életjel* kiadásában megjelent *A repülő Vucsidol* című kisregényből ismertek. Az 1906-os összegyűjtött és bekötetett melléletek egy helyütt maradtak meg, a szegedi Somogyi-könyvtár őrzi a kiadványt Dér Zoltán jóvoltából.⁶ Dér különböző hagyatékokból, közgyűjteményekből tudta rekonstruálni a melléletekből összeálló regény szövegtestét és az illusztrációkat.

Oláh Sándor csak az első néhány 1906-os mellékletet (1., 3., 5. és 6.) illusztrálta, a továbbiakban elmaradtak a rajzai, valószínűleg a kezdődő tanév miatt. Öt illusztrációja készült el. A regény fedőlapját teljes egészében ő készítette: rajta Francziskovics Sztipán, a regényben szereplő

1. kép: Oláh Sándor illusztrációja *A repülő Vucsidol* 1906-os kiadásában, fedőlap.
Somogyi-könyvtár (Szeged)

repülő feltalálója. A feltaláló mellett Oláh betűivel jelenik meg a szerző, az illusztrátor és a kiadó neve is (1. kép).

Az 1978-as Életjel-kiadásban ugyanezen fedőlapot használták fel, azzal a változtatással, hogy az 1906-os kiadót kitörölték, a fedőlap egykori háttere is elmaradt. Ugyanez az illusztráció szerepel a feltalálóról az első fejezetben is, valamint a regénykezdő helyszínen, az egykori szabadkai Városháza tornya, amelyre Oláh Sándor egy iniciálét, egy „a” betűt is ráillesztett. Az 1978-as kiadásban az illusztráció háttere már nem látható.

A harmadik fejezetben, azaz regénymellékletben az egykori szabadkai polgármester, Bíró Károly látható városházabeli irodájában,

bútoraival, íróasztalával, tollával, szekrényével, amelyek közt és fölött cikáz a Sztipán úr által feltalált repülőgép makettje a próbarepüléskor. Ez a kép örökíti meg egyedül az Oláh által elképzelt repülőt. A grafikán felfedezhető Oláh szignója is. Az Életjel kiadványában a háttér fehérített, az irodaszekrény egy része nem látható (2. kép).

Az ötödik fejezetben egy kevésbé centrális téma kerül Oláh rajzának középpontjába, valószínűleg a képzőművész választja a témát kedvessége és humora miatt: a városközpont Csokonai téri mentők szertára előtt egy pár cipő árválkodik, és nézőközönség bámulja. Az illusztráció megörökíti a szertár ajtaját a cipővel, a kis csoporttal. Szintén jelzettel van ellátva. Az 1978-as kiadásban már elmarad az illusztráció háttere.

A hatodik regénymelléklet Oláh-illusztrációja egy frekvenciált pillanatot örökít meg: az angol irodában Brown úr *Bácskai Hírlapot* olvas, benne

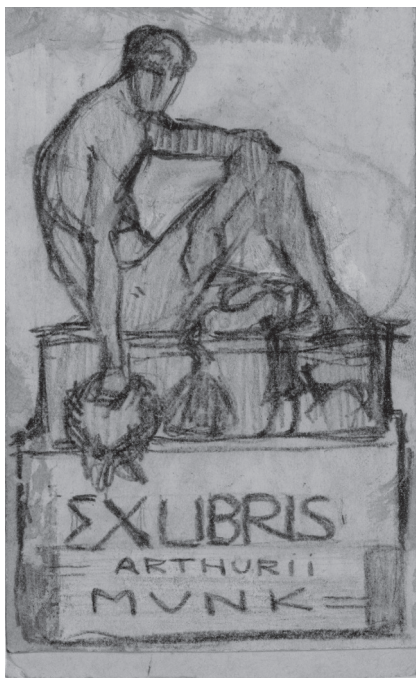
a repülőgép hírével, ezért rögtön megbízta könyvelőjét, hogy utazzon el Szabadkára és szerezzé meg a repülőgépet. Míg az 1906-os illusztráció szignózott, az 1978-as kiadásban a jelzet elmarad, az illusztráció alját ugyanis lerövidítik, valamint kimarad a háttér is, a finom rajzok kissé durvábbá válnak (ez az összes illusztrációra érvényes).

Munk Artúr érdeklődése a képzőművészet iránt már középiskolás, egyetemista időszakában is megnyilvánult, erről olvashatunk a *Köszönöm addig is...* című önéletírásában: „Közeledtek az első vizsgák és én mindinkább távolodtam az irodalomtól. Beláttam: nehéz a vizsgákra

készülni és írni. Tanulás közben téma ötlött fel agyamban, azonnal leiskicceltem, aztán újból tanultam, tanítottam, az anatómiai intézet részére rajzoltam, sőt a festőakadémiára is feljártam. A modell utáni rajzolás mindenesetre kellemesebb volt, mint a boncolás” (MUNK 2018: 16). A Petőfi Irodalmi Múzeum Művészeti Tárában található egy szénnel készült ex libris⁷ a Munk-hagyatékából, jelzet nélküli. Munk Artúr vagy saját kezűleg rajzolta, vagy pedig készíttethette valakivel az alábbi felirattal: EX LIBRIS ARTHURII MUNK. Egy férfi látható rajta ülő helyzetben egy emelvényen, bal lábát maga alá húzva, jobb kezében koszorúval. Mivel Munk Artúr könyvtárából nem került elő könyv a mai napig, nincs róla információ, hogy ezen vázlatból később valóban ex libris lett-e (3. kép).

2. kép: Bíró Károly poglármeister. Oláh Sándor illusztrációja *A repülő Vucsidol* 1906-os kiadásában. Somogyi-könyvtár (Szeged)

3. kép: Munk Artúr ex librise. Petőfi Irodalmi
Múzeum, Művészeti tár

Munk Artúr nemcsak rajzó-
lással töltötte a szabadidejét
fiatalként, hanem a képzőmű-
vészeti kiállítások látogatója-
ként, kritikusaként is ismert
volt. Később Gajdos Tibor
megjegyzí róla, hogy Munk
képzőművészeti írásait érde-
mes komolyan venni (GAJ-
DOS 1986: 63). A *Szabadkai
Közlöny* 1904. április 24-i szá-
mában közli beszámolóját
Munk főgimnáziumi végzős-
ként egy szegedi tárlatról,
a Szegedi Képzőművészeti
Egyesület kiállításáról. „A leg-
több művész a vidéki friss,
üde levegőt szívja magába –
de Budapestre megy, mert vi-
déken nem érvényesülhet. És
igaza is van. Mi kell a művész-
nek? Hírnév és pénz. Ez a ket-
tő. Ezt pedig vidéken bizony

nem árulják. És ha árulják is, hát egy kicsit drágán... A fővárosban összpont-
tosulnak a művészek, a festők és a szegény »vidéknek«, amely őket ne-
velte, kiképezte, alkotásaikból csak morzsákat juttatnak” (MUNK 1904: 1).
A főgimnáziumi végzős Munk lokálpatrióta hangja szólal meg a tárca
végén. Azon óhajával zárja a szövegét, miszerint Szabadka is tehetne
már egy olyan gesztust, mint amelyet Szeged városa tett: Munkácsy Mi-
hály *Honfoglalás* című alkotásának vázlatát éppen most vásárolták meg
a szegediek. Az alkotó, a megbecsültsége és a pénz témája köszön visz-
sza Munk Artúr harminc évvel későbbi képzőművészeti publikációjában,
melyet Oláh Sándorral, „a művészi ecset bajnoká”-val készített a *Naplónak*
(MUNK 1933: 23–24). Munk megtöri az Oláh Sándort körülölelő csendet,

az újságírók közönyét, és 1933 nyarán megörökít egy Oláh Sándornál tett látogatást. Erről az Oláh Sándort körülölelő csendről Hangya András ír jóval később, ő töri meg ismét a csendet az alkotó ötvenéves munkásságának jubileumán. „Nem divat őt itthon dicsérni, pedig a mi öreg mesterünk Vajdaságban az egyedüli művész, aki portrékat festhet a képzőművészet minden időkre érvénnyel bíró fogalmazása szerint” (HANGYA 1979: 663). Első olvasásra úgy tűnik, kevésbé ismeri egymást a két alkotó, Munk és Oláh az 1933-as szövegben. A kutatásból viszont láthatjuk, hogy korosztálybeli kapcsolat, ismeretség fűzheti össze őket. Munk bevezetője érezteti, hogy a képzőművész nem rajong a nyilvánosságért: „világéletében irtózott a nyilvánosságtól. Valósággal embergyűlölő lett belőle” (MUNK 1933: 23). Munkásságának huszonötödik évfordulójáról is éppen csak, hogy fülest kap a szerző, így jut el a „forró lég-kamrá”-ba, ahogyan ő nevezi a bérpalota tetőterében működtetett Oláh-műtermet és -lakást. Megmutatkozik a szövegben Munk élcelődő, humoros arcéle is.

„A lépcsőjárástól teljesen elszoktam. (Az adóhivatal az első emeleten van!) Lihegve csengettem a műterem ajtaján” (MUNK 1933: 23). Munk elének varázsolja az 1933-as Oláh-műtermet, leírást ad arról, milyen aktok, portrék, tájképek sorakoztak a falon. „Valóságos tárlat. Gyönyörű aktok, tökéletes technikával megfestett művészi portrék, színes tájképek, csendéletek, vázlatok sorakoznak a falakon egymás mellett. Percekig bámulom a szebbnél szebb alkotásokat. Valósággal megnémultam. A fal közepén, a dívány felett

4. kép: Oláh Sándor: *Katona Neumban*, 1916. Digitális fotódokumentum, Szabadkai Városi Múzeum

5. kép: Munk Artúr: *Tiszt portréja*.
Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár

megkap a »Pihenő modell« hatalmas vászna. Mellette: »Lányok a vízparton« kitűnően megfestett plen air kompozíció. A sarokban: kiállításra váró vászon: »Ágyon ülő fiatal lány«, fölötte: »Mosakodó akt«. Színes, eleven tájképek, teljesen új felfogású csendéletek, tökéletes, meleg pasztellek teszik teljessé a körülbelül húsz képből álló gyűjteményt” (MUNK 1933: 23). A szerző ír egy biedermeier karosszékről is, amelyben helyet foglal Plesz Terézszel beszélgetve. Valószínűsíthető, hogy Oláh ebben a karosszékből örököltette meg feleségét (lásd: KORHECZ PAPP 2016: 10), és később Munk kisfiát, Györgyöt is.

„Az embert kívánta a legtökéletesebben ábrázolni...”

Oláh Sándort, mint ahogyan Munk Artúrt is, 1914-ben mozgósították az I. világháborúba. Oláh Sándor Szabadkán és Neumban töltötte katonai szolgálatát. 1914 és 1917 között parancsnokainak, tiszteknek festette, rajzolta meg portréját (4. kép), amiért megkapta a hadnagyi rangot (NINKOV K. 2014: 123). 1917-ben tért vissza a háborúból, és feleségül vette az eszéki Plesz Terézt, majd megszületett Éva lányuk. Munk Artúr 1914 augusztusától 1917 júliusáig katonaorvosként szolgált, szerkesztette a *Ludwig baka* című tábori újságot. A Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattára őrzí azon I. világháborús noteszeit, naplóit, melyben Munk – többek között – megörökítette a harctéri eseményeket: lerajzolta csatáikat, állásait, katonákat, szálláshelyeiket⁸ (5. kép).

Munk 1917 közepén hadifogságba esett. Így került Jekatyerinburgba, ahol összeismerkedett Elza Schliskewitz rigai származású lengyel hölgy-

gyel. Összeházasodtak, és 1919. november 7-én, Sadrinszkban megszületett György nevű kisfiuk (6. kép). A születést és a gyermek növekedését is napló⁹ örökíti meg, amely fotókkal, rajzokkal teszi érzékletesebbé a német, magyar és orosz nyelven írt szövegeket a kisbaba, majd a kisfiú növekedéséről (7. kép).

1921. november 26-án keresztelték¹⁰ meg a kisfiút, már Szabadkán, a fogságból való hazatérés után. A Petőfi utca 34-ben laktak ekkor, amely utcában később az idősödő Oláh is élt családjával. Dr. Rabstein Mátyás orvos, Munk egykori egyetemista társa és Tumbász Amália volt a keresztszülfője Györgynek a szabadkai Szent Mihály plébánián.

A Munk család hagyatékába tartozott egy Oláh Sándor-festmény, amely a kisiskolás Györgyöt ábrázolja. Az olajfestményen a fiú egy sötétzöld bársonyszékben ül, láthatóan nagy még neki a karosszék. Az Oláh-műterem és -lakás tartozéka is lehetett a már korábban említett biedermeier karosszék, amelyben összekulcsolt kézzel, kék pólóban, rövidnadrágban látható a gyermek. Tizenegynéhány éves lehetett ekkor, 1930 után festhette Oláh. A kartonra olajjal festett alkotáson nincs jelzet (8. kép).

A festményen látható öltözet, póló, rövidnadrág és életkor megegyezik egy másik dokumentumon láthatóval: a Munk család fotóalbumában szerepel Munk György a Koncz Félix úrtól bérelt szecessziós házrész és orvosi rendelő teraszán (a mai szabadkai Karađorđe úton) játékaival, ugyanebben a ruházatban, ugyanezen életkorban. Ennek a fotónak a másolata bukkan fel a kisgyermek növekedését végigkísérő naplóban 1931. augusztus 28-ai dátummal, szöveggel, ahol az apa, Munk Artúr magyar nyelven ír az

6. kép: Munk Artúr fogságbeli rajza kisfiáról egy katonával. Petőfi Irodalmi Múzeum, Művészeti tár, GYNSZ/2524/1

7. kép: Munk György babanaplója
édesapja rajzával és írásával. Petőfi
Irodalmi Múzeum, Kézirattár

1931-es nyárról, a majdnem tizenkét
éves György nyári tevékenységeiről,
barátairól (9. kép).

Ha a *Napló*-béli, 1933-as megjelenés
előtt készítette Oláh a festményt, az
1931-es év körüli időszakban, ez
a korábbi ismeretség nem köszön
vissza Munk szövegéből, úgy tűnik,
Munk kevésbé ismerősen keresi fel
az otthonában a képzőművészt.
„Rég nem láttam. Alig változott az
utóbbi időben. Talán néhány ősz
szál vegyült tömött bajuszába. Mint-
ha kissé meghízott volna a szikár,
nyúlánk ember” (MUNK 1933: 23).
A szabadkai Városi Múzeum Művé-
szeti osztályának portréit Ninkov K.
Olga művészettörténész dolgozta
fel, majd 2010-ben ezekből kiállítást
rendezett, és a kikutatott adatokkal,
életrajzokkal publikálta őket 2013-

ban. A négyszázötvenegy arckép között a legnagyobb számban Oláh-alko-
tások találhatók: hatvanegy festmény és rajz (NINKOV K. 2013: 195–211).
A kötetben Munk György arcképe nem szerepelhetett, mert Oláhnak ez
a festménye csak 2021-ben került a szabadkai Városi Múzeum gyűjtemé-
nyébe. Oláh arcképfestészetének ismeretében, stíluskritikai jegyek alap-
ján, Ninkov K. Olga véleménye szerint Munk György arcképét a mester
nem fénykép alapján, hanem élő modell után festette, és a kép kiemelke-
dő értékű eddig ismert gyermekarcképei között.

Szabadkára érkezése után a korábban említett szecessziós házban élt a
Munk család. A Koncz családtól bérelt házrészben volt a lakásuk és Munk
Artúr orvosi rendelője is. A házbelsőben, de főleg az udvaron több fotó
készült a cseperedő kisfiúról (az előző, játszos kép is), a szépséges Elza
Schliskewitzről, de Munk Artúrról is. Koncz Félix urat, a háztulajdonost

Munk Artúr megörökítette egy olajfestményen 1927-ben. Koncz úr a foteljében ül, barna öltönyében összekulcsolt kézzel (10. kép). Amikor Munk Artúr munkásságából készítettem kiállítást, 2016 nyarán, a Munk-unokákkal, Aleksandra Hesse Munkkal és Stela Munkkal kerestük fel a szecessziós házat – amelyben az író élt családjával, és orvosi hivatását végezte – Ninkov K. Olga társaságában. Az ott szerzett információk alapján sikerült a művészettörténésznek beazonosítani az olajfestményen szereplő alanyt.

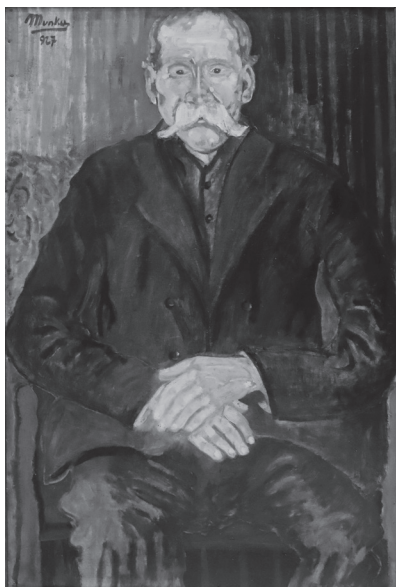
8. kép: Oláh Sándor: Munk György arcképe, 1931, olaj, karton, 68×54, Szabadkai Városi Múzeum, ltsz. U–2628. Fotó: Kolovics Svetlana

9. kép: Munk György a játékaival. A Munk család albumából

„...huszonöt évig művészetet csinálni ott, ahol senkinek se kell”

Az 1933-as *Napló*-béli publikációban Plesz Teréz, Oláh feleségének véleménye szerint a férjét nem izgatták a pénzügyi problémáik: „[A] hétköznapi élet bajaival szemben ma is olyan naiv, mint egy gyermek. Egyforma ambícióval dolgozik, ha van pénze, vagy ha üres a zsebe...” (MUNK 1933:

10. kép: Munk Artúr: Koncz Félix arcképe, 1927, olaj, karton, 96×68 cm, jelzet balra fent: Munk a 927, Szabadkai Városi Múzeum, ltsz: U–2409. Fotó: Kolovics Svetlana

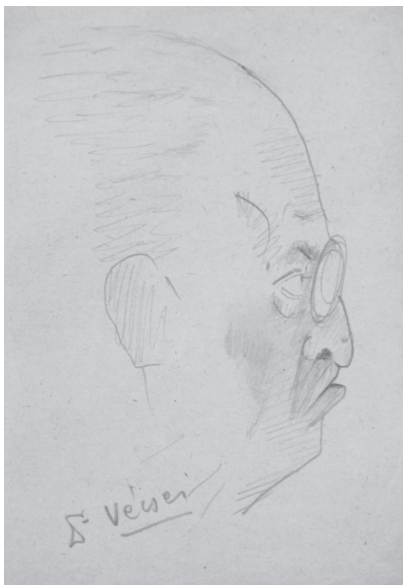
23). Ezzel az állítással ellentétes az Oláh Sándorról kirajzolódó kép Gajdos Tibor *Kétfátyolos világ* című Oláh-kötetében, amelyben élénk táruul egy képzőművész, aki a festés mellett „[R]eklámplakátok és mindenemű művészi reklámrajzok, u. m. csomagolópapírok, dobozok, levélborítékok etc. művészi tervezését és festését olcsón (!) elvállalja” (GAJDOS 1986: 44). Az a tény is némileg árnyalja a korábbi állítást, miszerint Oláh nyomorgása közepette levelet írt Szabadka városának arról a szomorúságáról, hogy nem támogatják őt és nincs felkarolva (GAJDOS 1986: 79). Hangya András képzőművész azon kevesek egyike volt, aki megértette Oláh nehézségeit,

és ezt a nyilvánosság elé is tárta: „A 40–50 év előtti Vajdaság e részében, ha Oláh örökre kedvét veszette, hogy kiállítson, azt meg tudjuk érteni, mert akkor Suboticán a korzó sarkán még nem volt kiállítási pavilon. Az akkori földbirtokos uraságokat nem érdekelte az olyan népség, amely festészettel foglalkozik. Oláh nem menekült Párizsba a zsíros, tunya gőg elől. Nem gyűjtötte albumba a festményeit méltató újságcikkeket, és

nem tette »véletlenül« a műtermében megfordulók keze ügyébe. Nem udvarolt politikusoknak, és nem volt neki fontos, hogy váltakozó kormányok észrevegyék” (HANGYA 1979: 663). Mintha párbeszédet folytatna Hangya András szövege és Oláh Sándor 1933-as vallomása, valamint Munk megjegyzése: Oláh felsóhajt, miszerint az ad reményt neki, hogy az utána jövő képzőművészek könnyebben fognak majd boldogulni az általa kijárt ösvényen (MUNK 1933: 23). Munk, mintha prognosztizálná az utána jövőket, zárójelben megjegyzi a fiatal Hangya András nevét.

Orvosok

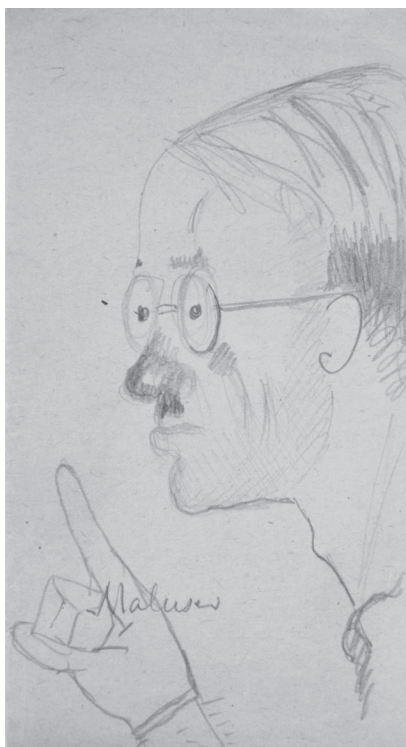
Az 1933-as év környékén Munk Artúr nemcsak a képzőművészek iránt érdeklődött, hanem képzőművészeti szárnypróbálgatásait is tovább folytatta. Orvosok és ügyvédek portréit, orvosi, gyógyszerészeti humoros esetek tanulmányrajzát készítette el kis papírokra, noteszlapokra ceruzával, tussal, néhol színezzve a hátteret, párbeszédet is írva néhányra. A gyűjtemény 2016-ban érkezett a szabadkai Városi Múzeumba dr. Bori Imre irodalomtörténész hagyatékából. A huszonöt rajz némelyikén megörökítette a modell nevét is, míg a helyzetrajzokon, orvosi pillanatképeken a humoros párbeszéd szerepel. A rajzok egyike datálva van, rajta az évszámmal: 933, azaz 1933. Az alábbi egykori személyek nevei szerepelnek a rajzokon: Schaffer, Malusev, Marko-

11. kép: Munk Artúr: Dr. Vécsei Eugén. Szabadkai Városi Múzeum. Fotó: Kolovics Svetlana

vić, dr. Singer Dóci, dr. Herman, dr. Vécsei, dr. Balogh (Tuta), Kalmár, dr. Plavčić, Störl (vagy Stöhl?). Közülük az alábbi orvosok, ügyvédek kilétét sikerült azonosítani Munk-grafikákkal mellékelve.¹¹

Dr. Vécsei Eugén 1863. június 4-én született Szabadkán. Budapesten szerzett orvosi oklevelet 1888. május 28-án. Magánorvosként dolgozott Szabadkán. 1931-ben Zomborba költözött (11. kép).

12. kép: Munk Artúr: Dr. Dušan Malušev. Szabadkai Városi Múzeum. Fotó: Kolovics Svetlana

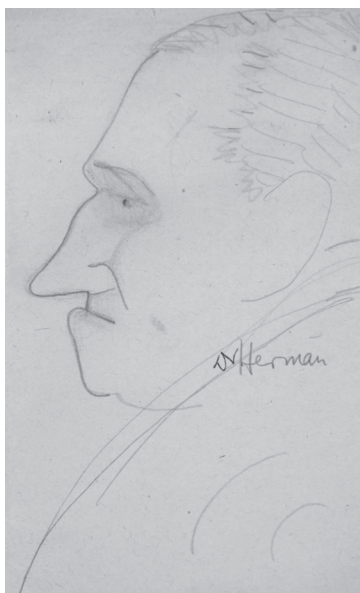
Dr. Dušan Malušev¹² Bánát-Újfalun született 1884. január 18-án. 1908. március 28-án szerzett orvosi oklevelet Budapesten. 1908. március 28-ától 1909. szeptember 14-éig a nőgyógyászati osztályon dolgozott Budapesten. 1909. október 1-jétől 1910. október 1-jéig a párizsi sebészeti-nőgyógyászati osztály munkatársa volt. 1910. november 1-jétől 1911. szeptember 1-jéig a berlini sebészeten és nőgyógyászaton dolgozott. 1911-ben házasodott.¹³ 1919. március 12-étől a sebészeti, nőgyógyászati és szülészeti osztály vezetője volt Szabadkán. Magánorvosként is tevékenykedett. Az Orvosi Kamara tagja volt 1924-től. Az 1950-es években a Városi Kórház munkaidős alkalmazottja volt napi három órás munkaidővel¹⁴ (12. kép).

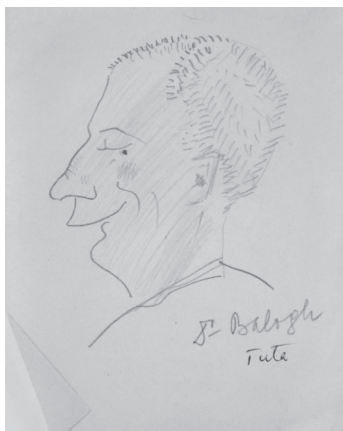
13. kép: Munk Artúr: Dr. Kosta Plavšić.
Szabadkai Városi Múzeum. Fotó: Kolovics
Svetlana

15. kép: Munk Artúr: Dr. Kalmár Elemér.
Szabadkai Városi Múzeum. Fotó: Kolo-
vics Svetlana

14. kép: Munk Artúr: Dr. Hermann
Károly. Szabadkai Városi Múzeum.
Fotó: Kolovics Svetlana

16. kép: Munk Artúr: Dr. Balogh Ernő.
Szabadkai Városi Múzeum. Fotó:
Kolovics Svetlana

Dr. Kosta Playšić¹⁵ Szenttamáson született 1886. október 28-án. Budapesten szerzett orvosi diplomát 1914. február 28-án. 1914. március 15-étől 1914. április 1-jéig Pozsonyban dolgozott másodorvosként. 1914. április 1-jétől 1918. december 1-jéig másodorvos volt Győrben. Szabadkán 1919. március 5-étől városi kerületi orvosként dolgozott. Az Állami Vasutak orvosaként is ismert volt (13. kép).

Dr. Hermann Károly 1887. október 17-én született Mátészalkán. 1910. november 5-én szerzett orvosi oklevelet. Szabadkán dolgozott magánorvosként. A röntgenológia munkatársa is volt (14. kép).

Dr. Kalmár Elemér 1887-ben született Torzsán. Kolozsvárott végezte a jogi tanulmányait. Az I. világháborúban katonai bíróként tevékenykedett. A háború után ügyvédként dolgozott Szabadkán. 1931-től a Zsidó Hitközség vezetője volt. A szabadkai cionista mozgalom egyik úttörőjeként tartják számon (15. kép).

Dr. Balogh Ernő Topolyán született 1899. március 23-án. Bécsben szerzett orvosi diplomát 1923. július 23-án. Magánorvos, valamint a zsidó kórház orvosa volt Szabadkán. Sebészettel foglalkozott (16. kép).

Dr. Danilo Marković a trachomával foglalkozó ingyenes orvosi klinika vezetője volt Szabadkán¹⁶ (17. kép).

Zárásgondolatok

Munk Artúr és Oláh Sándor további kapcsolódásaként említhető az a tény, hogy mindkettőjük családja rettegett a II. világháborús deportálástól. Mivel Oláh felesége és lánya zsidó származása a II. világháborúban előtérbe került, ez Oláhot nyugtalanította és gátolta a művészi elmélyülésben (GAJDOS 1986: 69), ezért hét nehéz esztendeje volt a II. világháború kitörése után. Oláh feleségét és Éva lányát nem vitték el a haláltáborba, ahogyan Munk Artúrt sem.

Oláh Sándor hetvenöt éves volt, amikor 1961-ben az Életjel szerkesztősége megszervezte retrospektív kiállítását, éppen akkor, amikor felesége meghalt. Ekkor már nem élt Munk Artúr, hogy írjon a tárlaton szerzett impresszióiról. Ma mindketten Szabadkán, a Bajai úti temetőben nyugszanak.

KIADÁSOK

CSÁTH G.–HAVAS E.–MUNK A. 1906. *A repülő Vucsidol*. Bácskai Hírlap Nyomdája, Szabadka

CSÁTH G.–HAVAS E.–MUNK A. 1978. *A repülő Vucsidol*. Életjel, Szabadka

IRODALOM

BARANYI Anna 1986. *Oláh Sándor*. Forum Könyvkiadó–Szabadkai Városi Múzeum, Újvidék

GAJDOS Tibor 1986. *Kétfátyolos világ. Oláh Sándor élete és munkássága*. Életjel Kiadó, Szabadka

HANGYA András 1979. Oláh Sándor festőművész 50 éves munkássága. *Híd*, 5., 658–665.

KORHECZ PAPP Zs. 2016. Oláh Sándor festőművészre emlékezve (1886–1966). *Bácsország*, 3–4., 8–9.

M[unk]. Arthur 1904. A szegedi képzőművészeti egyesület kiállítása. *Szabadkai Közlöny*, április 24., 1.

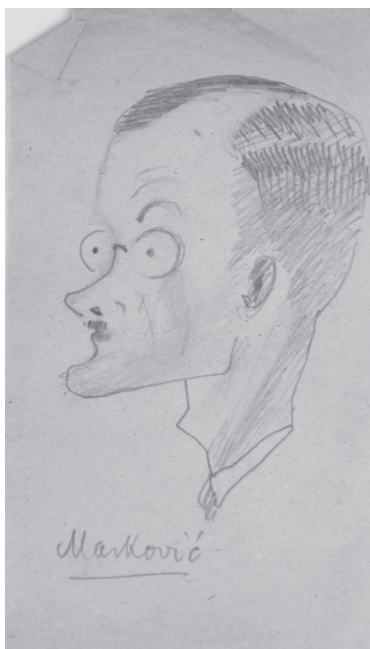
MUNK Artur 1933. Oláh Sándor negyedszázados jubileumára. Látogatás a festőművész műtermében. *Napló*, július 9., 23–24.

MUNK Artur 2018. *Köszönöm addig is... Egy orvos életregénye*. Jakab és Komor tér 6. Egyesület, Budapest

NINKOV K. Olga 2013. *Az idő arcai I. Portrék a szabadkai Városi Múzeum Művészeti osztályának gyűjteményéből*. Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka

NINKOV K. Olga 2014. *Vajdasági Magyar Képtár (1830–1930)*. Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka

NINKOV K. Olga 2020. *Szabadka és Hódmezővásárhely festőművészeti és kerámiatörténeti kapcsolatai (1900–2020)*. Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka

17. kép: Munk Artúr: Dr. Danilo Marković. Szabadkai Városi Múzeum. Fotó: Kolovics Svetlana

JEGYZETEK

¹ Történelmi Levéltár, Szabadka. F:019.68. 1895/1896 (I a, I b, I c, II a, b, III a, b, IV-VIII)

² Történelmi Levéltár, Szabadka. F:019.68.a 1896/1897

³ Történelmi Levéltár, Szabadka. F:019.69. 1897/1898

⁴ Történelmi Levéltár, Szabadka. F:019.70. 1898/1899

⁵ 1921-ben felszabadult a szabadkai belvárosi bérpalota északra néző műterme, Oláh Sándor megpályázta és megkapta a várostól. Cserébe évente egy-két kiemelkedő szabadkai személy portréját készítette el; később a műtermet, a város jóváhagyásával, kettéválasztotta, és a másik részben rendezkedett be a család 1941-ig (GAJDOS 1986: 45).

⁶ Somogyi Könyvtár (Szeged). Raktári szám: B 31228.

⁷ Petőfi Irodalmi Múzeum, Művészeti tár, GYNSZ/2524/2

⁸ Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár, Itsz. 2017.39.10.

⁹ Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár, Itsz. 2017.39.10.

¹⁰ A keresztlevél lelőhelye: Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár, Itsz. 2017.39.13.

¹¹ Azok az adatok, ahol nem tüntetünk fel hivatkozást, Stevan Mačković történész, a szabadkai Történelmi Levéltár igazgatójának dokumentációjából származnak. Ezúton is köszönjük segítségét.

¹² Történelmi Levéltár, Szabadka. F: 47. 1003.

¹³ Történelmi Levéltár, Szabadka. F: 47. 1359. 1.

¹⁴ Történelmi Levéltár, Szabadka. F: 68. 1699. Ma

¹⁵ Életrajzi adatai a szabadkai Történelmi Levéltárból. F: 47. 1003.

¹⁶ Történelmi Levéltár, Szabadka. F: 47. 1492. 237. 921.

BORZ ZSÓFIA

70 – 30 – 20

Jubileumi érmek a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményéből

Egy ember több jelentős fordulóponthoz érkezhethet az életében. Lehetnek ezek magánjellegűek, kötődhetnek például születésnaphoz, vagy a munkásságban elért sikerekhez, kerek évfordulókhoz. Baranyi Anna művészettörténész esetében a 2022-es év három nagyobb fordulópontot is hozott: hetvenedik születésnapját ünnepezve egyszerre emlékezhetünk meg a Zenetörténeti Múzeumban eltöltött három évtizedéről, ahol húsz évig a múzeumvezetői pozíciót is betöltötte. Jelen tanulmányban olyan alkotásokkal tisztelgünk Baranyi Anna előtt, amelyek egyrészt szakterületéhez, a numizmatikához tartoznak, másfelől budapesti munkássága színhelyének, a Zenetörténeti Múzeum éremgyűjteményének értékes, magyar vonatkozású darabjai.

A 20. század első felében kialakult művészkultusznak is köszönhetően az éremművészetben, azon belül a zenei témájú érmek esetében igen gyakori volt, hogy születésnapra, művészi jubileumra létrejött egy-egy kiváló munka. Az általánosan elterjedt forma szerint az előlapon az ünnepelt profilját mintázták meg, az érem hátoldalára pedig munkásságához kötődő ábrázolás vagy dicsőítő szöveg került. A 19. és 20. századi stílusváltozásokat követve változatos megoldások születtek.

Zeneszerzők, előadóművészek esetében például a születésük 40., 50., 60., 80. és 100. évfordulójáról általában több éremművész is megemlékezett. Utóbbiak közül említhetjük a Liszt- (1911), a Bartók- (1981) és a Kodály-centenáriumokat (1982), amelyek alkalmával számos művel gyarapodott a magyar éremművészet.

Zenei intézmények hosszabb működése előtt már a 19. század folyamán is szokás volt tisztelni. Így 25. jubileumáról éremmel is megemlékezett a Hangászegyleti Zenede (ismeretlen művész, 1865) és a Fodor Zeneis-

kola (Reményi József, 1903). A Nemzeti (korábban: Hangászegyleti) Zenede az 50. évfordulóra is veretett érmet (Anton Scharff, 1890) éppúgy, ahogyan a Pécsi Dalárda (Szamosi Soós Vilmos, 1912), a Zeneművészeti Főiskola (Beck Ö. Fülöp, 1925) és a Magyar Királyi Operaház (Reményi József, 1932). Ahogy a személyek esetében, egy intézmény fennállásának századik éve is megkívánta a méltó megemlékezést. Százéves fennállásuk jubileumát örökítette meg a Nemzeti Zenede (Berán Lajos, 1940), a Zeneművészeti Főiskola (Pátzay Pál, 1975), majd a Magyar Állami Operaház (Borsos Miklós, Bognár György, 1984) is.¹

A 70., 30. és 20. jubileum érmeiken és plaketteken való megörökítése, bár nem köszön vissza túl gyakran, mégsem példanélküli. A Zenetörténeti Múzeum gyűjteményében is találunk szép érmeiket és plakettet, amelyek ilyen alkalmakra készültek. Egyes éremművészek kifejezetten gyakran választottak zenei témájú érmeiket, többek között Reményi József is, aki a téma szempontjából az egyik legrelevánsabb alkotónk.

HETVENEDIK JUBILEUM

1a. kép: Anton Scharff: *Goldmark Károly*, 1900, bronz, vert, Ø 64 mm, ZTM, ltsz. 10.460

A Múzeum gyűjteményében két éremművészeti alkotás is megtalálható, amelyek zeneszerzők 70. születésnapjára készültek. 1900-ban a Bécsi Zenekedvelők Társasága készíttetett emlékérmét Anton Scharff (1845–1903) szobrásszal, éremművésszel Goldmark Károly (1830–1915) zeneszerző születésnapja alkalmából (1. kép). A múzeumi darab Auer

Miklós magánkollekciójából került a gyűjtemény kezelésébe, több más kiváló éremmel együtt. A sötét patinájú érem előlapján Goldmark látható, a hátoldalon pedig a babér- és olajágak melletti német szöveg a készítés alkalmát jelöli: ZU / SEINEM / SIEBZIGSTEN / GEBURTSTAGE / 18 • MAI / 1900 / VON / FREUNDEN / UND / VEREHRERN. A jeles esemény alkalmából 1900. május 19-én a Magyar

1b. kép: Anton Scharff: Goldmark Károly, 1900, bronz, vert, Ø 64 mm, ZTM, ltsz. 10.460

Királyi Operaház műsorra tűzte Goldmark *Sába királynője* című nagyoperáját.² (Az opera bemutatója 1875-ben volt Bécsben.) Az eseményről így számolt be a *Pesti Napló* 1900. május 19-én: „Teljesen kivilágított nézőtérrel, ami a legnagyobb hódolat jele az Operaházban, ma Sába királynőjét adták elő az Operában, hogy megjelöljék vele azt a napot, melyen e csodálatos opera és annyi más remekmű szerzője hetven évvel ezelőtt magyar földön megszületett.”

1952-ben Kodály Zoltán (1882–1967) ünnepelte 70. születésnapját. A magyar zenei élet a Zeneakadémián tartott nagyszabású ünnepséggel és emlékkönyvvel tisztelte meg Kodályt. Ebből az alkalmából Reményi József (1887–1977), a magyar éremművészet egyik legkiemelkedőbb alakja jubileumi érmet készített (2. kép). Reményi munkásságában számtalan zenei témájú érem megtalálható. A neoklasszicista stílusú Kodály-érem előlapján a zeneszerző balra néző profilja látható. A finoman megmunkált profil erőteljesen domborodik ki az érem síkjából. A körirat (KODÁLY ZOLTÁN 70 ÉVES KORÁBAN 1952) emlékezik meg a készítés alkalmáról.

2a. kép: Reményi József: *Kodály Zoltán*, 1952, bronz, öntött, Ø 97 mm, ZTM ltsz. 10.621

A személyek jubileumaira készült érmek sajátossága, hogy az előlapokon az ünnepelt arcképe, míg a hátlapok többségén a munkásságát idéző ábrázolások vagy allegorikus alakok, jelenetek kapnak helyet. A Kodály 70. születésnapja alkalmából készített érme hátlapja az utóbbira példa. Egy nagyméretű repülő sas hátán egy antikizáló, álló férfialak lyrát emel a magasba. Mellettük felirat:

AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG. A felirattal azonos című Ady-vers (1908) a költő ars poeticájának is tekinthető. A kezdettől a kiteljesedésig jutó művész alakja párhuzamba állítható Kodály 70. életévére elért jelentős munkásságával.

A kétoldalas érmehez hasonlóan megmintázott egyoldalas érme is készült 1952-ben Kodály Zoltán profiljával, de ennek köriratán nem említik a születésnapot.³ Szintén nem a kerek évforduló alkalmából, de azonos évben készült el Kodály Zoltán és Sándor

2b. kép: Reményi József: *Kodály Zoltán*, 1952, bronz, öntött, Ø 97 mm, ZTM ltsz. 10.621

Emma érme.⁴ Az előlapon – a Kodály-éremhez hasonlóan – a házaspár finoman megmunkált kettős portréja emelkedik ki. A hátlapon a házasságot szimbolizáló, egy gyökérből kinövő, kettős törzsű fa kapott helyet, amelyek közül az egyikben tölgy, a másikon szív alakú levelek nőnek. Mindkét éremből megtalálható egy-egy példány a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményében.

A 19. században alakult

zenei intézmények a 20. század elején és közepén ünnepelték fennállásuk 70. évfordulóját, amelyekről több esetben érmekkel vagy plakettel is megemlékeztek.

3b. kép: Reményi József: *A Budapesti Filharmoniai Társaság 70 éves fennállása emlékére*, 1923, bronz, öntött, Ø 60 mm, ZTM ltsz. 10.472

3a. kép: Reményi József: *A Budapesti Filharmoniai Társaság 70 éves fennállása emlékére*, 1923, bronz, öntött, Ø 60 mm, ZTM ltsz. 10.472

1923-ban tisztelegtek a legrégebbi, 1853-ban megalakult szimfonikus zenekar 70. jubileuma előtt. Nem különb karnagyai voltak a zenekarnak, mint Erkel Ferenc, Erkel Sándor, Kerner István, Dohnányi Ernő és Ferencsik János. A Budapesti Filharmoniai Társaság 70 éves fennállása alkalmából a már említett Reményi József

készített emlékérmét, amelynek a hátlapi felirata szerint, „Kiváló szolgálatok érdeméül” díjként adományozták az emlékérmét (3. kép). A gondosan komponált hátlapon a körirattól halványan kidomborodó növényi motívum választja le az éremmezőben középen elhelyezett feliratot.

Zenei intézmény esetében szokássá vált, hogy jubileumi érmek előlapján olyan személy portréja kap helyet, aki valamilyen módon szorosan kapcsolódik az adott eseményhez vagy intézményhez. A Társaság alapítója és első vezető karnagya Erkel Ferenc volt, nem véletlen tehát, hogy a 70 éves fennállás ünneplésekor az ő profilja került az előlapra. (Körirat: ERKEL • FERENCZ • A • FILHARMÓNIAI • TÁRSASÁG • ALAPÍTÓJA.)

1923. szeptember 22-én a *Magyarország* című folyóiratban számoltak be arról, hogy a hetvenedik évforduló alkalmából a Filharmóniai Társaság által veretett bronzérmek már elkészültek. A lap értesülése szerint a mű-

vészi kivitelű emlékérem első példányát szeptember 21-én adták át Fodor Izsó (1872–1931) hegedűművésznek, a zenekar tagjának 25 éves jubileuma alkalmából. Az október 8-án tartott díszhangversenyen osztották ki a további érmeket olyan művészek és mecénások között, akik a Filharmóniai Társaság körül különös érdemeket szereztek.⁵

Az 1923/24-es évadban négy filharmóniai koncertet tartottak a Nemzeti Múzeumban, ahol kezdetekben, a Vigadó felépülése (1865) előtt

4. kép: Ismeretlen művész: Újpesti Dalkör 70 éves fennállásának emlékére, 1941, bronz, öntött, 230×155 mm, ZTM ltsz. 11.522

koncertezett a zenekar.⁶ Nemcsak a helyszín tekintetében tértek vissza a gyökerekhez. A sorozat első koncertjének műsora megegyezett a 70 éve megtartott legelső hangversenyével. A Beethoven-, Mozart-, Mendelssohn- és Mahler-darabokat a filharmónia aktuális vezető karnagya, Dohnányi Ernő (1877–1960) vezényelte. A színpadképre is különleges hangsúlyt fektettek, a karmesteri dobogó előtt, babérfák között Erkel Ferenc szobrát helyezték el.⁷

A több országos dalálversenyen sikeresen szereplő Újpesti Dalkör 1941-ben ünnepelte 70. jubileumát (4. kép). Nagyméretű bronzplakettet készítettek erre az alkalomra, amelynek közepén egy harsonázó angyal áll lebegő felhőn, alatta szalaggal egybekötött babér- és tölgylevelek választják el a jubileumi felirattól. Felette a Dalkör jeligéje olvasható: ÉDES HAZÁNK, KEDVES DALUNK / ÉRTED ÉLÜNK, ÉRTED HALUNK. Az egész kompozíciót egy lyra forma keretezi. Szintén ismeretlen művész mintázott meg füles érmet a 70. fennállás emlékére. Az előlapon a plaketten is szereplő líra köszön vissza, amelyet babér- és tölgyágak fognak közre. A hátoldalon az éremmezőbe az ajándékozott nevét véshtették.⁸

Az 1954-es év is nagy eseményt hozott a magyar zenei életnek. Szeptember 27-én ünnepelték ugyanis az Operaház fennállásának 70. évfordulóját Erkel Ferenc *Bánk bán*jával. (A filharmóniai megemlékezéshez hasonlóan szintén a kezdetekhez, az első műsorhoz tértek vissza.) A *Himnusz* elhangzása után Jánosi Ferenc, a népművelődési miniszter első helyettese mondott beszédet. Aznap nyitották meg a közönség számára az Operaház ereklyegyűjteményének második termét, ahol Erkel- és Liszt-ereklyékkel, továbbá kéziratokkal, kottákkal, levelezésekkel találkozhattak az érdeklődők – tájékoztatott erről a *Népszava* 1954. szeptember 14-én. A nagymúltú intézmény a jubileum alkalmával az egyik legnagyobb állami kitüntetésben is részesült. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a minisztertanács előterjesztésére a Munka Vörös Zászló Érdemrendjével tüntette ki az Operaházat.⁹

Az éremművészek előszeretettel ábrázolták az Operaház épületét évfordulós érmen (50., 100.) munkáik elő- vagy hátlapján. Ezt az elgondolást követte Csúcs Ferenc (1905–1999) éremművész is. Különleges formavilágú, kétoldalas éremmel emlékezett meg a *Magyar Állami Operaház 70 éves fennállásá-*

5a. kép: Csúcs Ferenc: *Operaház 70 éves 1954*, 1954, bronz, öntött, Ø 72 mm, ZTM ltsz. 10.519

ról (5. kép). Csúcs munkáinak jellemzője, hogy a síkból magasan kidomborodóan, rendkívül plasztikusan mintázza meg formáit. A jubileumi érmének előlapján az Operaház főhomlokzata tömörszerűen emelkedik ki az érem lapjából, szinte teljesen kitöltve a rendelkezésre álló teret. A hátlapon a középen álló, maszkot tartó nőalak harmonikus kompozíciót alkot az érem köriratával (OPERAHÁZ • 70 • ÉVES • 1954).

HARMINCADIK JUBILEUM

Számos esetben előfordul, hogy egy évben egyszerre több jubileumot is ünnepel valaki. Demény Dezső és Dohnányi Ernő 50. születésnapja és munkásságuk 30. évfordulója egybeesett. Demény Dezsőnek (1871–1937), a budapesti Szent István bazilika karnagyának, zeneszerzőnek az 50. születésnapjára és

5b. kép: Csúcs Ferenc: *Operaház 70 éves 1954*, 1954, bronz, öntött, Ø 72 mm, ZTM ltsz. 10.519

a munkásságának 30. évfordulójára 1921. január 30-án rendeztek hangversenyt a Molnár utcai katolikus kör dísztermében. Ahogy az szokás volt, műsoron az ünnepelt, Demény kompozíciói csendültek fel. „Közreműködött a Budai dalárda Hoppé Rezső és Szegheő Sándor karnagyok vezetésével, a Budapesti Palestrina Chorus, amelynek Demény Dezső az elnöke és Csáktornyai Gamauf László a karnagyja,

továbbá szólószámokat adtak elő Udvardy Zsigmondné, Wenser Margit és Pallády Leontin, a Demény Dezső karnagyi vezetése alatt működő Szent

6a. kép: Moiret Ödön: Demény Dezső, 1921, bronz, öntött, Ø 97 mm, ZTM ltsz. 10.178

6b. kép: Moiret Ödön: Demény Dezső, 1921, bronz, öntött, Ø 97 mm, ZTM ltsz. 10.178

István bazilika énekharának magánénekesei. Zongorán kísérte Harmat Artúr zeneszerző.¹⁰

A szokatlanul nagy átmérőjű születésnapi Demény Dezső-érem Moiret Ödön (1893–1966) szobrász- és éremművész munkája (6. kép). Az érem előlapján Demény bal profilban látható. A vékony körirat latin nyelvű: DESIDERIUS • DEMÉNY

A már fentebb említett Reményi József készítette el az ugyancsak 50. születésnapját és 30. művészi jubileumát ünneplő Dohnányi Ernő (1877–1960) emlékérméit 1927-ben. Az előlapon megmintázott Dohnányi arcképéről elmélyült jellemábrázolás olvasható le. Ez az előlap került az egyoldalú, születésnapjára, illetve a kétoldalas, 30. év munkásságát megörökítő példányra is.¹² (A születésnapjára nincs példánya a Múzeumnak, míg a kétoldalas párjából hárommal is büszkélkedhet a gyűjtemény.)¹³ Míg előbbi körirata csak a zeneszerző neve és az 1927-es évszám, addig a harmincadik évfordulóra készített érme körirata valamivel bővebb: DOHNÁNYI • ERNŐ • PÁLYAFUTÁSA • HARMINCADIK • ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÉRE • 1927 (7. kép). Reményi ez utóbbi érme hátlapjára egy összetett allegorikus csoportot komponált. Bal oldalon egy fiatal, meztelen, lírát pengető férfialak áll, akit egy szárnyas génusz a vállánál átkarol. Előttük halad egy magasabb férfialak, aki jobbujjában egy aprócska Niké-szobrot tart. A kompozíció Dohnányi sikeres művészi pályafutását szimbolizálja.

180

7a. kép: Reményi József: *Dohnányi Ernő*, 1927, bronz, vert, Ø 65 mm, ZTM ltsz. 10.089

netben a művészsobán tartották a hivatalos köszöntést városi előjárók és a zenei intézmények képviselőinek jelenlétében. Itt adták át többek között a művészbárók márványba illesztett bronzplakettjét, amelyet Reményi készített, illetve a filharmonikusok ajándékait, egy ezüst babérkoszorút és egy aranygyűrűt.¹⁴

Egy nappal később a Waldbauer–Kerpely vonósnyéggyessel lépett fel

egy ünnepi est keretében. A közönség három Dohnányi-művet hallgatott, a *C-dúr szerenád*ot (op. 10), az *A-moll vonósnyéggyest* (op. 33) és a szerző közreműködésével a *C-moll zongora kvintett*et (op. 1). Külön kiemelendő, hogy az egyébként 15 pengő árú Reményi-érmét a két ünnepi hangversenyen résztvevők 5 pengőért vásárolhatták meg. A harmadik jubileumi eseményt az Operaházban tartották, díszelőadásban adták elő Dohnányi a *Vajda tornya* című 1922-ben bemutatott kétfelvonásos operáját.¹⁵

7b. kép: Reményi József: *Dohnányi Ernő*, 1927, bronz, vert, Ø 65 mm, ZTM ltsz. 10.089

HUSZADIK JUBILEUM

8a. kép: Reményi József: *Kerner István*, 1923, bronz, öntött, Ø 60 mm, ZTM ltsz. 10.428

Dohnányi tartott rövid beszédet, megemlékezve néhai elődeiről, Erkel Ferencről és Sándorról, továbbá köszöntötte Kerner Istvánt, aki húsz évig vezette az egyesület hangversenyeit. Ebből az alkalomból adta át Kernernek a Társaság által Reményi Józseftől rendelt bronzérmét¹⁶ (8. kép).

A realista megfogalmazású Kerner-érem előlapján a karmester bal profilban ábrázolt portréjának körirata:

8b. kép: Reményi József: *Kerner István*, 1923, bronz, öntött, Ø 60 mm, ZTM ltsz. 10.428

Nem előzmény nélküli az emlékérem készítése a Filharmóniai Társaság részéről. A Dohnányi-jubileum előtt néhány évvel egy másik Filharmóniai vezető karnagy is jubilált, Kerner István (1867–1929) 20 éves művészi évfordulóját 1923-ban ünnepelték meg. Ez egybeesett a Társaság fennállásának 70 éves jubileumával. A Filharmónia koncertjének szünete alatt

KERNER • ISTVÁN • FŐZENEIGAZGATÓ • 1923. A hátlap éremmezőjében egy táncoló férfialak látható, akinek válláról köpeny lóg. Jobbjában a Kernerre utaló karmesteri pálcát, míg baljában kottatekeresztet tart. A körirat szövege: LELKEMBEN • ZENDÜL • NAGY • TITKOK • SZAVA, idézet Ady Endre *Jártam már Délen* című verséből.

Egy ünnepélyes köszöntéshez virágcsokor is tartozik. Így vélekedhetett Domanovszky Endre (1907–1974) festőművész is, aki egy csendélet-grafikával köszöntötte Rácz Aladár (1886–1958) cimbalomművészt (9. kép). A Zenetörténeti Múzeum képzőművészeti gyűjteményébe tartozó *Virágcsendélet* című tollrajzának dedikációja: *Emléül Rácz Aladárnak, az én legkedvesebb tanítómesteremnek 70. születésnapja alkalmából szeretettel: Domanovszky Endre 1956.*

9. kép: Domanovszky Endre: *Virágcsendélet*, 1956, papír, tollrajz, 170×260 mm, ZTM ltsz. 11.162

A fenti műtárgyak alkotói – és megrendelői – képzőművészeti alkotásokkal fejezték ki nagyrabecsülésüket egy-egy arra méltó személynek. Hozzájuk hasonlóan, de a saját eszközeimmel, jelen tanulmánnyal kö-

szöntöm én is sok szeretettel főnökömet, tanároamat, Baranyi Annát hetvenedik születésnapja alkalmából és gratulálok a művészettörténet-sz-muzeológusként elért számos sikeréhez!

JEGYZETEK

¹ BARANYI Anna 2007. A magyar zeneélet és éremművészet kapcsolatai 1898–1945. In *Zenatudományi Dolgozatok 2006–2007*. Magyar Tudományos Akadémia Zenatudományi Intézet, Budapest, 120–128.

² *Magyarország*, 1900. május 17. 7. évf. 134. sz. 9. old.

³ Reményi József: *Kodály Zoltán*, 1952, ZTM ltsz. 10.626

⁴ Reményi József: *Kodály Zoltán és Sándor Emma*, 1952, bronz, öntött, Ø 88 mm, ZTM ltsz. 10.623

⁵ *Magyarország*, 1923. szeptember 22. 30. évf. 213. szám

⁶ *Világ*, 1923. október 7. 14. évf. 226. szám

⁷ *Budapesti Hírlap*, 1923. október 9. 43. évf. 227. szám

⁸ Darabanth Aukciósház aukcióján (2014. 1. 15.) szereplő 218. tétel, Pintér Ferenc védnöknek szóló bevéséssel

⁹ *Magyar Nemzet*, 1954. szeptember 28. 10. évf. 229. szám

¹⁰ *Ország-Világ*, 1921. február 6. 42. évf. 6. szám

¹¹ BARANYI 2007.

¹² NIGGL, Paul 1965. *Musiker Medaillen*. Verlag Friedrich Hofmeister Hofheim am Taunus, 555. és 556.

¹³ Reményi József: *Dohnányi Ernő*, 1927, bronz, vert, Ø 65 mm, ZTM ltsz. 10.089, ltsz. 11.090 és ltsz. 10.477

¹⁴ *Budapesti Hírlap*, 1927. október 25. 47. évf. 242. szám

¹⁵ *Budapesti Hírlap*, 1927. október 9. 47. évf. 229. szám

¹⁶ *Világ*, 1923. október 7. 14.

GOMBOS LÁSZLÓ

Baranyi Anna működése a Zenetörténeti Múzeumban

Baranyi Anna tevékenysége a budapesti Zenetörténeti Múzeum három évtizedét öleli fel: 1992. október 1-jén, 30 évvel ezelőtt lépett a múzeum kötelékébe, amelynek 2002-től, 20 éven át volt a vezetője. A személy és az intézmény előélete számos hasonlóságot mutat. A kilencvenes évek elején mindketten fiatalnak számítottak, de már jelentős szakmai múlttal rendelkeztek. Anna szerbiai tanulmányai és a szabadkai Városi Múzeumban töltött évtizede (1981–91) során rengeteg tapasztalatot szerzett a művészettörténet és a kiállításrendezés terén, azaz nem számított kezdőnek annak ellenére sem, hogy Magyarországon alapvetően eltérő környezetben, megváltozott lehetőségek és elvárások között kellett közel 40 évesen új életet kezdenie.

Ekkor, a kilencvenes évek elején – Anna életútjához hasonlóan – a Zenetörténeti Múzeum is harmadik korszakába lépett: az 1969-es alapítást követően a gyarapodás évei következtek, 1984-ben költözött jelenlegi épületébe, majd a múzeum tevékenységében a rendszerváltás után, Anna érkezésének idején új szempontok és tematikák kerülhettek előtérbe. Sosem volt önálló intézmény: a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének részeként kezdte pályafutását a Budai Várban, az Országház utca 9-ben. Vezetője 1969-től 2002-ig Falvy Zoltán (1928–2017) zenetörténész volt, aki 1980 és 1998 között a Intézet igazgatói tisztét is betöltötte. A múzeumnak eleinte nem volt se gyűjteménye, se kiállítóhelye, így – miközben Baranyi Anna épp tudásának alapjait rakta le egy másik országban – a beérkező hangszerek, képzőművészeti alkotások, fotó- és adattári dokumentumok révén létrejöttek azok a gyűjtemények, amelyek ma is meghatározzák a múzeum struktúráját.

1984-ben fejeződött be – szintén a Budai Várban – a Táncsics Mihály utca 7. szám alatti Erdődy–Hatvani-palota felújítása. Az átalakításokat eleve annak figyelembevételével végezték, hogy az impozáns barokk épület az MTA Zenetudományi Intézet otthona legyen. A munkaszobák, a koncert- és konferenciaterem, illetve a díszterem mellett jelentős méretű kiállítóteret alakítottak ki, ezáltal a múzeum tevékenységében a gyarapodás után a gyűjtemények bemutatása kerülhetett előtérbe. 1985-ben nyílt meg *A zeneélet és a hangszeres kultúra emlékei Magyarországon* című állandó kiállítás, amelyhez két évvel később az Intézet osztályaként működő Bartók Archívum *Bartók műhelyében* című tárlata csatlakozott.

Ugyanebben az időszakban a Szabadkán élő Baranyi Anna számára is meghatározó lett a kiállítási munka, majd a művészettörténész és a múzeum története 1992-ben kapcsolódott össze, és közös mederben folyt tovább. A fenntartó intézmény elsősorban a zenetudományi kutatásra koncentrált (főbb területei: Bartók munkássága, magyar zenetörténet, népzene és néptánc, gregorián ének), Falvy Zoltán kiváló munkatársa, Sz. Farkas Márta (1938–2017) révén azonban a művészettörténet is képviseltette magát, mivel ő zenetörténész és művészettörténész volt egy személyben. Azáltal is lehetősége volt Anna munkájának támogatására, hogy 1980-tól 1995-ig egyben a Zenetudományi Intézet ügyvezető igazgatója is volt. Márta lett a legfontosabb közvetítő láncszem Anna és közöttem: nyugdíjba vonulása után továbbra is szoros baráti kapcsolatban maradt Annával, az Intézetben pedig 2002 és 2007 között gyakran megfordult, mivel együtt szerkesztettük a *Dohnányi Évkönyvek* öt kötetét.

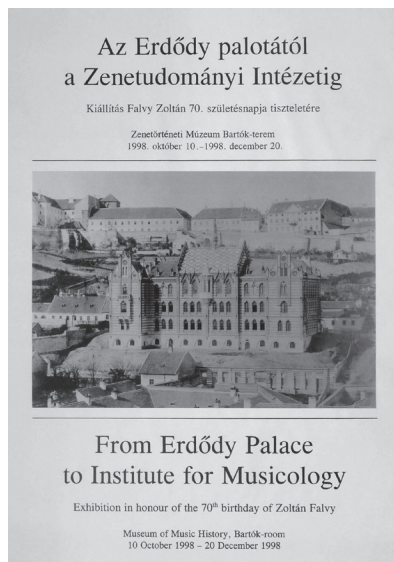
Szinte fordulattal ért fel a múzeum működésében, hogy 1994–95-ben Baranyi Annának köszönhetően időszakai képzőművészeti kiállítások egész sorára került sor. 1994. március 25-én nyílt meg *A zene a magyar éremművészetben 1898–1993*, 1995. március 16-án a *Budahelyi Tibor. Egy hang nyoma*, május 4-én a *Várnagy Ildikó. Jelírások modern zenére*, szeptember 26-án pedig a *Bartók a képzőművészetben* című tárlat. A sorozat ezt követően sajnos megszakadt, mivel az intézet Bartók-termét már csak ritkán adták át ilyen célokra, a kiállítótermeket pedig továbbra is az említett állandó hangszer- és Bartók-kiállítás foglalta el. Anna a követke-

ző hat év során 1998-ban, Falvy igazgató 70. születésnapja alkalmából kapott ismét lehetőséget kiállítás rendezésére az elegáns teremben, *Az Erdődy palotától a Zenetudományi Intézetig* címmel (1. kép).

Jómagam csak az utóbbi húsz évben lehettem közelebbi tanúja Anna munkásságának, bár nagyjából vele egyidőben, zeneakadémiai éveim alatt kerültem én is kapcsolatba a Zenetudományi Intézettel (tanárain többsége egyben az intézet kutatója volt). 1994 tavaszától jártam rendszeresen az épületbe, útjaink azonban ekkor még ritkán, legfeljebb a munkahelyi rendezvények alkalmával keresztezték egymást. Zenetörténészként az érem másik oldaláról tapasztaltam meg, hogy a múzeum tevékenysége még milyen kevésbé tartozott a zeneész munkatársak látókörébe.

A könyvek, kották, hangfelvételek és kézírásos dokumentumok információforrást jelentettek számunkra, a tárgyak és műalkotások azonban távol álltak mindennapjainktól. Annának és a múzeum példájának fontos szerepe volt abban, hogy ez mára megváltozhatott.

2002. július 25-én került sor a *Dohnányi Ernő emlékére születésének 125. évfordulóján* című kiállítás megnyitására, amelynek háttérmunkálataiban végre én is részt vehettem (2. kép). Ezt annak köszönhettem, hogy a Kulturális Minisztérium (NKÖM) az év elején Dohnányi Archívumot hozott létre az intézet keretén belül, engem pedig átvezényeltek a Legújabbkori Zenetörténet Osztályról, hogy a kívülről érkezett zongoraművész mellett egy zenetörténész kutató is legyen az archívum mindössze két fős csapatában. Így természetes volt, hogy a zenei témákat mi szállítottuk a

1. kép: Baranyi Anna kiállítása Falvy Zoltán 70. születésnapjára, 1998

Dohnányi Ernő emlékére születésének 125. évfordulóján

Kiállítás

MTA Zenetudományi Intézet
Zenetörténeti Múzeum
Bartók terem
2002. július 25. – szeptember 30.

2. kép: Kiállítás Dohnányi Ernő születésének 125. évfordulóján, 2002

kiállításához, amelyben az Anna elképzelései szerint megjele-
nő látványelemek domináltak.
A képek, kották, tárgyi emlékek
ismét a Dunára néző Bartók-ter-
emben kaptak helyet, középen
Dohnányi különleges, félköríves
billentyűzetű Bösendorfer zon-
gorájával (3. kép). A kiállított
tárgyak jelentős részét, amelyek
nem a Zenetörténeti Múzeum
birtokában voltak (dombormű,
asztali lámpa, karmesteripál-
ca-tartó stb.), az elkövetkező
években a Dohnányi Archívum
vásárolta meg azzal a céllal,
hogy hamarosan ezek is a mú-
zeum leltárába kerüljenek.

A 2002-es Dohnányi-emlékév

újabb fordulópontot jelentett a múzeum életében. Falvy Zoltán nyugdíj-
ba vonulásával Anna került a múzeum élére, és egy-egy ifjú segítőt nem
számítva hosszú ideig egyedül maradt a tengernyi teendő közepette. Ek-
kor indult ugyanis az Erdődy–Hatvani-palota felújítása, modernizációja
és rekonstrukciója Tallián Tibor igazgató vezényletével. Anna számára ez
a kiűzetés, vándorlás, beköltözés és újjáépítés hét szűk esztendejét jelen-
tette. Vele párhuzamosan jómagam például két év alatt öt alkalommal
költöztem a Dohnányi Archívum gyűjteményével és eszközeivel együtt
egyik szobából a másikba, a földszintről az első vagy a harmadik emelet-
re és vissza, de mindez csupán sétagalopp lehetett a múzeumi irodák,
termek, raktárak és lépcsőház alapvető átalakítása közepette, amikor a
nagy méretű gyűjtemény mozgatása és megóvása heroikus feladatot je-
lentett. Vándorlás közben, valahol a puszta közepén találkoztunk Anná-
val: egy ideig én is a kiállítás romjai között kaptam menedéket íróasztal-
lammal és eszközeimmel együtt, majd mivel évről évre jobban késett és

3. kép: Dohnányi Bösendorfer zongorája a Bartók-teremben, 2002

fogyott a Dohnányi Archívum minisztériumi támogatása, előbb fél, majd 2009-től teljes munkaidőben átkerültem a Zenetörténeti Múzeumhoz. A kiállítások készítése a felújítások közepette sem szünetelt teljesen, és ettől kezdve Anna mint osztályvezető máig valamennyi munkában részt vett akkor is, ha éppen nem ő volt a kurátor. 2006 tavaszán külső helyszínen, Párizsban került sor az *Hommage à Bartók 125* tárlatra, április és október között a Zenetörténeti Múzeum egyik nagyobb termében Tallián Tibor rendezte a *Bartók útján*, 2007 nyarán pedig Anna és Vikárius László az *Édes Dittám* kiállítást, utóbbit Bartókné Pásztory Ditta hagyatékából. Ugyanitt 2007 decemberében Bónis Ferenc *Visszatekintés* címmel emlékezett meg Kodály Zoltán születésének 125. évfordulójáról. A technikai megvalósítás, a kölcsönzések lebonyolítása, a feliratok és a katalógus elkészítése rám maradt, így e közel fél évig tartó munka révén már ekkor Baranyi Anna közvetlen kollégája lehettem (4. kép).

4. kép: Gombos László, Bónis Ferenc és Baranyi Anna a Kodály-kiállításon, 2008

A Zenetörténeti Múzeum teljes pompájában történő megnyitása egy újabb teljes bezárást követően érkezett el 2009. május 26-án a bicentenáriumi *Joseph Haydn és Magyarország* kiállítással, nyolc teremben és 450 négyzetméteren. Szerencsés pillanatban jött ez a nemzetközi zenei életet is megmozgató évforduló. A tervek megvalósítása a Magyar Nemzeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár és a Zenetudományi Intézet összefogásával sem ment olyan egyszerűen, mint ahogy vártuk, még ha a három intézmény szakemberei példás elhivatottsággal segítették is a közös munkát. A gazdasági válság közepette Annának folyamatosan rajta kellett tartania az ujját Fortuna ütőerén, hogy ne hagyjon alább szerencsecsillagunk: a szükséges anyagi támogatás megérkezzen, és hogy a saját és kölcsönzött műtárgyakat megfelelő vitrinekben tudjuk elhelyezni. Könnyen elbukhattunk volna, ha Tallián Tibor igazgató nem karolja fel a projektet, restaurátorunk, az ezermester Gerő Péter nem áll elő a technikai ötletek egész tárházával, vagy Koltai György cége, a Novastore Kft. nem hitelezi meg a leszállított és összeszerelt vitrineket.

A múzeum újjáéledése igazi sikertörténet lett, és lehetőséget adott két további nagy volumenű, látványos kiállítás megrendezésére: 2010. október 1-jén nyílt meg Tallián Tibor *Opera és nemzet*, majd napra pontosan egy évvel később Eckhardt Máriának, a Liszt Múzeum vezetőjének *Liszt és a társművészetek* című kiállítása. Előbbivel Erkel Ferenc, utóbbival Liszt Ferenc születésének 200. évfordulóját ünnepeltük, a termekben a nagy mesterek eredeti kottakéziratai, levelei, korabeli dísz tárgyak, pompás bútorok és fényképfelvételek mellett kiváló művészek festményei, szobrai és grafikái kaptak helyet (többek között Giergl Alajos Erkelről, valamint Munkácsy Lisztről készített alkotása).

Az impozáns Erkel-tárlatot megelőzően, hogy egész évben kihasználjuk a termeket, 2010 tavaszán a múzeum első harmadában *Magyar zeneélet 1800* címmel állítottam össze kiállítást, amelyhez június 3-án két másik téma csatlakozott: Baranyi Anna és Vikárius László *Anno 1910* név alatt Bartók és Kodály első szerzői estjeiről emlékezett meg történeti és képzőművészeti ritkaságokkal, jómagam pedig Dohnányi Ernő halálának 50. évfordulója alkalmából készítettem tárlatot. Úgy hiszem a legmélyebb benyomást azok a tárgyak jelentették a látogatóknak, amelyek most először kerültek nyilvánosság elé Kodály Zoltán hagyatékából: a mester és felesége műtárgyai, eszközei, ruhái, egyedi kialakítású edényei és mindezekelőtt kettejük csodálatos porcelán étkészlete.

E néhány év alatt Annának köszönhetően kialakult az a munkamegosztás, amely később is jellemezte a Zenetörténeti Múzeumot: mindenki azt végezte, amihez leginkább affinitása volt, ezernyi szálon kiegészítve a másik tevékenységét. Anna tudott mindenről, egybegyűjtötte a nagytekintélyű külső szakemberek tudását is, és amikor munkáról volt szó, úgy tett, mint a jó hadvezér, aki nem azt kiáltja, hogy „előre”, hanem azt, hogy „utánam”.

Baranyi Anna múzeumépítő tevékenységének csúcspontját a *Hangszerek Magyarországon a 18. század második felétől a 20. század második évtizedéig* című, maradandó értékű állandó kiállítás jelentette. 2012. október 1-jén nyílt meg, és számos kisebb változtatás ellenére máig látható a múzeum központi, legnagyobb termében (5. kép). Nem úgy készült, mint a többi kiállításunk, hanem egy évtized tudatos munkájának esz-

5. kép: A *Hangszerek Magyarországon* állandó kiállítás a Zenetörténeti Múzeumban, 2012

szenciájaként kelt életre. Mintha a kisebb és nagyobb tárlatok csupán abból a célból születtek volna, hogy amikor túljutottunk a kívülről elvárt feladatokon, amikor kifogytunk minden támogatási lehetőségből, akkor mindezek „melléktermékei”, a bemutatáshoz előkészített műtárgyak és vitrinek ott álljanak készen, hogy elfoglalják helyüket a régóta tervezett hangszerkiállításban. Anna folyamatosan pályázott restaurálásra, rak-tárkorszerűsítésre és más részfeladatokra, a viszonylag jól finanszírozott Haydn-, Erkel- és Liszt-évfordulók idején pedig szándékosan azokat a hangszereket újíttatta fel vagy tisztíttatta meg, azokat a festményeket kérte kölcsön vagy másoltatta le, amelyeket e nagy vállalkozásához szánt.

A *Hangszerek Magyarországon* tárlatnak csodájára jártak, és az egyre élénkülő turistaforgalom közepette is nagy sikert aratott. Közben – Annával az élen – a 2010-es években egy sor olyan érdekes kiállításnak lehettünk közreműködői, amelynek kurátorai és munkatársai a Zenetudo-

mányi Intézet más osztályairól érkeztek. A korábbi laza együttműködés szorosabbá vált a zenetudomány különféle területeinek képviselőivel, miközben rengeteget tanulhattunk egymástól. Többek között 2012-ben került sor a *Folklorista Bartók*, 2013-ban a *Lajtha László emlékszoja* és a *Martin György, a néptáncutató és zenefolklorista*, 2014-ben *A 40 éves Zenetudományi Intézet 30 éve az Erdődy–Hatvani palotában*, 2016-ban *A zongorázó Bartók és a Bartók és kortársai*, 2017-ben a *Veress Sándor zeneszerző, tanár, kutató és a Kodály Zoltánt ünneplő Egy magyar mester a modernitás és a hagyomány útján*, 2019-ben az *Erkel-műhely*, 2020-ban pedig a *Beethoven Magyarországon* című időszaki tárlat megnyitására.

Mindezekkel párhuzamosan Anna számos régi terve is megvalósuláshoz érkezett az évtizedben. Elsőként a múzeum különösen gazdag zenei éremkollekciójából válogatott 2012-ben *Érmek és jelvények a Zenetörténeti Múzeum gyűjteményéből* címmel, hiszen ez számít legfőbb saját területének: ebből írta disszertációját, számos előadást tartott és írást publikált a témában, továbbá egyik legjelentősebb munkája a *Telcs Ede éremművészete* című kötet (szerk. Ninkov K. Olga, Forum Könyvkiadó, 2015, magyar–szerb nyelven). Közben F. Dózsa Katalin művészettörténész közreműködésével folytatta Bartókné Pásztor Ditta letétbe helyezett hagyatékának feldolgozását, és ennek eredményeképpen kerülhetett sor 2016 decemberében az *Egy különleges élet tanúi* kiállításra, majd azonos címmel tanulmánykötet kiadására (szerk. Gombos László, MTA BTK Zenetudományi Intézet, 2018).

A közvetlen kollégák is kaptak lehetőséget az önálló bemutatkozásra: 2017-ben jómagam készítettem a *Wanda Luzzato és Hubay Jenő budapesti hegedűiskolája*, 2019-ben Borz Zsófia ifjú kolléganő a *Magyar zene és képzőművészet* időszaki kiállítást. Együttes munka eredménye volt 2017-ben a Beregszászy Lajos emlékére rendezett *A magyar zongoragyártás fénykora*, 2021-ben pedig a *Tabányi Mihály, a magyar harmonika- király*. 2017-ben, Beregszászy születésének 200. évfordulóján konferenciát is rendeztünk, amelynek előadásai tanulmánykötetben jelentek meg *A magyar zongoragyártás fénykora. Beregszászy Lajos emlékezete* címmel (szerk. Gombos László, BTK Zenetudományi Intézet, 2021). Itt kell megemlékeznem katalógusaink megbízható tervezőjéről, Solymosy Lajosról

(1950–2020), aki Annához hasonlóan Topolyáról származott, és a kilencvenes években szintén Magyarországra költözött. Azután is ő készítette kiállításaink grafikai munkáit, kiadványainkat, meghívóinkat és plakátjainkat, hogy visszament Szerbiába. Tökéletesen egy húron pendültek Annával, és még 2020-ban is hosszú távú terveket szőttek. Lajos a Beregszászy-kötethez sajnos már csak gondolatban láthatott hozzá.

A 2010-es években Anna egy másik elképzelése is megvalósult, miszerint az állandó hangszerkiállítás mellett hangszerműhelyek is helyet kaptak a múzeumban. Így került sor 2014-ben a Pilát Pál és Sáránszky Pál munkásságát bemutató *Magyar hegedűkészítő műhely és mesterhegedűk* tárlatra (6. kép), amely 2016-ban Etzler Berndnek köszönhetően a *Vonókészítés.hu – 30 magyar vonó* két vitrinjével egészült ki. Ugyanekkor az örökösök ajándékként egy értékes hagyaték került a múzeumba, és 2016 őszén lehetővé vált *A Sasvári Zongoraterem műhelye* állandó kamarakiállítás megnyitása is. Itt főképp a különös formájú húrfonógép kelt azóta is figyelmet a közönség részéről.

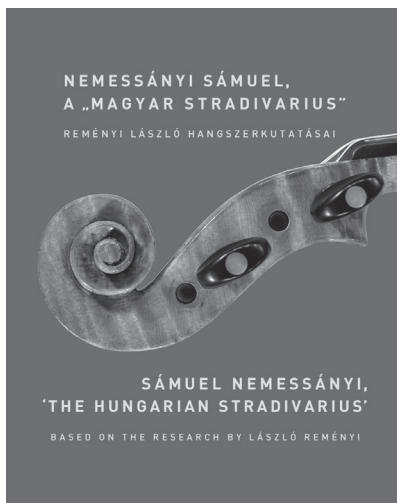
6. kép: Hegedűkészítő műhely a Zenetörténeti Múzeumban, 2014

7. kép: Baranyi Anna és vele szemben Michael Reményi a Reményi-kiállítás megnyitóján, 2018. április 19.

A 2014-es hegedűműhely-kiállítással Anna egy olyan úton haladt tovább, amely azóta is meghatározza a múzeumban végzett tevékenységét. Kiváló kapcsolatot alakított ki a magyar hegedűkészítő mesterekkel, akik ezernyi módon segítették munkánkat, például kölcsönzéssel, ajándékozással és közönség szervezéssel. A hegedűműhely anyagának jelentős részét, a szecessziós üveges szekrényeket, a mesterleveleket és a nagy művészek által dedikált fényképeket Földesi Lajostól kaptuk, aki 2000-ben a Pilát-Sáránszky hagyatékot örökölte, a megnyitáskor pedig önálló termet kaptak a Sáránszky-tanítványok, akik saját hangszereiket és dokumentumaikat adták kölcsön. Anna céljai között egy olyan egyedülálló gyűjtemény létrehozása szerepelt, amelyben a magyar vonóshangszer-készítés összes jelentős mestere képviselteti magát. Elképzelése meghallgatásra talált, és évről évre kiváló hangszerekkel gazdagodtunk a készítőik ajándékai révén.

A *Magyar hegedűkészítők* sorozat 2015-ben *A Kónya család és a tanítványok* kiállítással folytatódott, 2018-ban pedig *A Reményi család öröksége* következett (7. kép). A személyes kapcsolatok és a kitartó munka veze-

8. kép: A Nemessányi-kötet
címlapja, 2022

tett el ahhoz a tervhez, hogy a Reményi-hagyatékból előkerült dokumentumok egy része publikálásra kerüljön. Anna a Nemessányi-hangszerek leíró-kartonjait és fotóit választotta, mivel Reményi László (1895–1964) vonóshangszer-szakértő és hegedűkészítő mester évtizedeket szentelt legnagyobb magyar elődjé, a fiatalon elhunyt Nemessányi Sámuel (1837–1881) kutatásának. A tervezett katalógus a szerteágazó munka során reprezentatív, magyar–angol nyelvű tanulmánykötetté nőtte ki magát

Michael Reményi, Guminár Tamás, a Magyar Hangszerész Szövetség és mások segítségének köszönhetően. 2022 elején jelent meg *Nemessányi Sámuel, a „magyar Stradivarius”. Reményi László hangszerkutatásai* címmel (szerk. Gombos László, BTK Zenetudományi Intézet) (8. kép). Nyilvános bemutatója június 30-án lesz intézetünk Bartók-termében, és Anna Nemessányi-kiállításának is ekkor lesz a megnyitója a Nemzetközi Nemessányi Hegedűkészítő Versenyhez kapcsolódóan, majd másnap ugyanitt Nemessányi-konferenciát rendezünk. A négy rendezvény nemcsak a hegedűkészítő munkásságára hívja fel a figyelmet, hanem a múzeum évtizedeken át lelkes munkására, vezetőjére és az események szervezőjére, a 70 éves Baranyi Annára is. Úgy hiszem mindezek méltó megkoronázását adják majd fél évszázados pályafutásának, a Zenetörténeti Múzeumban eltöltött harminc éves munkatársi és húsz éves vezetői tevékenységének.

Számunk szerzői

BORZ Zsófia (1990) művészettörténész

GOMBOS László (1967) zenetörténész

KORHECZ PAPP Zsuzsanna (1971) festő-restaurátor művész

KUCOR Tamara (1995) művészettörténész

NINKOV K. Olga (1964) művészettörténész, muzeológus

PAPDI Izabella (1975) bibliográfus, könyvtáros

VASTAG GAZSÓ Hargita (1982) múzeumpedagógus